



TURISTICKÝ SPRIEVODCA PO KOŠICKOM KRAJI

KOŠICE REGION TOURIST GUIDE





WWW.VUCKE.SK
WWW.REGIONKOSICE.COM
WWW.TERRAINCOGNITA.SK



TURISTICKÝ SPRIEVODCA PO KOŠICKOM KRAJI

KOŠICE REGION TOURIST GUIDE



KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

plný inšpirácie

VITAJTE V KRAJI PLNOM INŠPIRÁCIE WELCOME TO REGION FULL OF INSPIRATION	5
ABOV ABOV	6
DOLNÝ ZEMPLÍN LOWER ZEMPLÍN	30
GEMER GEMER	48
SPIŠ SPIŠ	68
KALENDÁR PODUJATÍ EVENTS CALENDAR	88
MAPA KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA MAP OF KOŠICE SELF-GOVERNING REGION	92
INDEX INDEX	94



Košický samosprávny kraj

> Vitajte v kraji plnom inšpirácie

Košický samosprávny kraj leží v juhovýchodnej časti Slovenska, susedí s Ukrajinou a Maďarskom. Od nepamäti bol významným historickým, obchodným a kultúrnym regiónom. Typická kultúrna i prírodná pestrosť sa odráža v jeho štyroch regiónoch - Above, Zemplíne, Gemeri a Spiši. Každý má osobitú dedičstvo, tradície a atmosféru.

Národné parky, chránené krajinné oblasti, jaskyne a karsové útvary ohromia každého zvedavého návštevníka, ktorý sa rozhodne spoznať kraj cez jeho prírodné dedičstvo. Kraj je pokladom aj pre milovníkov histórie. Množstvo architektonických pamiatok, zachovalé hrady, kaštiele, vzácne a jedinečné kostolíky, kláštory, múzeá, či unikátne technické pamiatky, roztrúsené po celom kraji, dokumentujú bohaté dejiny tohto územia. Prírodné i kultúrne dedičstvo bolo v mnohých konkrétnych prípadoch zaradené do svetového dedičstva UNESCO.

Spoznávať Košický samosprávny kraj sa dá aj po stopách tematických ciest: Gotickej, Železnej a Víňnej. Samostatne rozprávajú o histórii a pamiatkach z obdobia gotiky, o tradícii baníctva a spracovania kovov a dedičstve skrytom vo viniciach a sudoch.

Tento turistický sprievodca je pozvánkou i motiváciou navštíviť kraj plný inšpirácie, spoznať jeho minulosť a užiť si všetko dobré, čo ponúka jeho súčasnosť.

Košice Self-governing Region

> Welcome to region full of inspiration

The Košice Self-governing Region covers the south-eastern part of the Slovak Republic, bordering on Ukraine and Hungary. Since ancient times it has been an important historical, commercial and cultural region. The typical cultural and natural variety here is reflected in the four old shires which make it up – Above, Zemplín, Gemer and Spiš. Each has its own particular heritage, tradition and atmosphere.

The national parks, protected landscape areas, caves and karst formations amaze every visitor who is curious enough to decide to get to know this region through its natural heritage. But the region is also a treasure-trove for history lovers. There is architectural heritage everywhere – well-preserved castles and stately homes, unique and precious little churches, monasteries and museums, as well as unusual technical heritage, all scattered throughout the region and documenting its rich history. Many specific items of natural and cultural heritage have been registered in UNESCO's World Heritage List.

It is also possible to get to know the Košice Region by following the themed routes – the Gothic, Iron or Wine Roads. In their separate ways these reveal the history and heritage of the Gothic period, the traditions of mining and metal-working, and the heritage hidden in vineyards and barrels.

This tourist guide is both invitation and motivation to visit this region full of inspiration, to find out about its past, and to enjoy all the good things it has to offer in the present.



ABOV



**KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ**

plný inšpirácie



Región Abov

> Z histórie

Historický región Abov sa nachádzal na území dnešného Slovenska a Maďarska a jeho rozvoj bol podnietený výhodnou obchodnou polohou. Pomenovanie Abov sa pravdepodobne začalo používať na začiatku 11. st., keď územie po smrti kráľa sv. Štefana dobyl Aba Samuel a meno sa odvzdalo od slova aba – otec. Sídlom regiónu sa stal hrad Abaújvár (dnes na území Maďarska) v údolí Hornádu a Abov tvoril jeden komitát spolu so župami Šariš a Heveš. Jeho história je však oveľa staršia – prvopôčiacky osídlenia sú zo staršej doby kamennej praľudmi Homo erectus a Homo sapiens. Prvými kmeňmi, ktoré sa tu usadili boli Kelti a neskôr germánske kmene. Slovania postupne prichádzali až koncom 5. storočia.

V 13. st. sa Abov osamostatnil a na rozmachu regiónu sa okrem rodu Abovcov podieľali i prisťahovalci z nemeckých alpských oblastí a rôzne cirkevné rády ako premonštráti v Jasove. Koniec vlády rodu Abovcov priniesla bitka pri Rozhanovciach (1312), no vzostup regiónu to nezastavilo. S príchodom rodov Anjouovcov a Luxemburgov sa región stal jednou z najhustejšie obývaných oblastí Uhorského kráľovstva a rozkvitajúcim miestom domáceho aj zahraničného obchodu, predovšetkým s východnou Európou, Poľskom a Ruskom. Počas protihabsburských povstaní sa región stal jedným z centier odporu a v Košiciach zasaďal snem 13 hornouhorských stolíc. Na základe mierových zmlúv s Gabrielom Bethlénom a neskôr Jurajom I. Rákocim bol Abov nakrátko pričlenený k Sedmohradskému kniežatstvu. Reforma verejnej správy Jozefa II. z roku 1785 zlúčila Abovskú župu s Turnianskou a tento stav fungoval, s menšími prestávkami, do roku 1923.

Pre historický región Abov boli charakteristické malé, rázovité dediny, v ktorých prevládalo predovšetkým poľnohospodárstvo a pestovanie vína. Vína z Abovskej oblasti boli rovnocenným konkurentom pre tokajské vínice. Dominantou regiónu bolo mesto Košice sústreďujúce sa na

The Abov region

> Brief history

The historic shire of Abov spread over what are today parts of Slovakia and Hungary, and its development was stimulated by its advantageous position on various trade routes. The name Abov likely came into use in the early 11th century, when after the death of the Hungarian king St. Stephen the territory was conquered by Aba Samuel. The region's name was thus taken from the word "aba", which meant "father". Abaujvár Castle, located in the valley of the Hornád river in what is today Hungary, became the seat of the region, and the Abov formed a single entity together with the Šariš and Heveš "župy", or shires. Its history, however, is a great deal older – ancient settlements date from the early period of Stone Age man Homo erectus and Homo sapiens. The first tribes known to have settled here were the Celts and then later Germanic tribes. The Slavs gradually arrived in the late 5th century.

In the 13th century the Abov shire became independent, and besides the Abov family, migrants from German alpine regions and different religious orders like the Premonstratensians in Jasov also played a part in the region's upsurge. The reign of the Abov family ended with a battle near Rozhanovce (1312), but this didn't end migration into the region. With the arrival of the Anjou and Luxemburg families the region became one of the most thickly populated areas of the Hungarian Kingdom, a place of burgeoning trade both domestic and foreign, primarily with Eastern Europe, Poland and Russia. During the period of anti-Habsburg rebellions the region was a centre of resistance, and a congress of 13 regions of Upper Hungary gathered in Košice. On the basis of a peace treaty with Gabriel Bethlén and later György Rákoci I, the Abov was for a short time incorporated into the principality of Transylvania. The reform of public administration by Jozeph II in 1785, however, joined the Abov shire with the Turňa district, a state that remained, with smaller interruptions, until 1923.

remeselnú výrobu, predovšetkým kovospracujúce remeslá či kožušníctvo a stolárstvo, ale mesto vynikalo i v oblasti školstva a kníhviazačstva. V okolí mesta, kde sídlila silná nemecká menšina, sa obyvatelia venovali najmä baníctvu a spracovaniu kovov a železa.

V súčasnosti sa Abov môže popýšiť širokým spektrom historických pamiatok, prírodných zaujímavostí, z ktorých sú niektoré zapísané do svetového prírodného dedičstva UNESCO a množstvom slovenských i svetových unikátov.

> Košice – metropola východu

Košice sú druhým najväčším mestom Slovenska a s takmer tristošesťdesiatimi obyvateľmi aj metropolou východného Slovenska a kľúčovou hospodárskou aglomeráciou. Sú situované na podhorí Slovenského rudohoria v širokom údolí rieky Hornád neďaleko hraníc s Maďarskom a vznikli na mieste stretu južno-severných a západno-východných obchodných ciest, vďaka čomu boli významným centrom Uhorska. Dnes sú Košice sídlom Ústavného súdu Slovenskej republiky a Košického samosprávneho kraja.

Prvá písomná zmienka o Košičiach sa nachádza v listine z roku 1230, kde sa mesto spomína ako Villa Cassa, ale archeologické nálezy svedčia o tom, že územie bolo osídlené už v paleolite. Postupne boli mestu udeľované výsady a práva slobodného kráľovského mesta s právom opevniť sa, čím sa Košice stali druhým najvýznamnejším mestom Uhorska hneď po Budíne. Najdôležitejším dokumentom sa stala erbová listina z roku 1369. Mesto sa postupne rozvíjalo a stalo sa centrom mnohých remesiel združených v desiatkach cechov a rástlo i po stavebnej stránke – v 14. a 15. st. boli postavené najkrajšie súčasné pamiatky. Od počiatku 16. st. však kupecká sláva Košíc začala upadať. Turecké ohrozenie načas oživilo slávu Košíc, keď sa mesto prebudovalo na najsilnejšiu uhorskú mestskú pevnosť a premiestnilo sa tu sídlo kapitanátu. Práve v tomto čase bola v Košičiach založená prvá univerzita s tromi fakultami. Ďalší rozkvet zažilo mesto na konci 18. a predovšetkým v 19. st. - Košice sa vzchopili z ekonomického a demografického úpadku a stali sa významným sídlom šľachty a s tým spojeného umenia. Typickou pre mesto sa stala multikulturalita – okrem Slovákov v meste žili Nemci, Maďari, Židia a rôzne iné kultúrne a náboženské menšiny. Táto multikulturalita prečkala i koniec Rakúsko-Uhorska, Slovenskú republiku rád (1919), ale skončila Viedenskou arbitrážou v roku 1938. Druhá svetová vojna okrem ekonomického a demografického úpadku priniesla i zánik silnej židovskej komunity v meste. Na konci druhej svetovej vojny boli Košice načas sídlom prezidenta obnoveného Československa a tak i hlavným mestom. V tom čase bol vydaný známy dokument Košický vládný program o povojnovom usporiadaní Československej republiky a hlavne o budúcom postavení Slovákov v ňom.

The historic Abov region was characterized by small, distinctive villages, where agriculture flourished along with the cultivation of grapes for wine. Wines from the Abov region were considered to be stiff competition for the Tokay vineyards. The city of Košice dominated the region, concentrating on technological production, primarily metal-working or the fur industry and carpentry, though the city was also accomplished in the areas of education and bookbinding. In the areas around the city, where a strong German minority had settled, residents devoted themselves in particular to mining and working with metals and steel.

At present the Abov can be proud of a wide spectrum of historical landmarks and places of natural interest, some of which are recorded as UNESCO World Natural Heritage sites and many of which are unique to Slovakia or even the world.

> Košice – metropolis of east

Košice is the second largest city in Slovakia, and with almost 300 000 residents it is the main metropolis and a key economic centre of East Slovakia. The city is situated in the foothills of the Slovenské rudohorie (Slovakian Ore Mountains) in the broad valley of the river Hornád, not far from the border with Hungary. It originated at a site where south-north and west-east trade routes crossed, thanks to which it became an important city in the Greater Hungary. Today Košice is the seat of the Constitutional Court of the Slovak Republic and the Košice self-governing Region.

The first written mention of Košice dates from the year 1230, with the city being referred to as Villa Cassa. Archaeological finds, however, show that the site was settled as early as the Palaeolithic period. The town was gradually awarded the privileges and the rights of a royal free town, including the right to fortify itself, by which Košice became the second most important city in the Greater Hungary, just after Buda. The most important document was the first armorial warrant from the year 1369. The town developed gradually and became the centre of many craft associations in dozens of guilds while also growing architecturally. The most striking of the city's still-existing landmarks were built in the 14th and 15th centuries. In the 16th century, however, the Košice's fame began to deteriorate. The Turkish threat revived Košice's fortunes, however, as the town was built up into the strongest fortified city in the Greater Hungary and the military command was relocated here. At this time the first university in Košice was founded with three faculties. The city experienced another boom in the late 18th century and in the 19th century in particular. Košice pulled out of its economic and demographic decline and became an important seat of the aristocracy and the art associated with it. Multiculturalism became typical of the city – in addition to Slovaks the city was home to Germans, Hungarians, Jews

Košice sa môžu pochváliť niekoľkými NAJ – najväčší kosť na Slovensku Dóm sv. Alžbety, historické centrum ako najväčšia mestská pamiatková rezervácia na Slovensku a najstarší maratón v Európe Medzinárodný maratón mieru. I najstaršia stredná škola v strednej Európe Stredná priemyselná škola strojnica bola založená v Košiciach v roku 1872. No a v katastri mesta sa nachádza aj rozlohou najväčšia zoológická záhrada v strednej Európe, rozlohou najväčšia slovenská botanická záhrada a najstaršia, a jediná na Slovensku, detská železnica v Čermelskom údolí.



1

Prírodné poklady

Prírodné krásy Abova sú vskutku unikátne, niektoré z nich dokonca figurujú v zoznamoch svetového prírodného dedičstva UNESCO. Región ponúka návštevníkom mnoho príležitostí pre turistiku, aktívny oddych a objavovanie prírodných úkazov. Jedinečný Národný park Slovenský kras, či zákutia v oblasti Slanských vrchov s hradnými zrúcaninami lákajú už roky do svojich končín domácich i zahraničných turistov.

Národný park Slovenský kras **UNESCO** **1**

Slovenský kras sa rozprestiera na území regiónov Abova a Gemera a ako prvé územie na Slovensku bol v roku 1977 zapísaný do medzinárodnej siete biosférických rezervácií v rámci programu UNESCO – Človek a biosféra. Kvôli svojej osobitnej prírodnej a estetickej hodnote bol Slovenský kras v roku 2002 vyhlásený za národný park, do ktorého pôsobnosti spadá 16 prírodných rezervácií a 16 národných prírodných pamiatok - jaskýň. Na území Krasu sa doteraz objavilo viac ako 1000 jaskýň a priepastí.

> VEDELI STE, ŽE

Národný park Slovenský kras je s rozlohou vyše 36 000 ha jednou z najväčších krasových oblastí v strednej Európe?

and a variety of other cultural and religious minorities. This multiculturalism also survived the end of Austro-Hungarian Monarchy and the founding of the first Czechoslovak Republic (1919), but ended with the First Vienna Arbitration in 1938. In addition to economic and demographic decline, the Second World War also led to the extinction of the city's strong Jewish community. At the end of the Second World War Košice was for a short time the seat of the presidency of the renewed Czechoslovak Republic and in effect its capital city. At that time the well-known Košice Government Programme was published in relation to the post-war organisation of the Czechoslovak Republic, particularly on the future position of the Slovaks in the renewed republic.

Košice can also be praised for having a number of BESTS – the largest church in Slovakia, the Cathedral of Saint Elizabeth; the historical centre as the largest urban conservation reserve in Slovakia; and the oldest marathon in Europe, the Košice Peace Marathon. Also, the oldest secondary school in Central Europe, the Secondary Industrial Machinery School, was founded in Košice in 1872. Within the city's territory are the largest zoological garden in Central Europe and the largest botanical garden in Slovakia in terms of area, as well as the oldest children's railway, located in the Čermel Valley and unique in Slovakia.

Natural treasures

The natural beauties of the Abov are indeed unique, and some of them are even listed as UNESCO World Natural Heritage sites. The region offers visitors many opportunities for hiking, active rest and discovering its natural wonders. The unique Slovak Karst National Park or the nooks, crannies and castle ruins of the Slanec Hills have for years attracted both domestic and foreign tourists to the region.

The Slovakian Karst National Park **UNESCO** **1**

The Slovakian Karst extends across the Abov and Gemer regions and in 1977 became the first territory in Slovakia recorded into the international network of biosphere reservations as part of the UNESCO Man and the Biosphere programme. Because of its special natural and aesthetic value, in 2002 the Slovakian Karst declared a national park, under whose scope fall 16 nature reserves and 16 national natural landmarks – caves. Thus far, more than 1 000 caves and potholes have been discovered within karst region.

> DID YOU KNOW THAT

the Slovakian Karst National Park, covering an area of more than 36 000 hectares, is one of the largest karst regions in all of Central Europe?



2



2



3

Zádielská dolina - najhlbšia slovenská tiesňava 2

Štátna prírodná rezervácia Zádielská dolina bola zriadená v roku 1954 ako integrálna súčasť chránenej krajiny oblasti Slovenský kras. Túto oblasť na jednom z najbohatších a najhodnotnejších biogeologických území na Slovensku tvorí monumentálny krasový kaňon vytvorený erozívnou činnosťou potoku Blatnica. Dolina je hlboká vyše 400 m a dlhá 3 km. Okraje kaňonu obklopujú masívne kamenné útvary, z ktorých najzaujímavejší je, vďaka svojmu tvaru, Cukrová homoľa vysoká 105 m. Turisti môžu obdivovať aj rôznorodú faunu a flóru. Pre Zádiel je charakteristická inverzia vegetačných pásiem – v doline sa nachádzajú typické vysokohorské rastliny, ale pri vstupe do nej teplomilné motýle.

Vytvorený náučný chodník turistov prevedie cez Zádielsku tiesňavu a vyvedie ich na východné časti planiny, z ktorých sa im naskytne jedinečný výhľad do doliny aj na okolie. Trasa chodníka má len 6 km, ale kvôli výstupu na planinu sa prekonáva výškový rozdiel 350 m, a preto je si potrebné na túru vyhradiť minimálne 4 hodiny.

Zádiel Valley - the deepest gorge in Slovakia 2

The state nature reserve Zádiel Valley was set up in 1954 as an integral part of the protected landscape. This area, located in one of the richest and most valuable biogeological territories in Slovakia, comprises a monumental karst canyon formed by erosion caused by the Blatnica stream. The gorge is 400 m deep and 3 km long. The edges of the canyon are lined with massive rock formations, the most interesting of which, thanks to its shape, is the so-called Cukrová homoľa (Sugar Loaf), standing 105 m high. Hikers can also admire the mixed fauna and flora found here. Zádiel Valley is characterised by an inversion of its vegetative zones – typical high mountain plants are found down in the gorge, but thermophilic butterflies are found at the entrance.

A nature trail for tourists leads up through Zádiel Valley and emerges in the eastern part of the plain, from which there is a unique view of the valley and its surroundings. The path is only 6 km long, but because its ascent to the plain means an altitude difference of 350 m, it is necessary to set-aside at least 4 hours for the hike.

> VEDELI STE, ŽE

Zádielská dolina patrí k skvostom slovenského skalného lezenia? Lezenie na vybrané skalné masívy je povolené od 1. augusta do 1. marca.

> DID YOU KNOW THAT

Zádiel Valley ranks among the jewels of Slovak rock-climbing areas? Climbing is permitted on selected rocky massifs from 1 August to 1 March.

Slanské vrchy 3

Toto sopečné pohorie sa nachádza v Matransko-slanskej oblasti a jeho charakteristickým rysom je rozmanitosť daná zložitým geologickým vývojom. Návštevníci sa môžu prechádzať cez početné doliny a obdivovať členitý horský reliéf so skalnými bralami. Pohorie je dlhé 60 km a najvyšším vrchom je Šimonka s nadmorskou výškou 1 092 m n. m.. Lákavé sú jazerá Izra a Malá Izra vhodné nielen pre oddych pri vode, ale i pre horskú turistiku. Pozornosť si zaslúžia aj jedinečné opáľové bane v severnej časti a unikát vo východnej časti - studenovýdný gejzír v obci Herľany.

Slanec Hills 3

This volcanic range is located in the Mátro-Slanec area, and is characterized by great variety in its complicated geological development. Visitors here can hike through a number of valleys and admire the broken relief of its rocky cliffs. The chain is 60 km long, and the highest peak is Šimonka, which stands 1 092 m above sea level. The lakes Izra and Malá Izra are tourist attractions and are suitable not only for relaxation but also as a place for hiking. Also of note are the unique opal mines in the northern part of the hills and the cold-water geyser in the south, located in the village of Herľany.

Slanské vrchy, Milič – NATURA 2000

Do tejto lokality patria tri rezervácie Slanských vrchov s pôvodnými pralesnými bučinami – Veľký Milič, Malý Milič a Marocká hoľa, prírodná rezervácia Malá Izra a prírodná pamiatka Miličská skala – výrazná skalná forma z pôvodného lávového prúdu sopečného pohoria. Výnimočnosť dopĺňajú pôvodné lúčne porasty a svojrázny biotop so vzácnymi druhmi vtákov ako napríklad Orol kráľovský, Orol krikľavý, Včelár lesný, Sova dlhochvostá, Ďateľ bielochrbtý a Haja tmavá. Milič je súčasťou chráneného vtáčieho územia Slanských vrchov. Okrem vtáctva je domovom pre Vlka obyčajného, Rysa ostrovída či Netopiera obyčajného.

Herlianský gejzír - Národná prírodná pamiatka 4

Jediný studený artézsky prameň v Európe sa nachádza v areáli bývalých kúpeľov Herľany - Rankovce. Je nepretržite činný už od roku 1872 a svoj status svetovej rarity dokazuje tým, že je situovaný vo vulkanických vrchoch už so skončenou sopečnou činnosťou. Teplota vystrekovanej vody je tak max 18°C. Erupcie, ktoré spôsobuje oxid uhličitý, sa opakujú každých 36 až 38 hodín. Hydrogeologický úkaz je vsadený do fontány a obklopený historickým parkom so vzácnymi drevinami a historickými budovami.

Jasovská jaskyňa UNESCO 5

Už v 12. st. poznalo miestne obyvateľstvo horné časti jaskyne. Nápis na stenách zaznamenávajúci víťazstvo Jana Jiskru z Brandýsa z roku 1452 je najstaršou písomnou zmienkou v jaskyniach na Slovensku. Ďalšie prvenstvo získala jaskyňa v roku 1846, keď sa stala prvou slovenskou sprístupnenou jaskyňou.

Ako súčasť Slovenského krasu je spolu s jaskyňami Aggteleškého krasu zaradená do svetového prírodného dedičstva UNESCO. Priemerná teplota v jaskyni sa pohybuje od 8,8 do 9,4°C a jej dĺžka je 2 811 m a hĺbka 55 m. Pre návštevníkov je sprístupnených len 720 m a prehliadka trvá 45 minút. Okrem bohatej kalcitovej sintrovej výplne je jaskyňa známa pagodovými stalagmitmi, kamennými vodopádmi, pozoruhodnými skalnými tvarmi a viacerými archeologickými nálezmi, z ktorých najzaujímavejšie sú kostrové pozostatky jaskynných medvedov *Ursus spelaeus*. Jaskyňa je i významným domovom netopierov – v zimnom období tu zimuje až 19 druhov z celkového počtu 24 druhov žijúcich na Slovensku.

Botanický endemit *Rumenica turnianska*

Je to najvzácnejší druh vyskytujúci sa na Turnianskom hrade, ktorý nerastie nikde inde na svete. Žlté kvitnúce kvety je možné zbadať na škrapových poliach.

Slanec Hills: Milič – NATURA 2000

This area includes three reserve areas of the Slanec Hills and their original beech forests – Veľký Milič, Malý Milič and Marocká hoľa – the nature reserve Malá Izra and the natural landmark Miličská skala (Milič Crag), a striking rock shape formed by the original lava flow of this volcanic hill. The rareness of the landscape is supplemented by original meadow coppices and biotopes with rare species of birds, such as the imperial eagle, the lesser spotted eagle, the European honey buzzard, the Ural owl, the white-backed woodpecker and the black kite. Milič is a part of the Slanec Hills protected bird reservation. In addition to birdlife it is also home to the common wolf, the Eurasian lynx and the mouse-eared bat.

Herľany Geyser – National Natural Landmark 4

A cold-water artesian spring, unique in Europe, is located on the grounds of the former Herľany – Rankovce spa. It has been continually active since 1872, and its status as a world rarity is shown by the fact that it is situated in volcanic uplands which have long finished with their volcanic activity. The temperature of the spouting water is at most 18°C. The eruptions, which are caused by carbon anhydride, are repeated every 36 to 38 hours. This hydrogeological phenomenon is set into a fountain and surrounded by a traditional park with rare trees and historical buildings.

Jasov Cave UNESCO 5

Local residents knew about the upper part of the cave as early as the 12th century. The inscription on the cave walls recording the victory of Jan Jiskra of Brandýs from 1452 is the oldest written reference in the caves in Slovakia. The cave established another precedence in 1846 when it became the first cave in Slovakia opened to the public.

As a component of the Slovakian Karst it is, together with the caves of the Aggtelek Karst, included in the UNESCO World Natural Heritage List. The average temperature inside the cave ranges from 8.8 to 9.4°C; its length is 2 811 m and its depth is 55 m. Only 720 m is accessible to visitors, however, and tours last for 45 minutes. In addition to the rich calcareous sinter deposits, the cave is known for its pagoda-shaped stalagmites, stone “waterfalls”, remarkable rocky shapes and a number of archeological discoveries, the most interesting of which is the skeletal remains of the cave bear *Ursus spelaeus*. The cave is also a known home for bats – in winter up to 19 of the 24 species of bat existing in Slovakia live here.

Botanical endemic, *The Rumenica turnianska (Onsoma Torenensis)*

This is the rarest species occurring at Turňa Castle. It does not grow anywhere else in the world. The yellow blossoming flowers can be spotted among the limestone pavements of the karst plateau.



4



5



6

➤ Kultúra a pamiatky

Nielen prírodné poklady Abova sú magnetom pre turistov. Vďaka bohatej histórii regiónu sa na jeho území nachádza množstvo kultúrnych pamiatok slovenského i svetového významu. V každom zákutí regiónu sa nájde kúsok histórie, ktorý nepochybne zaujme – starobylé hrady, malebné kostoly a kláštory, zaujímavé budovy a jedinečné múzeá. Abov je pre každého milovníka histórie nezabudnuteľným zážitkom a miestom poznania.

Najstaršia erbová listina 🏰

Jednoznačne najdôležitejším dokumentom v histórii mesta Košice je erbová listina vydaná uhorským kráľom Ľudovítom Veľkým dňa 7. 5. 1369. Košice ako vôbec prvé mesto v Európe získali právo na vlastný erb a tým pádom je táto listina zároveň najstaršou mestskou erbovou listinou v Európe. Dovtedy sa toto právo udeľovalo len šľachtickým rodom.

Dóm sv. Alžbety · Košice 6

Dominantou mesta Košice je národná kultúrna pamiatka gotická katedrála sv. Alžbety. Katedrála sa začala budovať po vyhorení farského kostola sv. Alžbety koncom 14. st. a najstarším zachovaným románskym artefaktom je bronzová krstiteľnica taktiež zo 14. st. Staviteľské práce na Dóme boli rozdelené do piatich fáz a skončili dobudovaním presbytéria v roku 1508.

Dóm sv. Alžbety je najväčším kostolom na Slovensku – vonkajšia dĺžka je 60 m a šírka 36 m. Z vnútornej dekorácie je pozoruhodný hlavný, gotický, oltár sv. Alžbety, ktorý má najrozsiahljšiu výzdobu v celej Európe – 48 malieb na jednom oltári. Okrem neho sa tu nachádza ešte 9 oltárov v gotickom, barokovom alebo neogotickom štýle. Návštevníci môžu vystúpiť po unikátnom dvojitom točitom gotickom schodisku, najstaršom v Európe, do Kráľovského oratória, nazrieť do hrobky Františka II. Rákocziho a jeho druhov alebo vyjsť do takmer 60 m vysokej Žigmundovej veže a kochať sa výhľadom na mesto. Ku Dómu sa viaže niekoľko legend a najzaujímavejšia je o nevsednom chrlíci opitej

➤ Culture and heritage

It's not only the natural treasures of Abov which are magnets for tourists. Thanks to the rich history of the region, a number of Slovakian and world cultural landmarks are found on the territory. A little bit of history can certainly be found in every corner of the region – old castles, colourful churches and monasteries, interesting buildings and unique museums. Abov is for every lover of history an unforgettable experience and place of learning.

The oldest armorial warrant 🏰

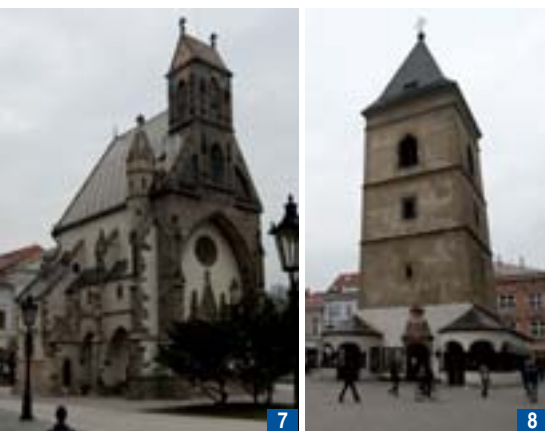
Undoubtedly the most important document in the history of Košice is the armorial warrant issued by Hungarian King Ludovicus the Great on 7 May 1369. Košice was the first city in Europe to obtain the right to its own armorial shield, and thus the document is also the oldest city armorial warrant in Europe. Until then such a right had only been awarded to aristocratic families.

The St. Elizabeth's Cathedral · Košice 6

The dominant feature in Košice's city centre is the National Cultural Monument, the St. Elizabeth's Cathedral. This Gothic cathedral began being built after a fire in the parish church of St. Elizabeth in the late 14th century, and the oldest of its preserved Romanesque artefacts is the bronze font also from the 14th century. Building work on the Cathedral was divided into five phases and ended with the building of the presbytery in 1508.

The St. Elizabeth's Cathedral is the largest church in Slovakia, with an external length of 60 m and a width of 36 m. Among the interior decorations is the strikingly Gothic Altar to St. Elizabeth, which has the most extensive embellishment in all of Europe – 48 paintings on one altar. The Cathedral also has nine other altars in Gothic, Baroque or neo-Gothic styles. Visitors can head up the unique double-turning Gothic staircase, the oldest in Europe, to the Royal Gallery, or descent to the crypt to look on the tomb of Ferenc Rákoczi II or climb up through the nearly 60 m high Sigismund Tower and take in the view over the city.

ženy s pohárikom v ruke a schovávajúcou fľašu v druhej na západnej fasáde Matejovej veže. Legenda hovorí, že je to podoba manželky majstra Štefana, jedného z architektov katedrály, ktorý ju takto nechal potrestať za píanstvo.



Kaplnka sv. Michala · Košice 7

Kaplnka je zasvätená sv. archanjelovi Michalovi, sprievodcovi duší na druhý svet, a bola postavená v polovici 14. st. ako pohrebná kaplnka Dómu na mieste stredovekého mestského cintorína. Nad dverami do sakristie je umiestnený najstarší erb mesta Košice. Začiatkom 20. st. pri rekonštrukcii boli zbúrané renesančné dostavby a kaplnka tak nadobudla svoj pôvodný gotický ráz. Ďalšia, ešte zásadnejšia rekonštrukcia sa uskutočnila koncom 20. st., za čo jej bola udelená cena Félix za najlepšie zrekonštruovanú stavbu roku 2006.

Urbanova veža · Košice 8

45 metrov vysoká veža vznikla pôvodne ako zvonica pre Dóm sv. Alžbety na prelome 14. a 15. st. a svoju renesančnú podobu získala v roku 1628. V priebehu prvej polovice 20. st. boli dostavané arkády a do múrov veže bolo vsadených 36 náhrobných kameňov zo 14. až 17. st., pričom jeden je rímsky zo 4. st. Požiar v roku 1966 poškodil vežu a zničil vyše 7 ton vážiaci zvon sv. Urbana z roku 1557. Sv. Urbanovi, patrónovi vinohradníkov je zasvätená i celá veža, pretože rozmach mesta je práve spojený s vinom. Zrekonštruovaný originál zvonu sa nachádza pred vežou.

Miklušova väznica · Košice

Dva gotické meštianske domy z prvej polovice 15. st. boli na začiatku 17. st. prepojené pre potreby mestskej väznice a mučiarnie a na tieto účely slúžila budova až do roku 1909. Budove sa podarilo zachovať pôvodný stredoveký meštiansky ráz a dnes je sídlom Východoslovenského múzea s expozíciou venujúcej sa histórii mesta a mučenia v Košiciach.

The Chapel of St. Michael · Košice 7

The chapel is devoted to the Archangel Michael, the guider of souls to the other world, and was built in the mid-14th century as a funeral chapel for the cathedral on the site of the medieval town cemetery. Above the doors to the sacristy is the oldest coat-of-arms of the City of Košice. During reconstruction in the early 20th century a Renaissance extension was demolished and the chapel was thus returned to its original Gothic form. Even more essential reconstruction took place at the end of the 20th century, and the building was given a Félix Award for best building reconstruction in the year 2006.

The Urban Tower · Košice 8

The 45 m high tower originated as a bell tower for the St. Elizabeth's Cathedral at the turn of the 14th and 15th centuries and acquired its Renaissance form in 1628. Its arcade was built in the early 20th century, and the 36 grave stones from the 14th to the 17th centuries – though one is Roman from the 4th century – were then added to the walls. A fire in 1966 damaged the tower and destroyed the more than 7-ton bell named Urban from the year 1557. The tower is dedicated to St. Urban, the patron of wine-makers, because city's expansion was associated with the production of wine. A model of the original bell is located in front of the tower.

The Mikluš Prison · Košice

Two Gothic burgher's houses from the early 15th century were joined together in the 17th century to create a town prison and torture chamber, purposes they continued to serve up to the year 1909. The building has been preserved in its original medieval form and today is part of the East Slovakian Museum, with an exhibition devoted to the history of the city and torture in Košice.

Dolná brána (the Lower Gate) – the underground area · Košice

Only 26 fragments from Košice's medieval city walls have been preserved, and the largest of them is the area of the Lower Gate, one of the five original city gates. Košice's city walls were built in a number of stages, starting in the late 13th century. The first three are named after the governing dynasties of the Greater Hungary – Arpad, Luxemburg and Corvin. Starting in 1783 the walls were gradually demolished. During reconstruction of Main Street in the years 1996-98 the remains of the original walls of the Lower Gate were discovered and today a unique underground museum has been set up there.

The Immaculata Statue Group · Košice 9

Also known as the Marian, or Plague Column and located at what was once the city's site for executions, this statue

Podzemný areál Dolnej brány · Košice

Zo stredovekých hradieb Košíc sa zachovalo len 26 fragmentov a najväčším a najzaujímavejším je areál Dolnej brány, jednej z piatich pôvodných mestských brán. Košice si opevnenie začali budovať v niekoľkých etapách od druhej polovice 13. st. Prvé tri nesú meno podľa vládnučích uhorských dynastií – Arpádovská, Luxemburská a Korvínska. Od roku 1783 sa začalo opevnenie postupne búrať. Pri rekonštrukciách Hlavnej ulice v rokoch 1996-98 sa odhalili pozostatky pôvodných múrov mestských hradieb a Dolnej brány, v ktorej priestoroch je zriadené unikátne podzemné múzeum.

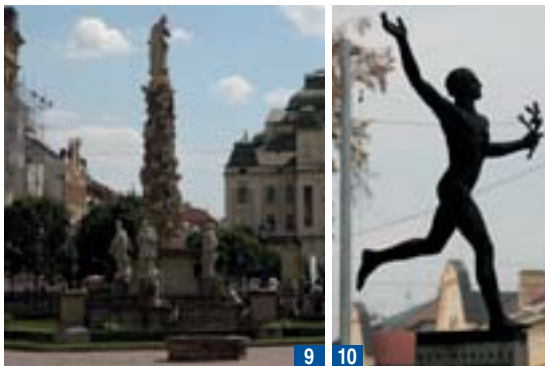
Súsošie Immaculata · Košice 9

Alebo inak mariánsky resp. morový stĺp, umiestnený na mieste niekdajšieho popráviska, je spomienkou na mor z rokov 1709-10. 14 metrov vysoké barokové súsošie bolo dostavané v roku 1723 a na jeho vrchole je umiestnená socha Nepoškvrnenej Panny Márie. Po bokoch sú umiestnené plastiky sv. Jozefa, sv. Sebastiana a kráľa sv. Ladislava. Pri renovácii v roku 1909 sa dostavalo oplotenie s plastikami sv. Gabriela, sv. Alžbety uhorskej, sv. Margity, sv. Michala archanjela a sv. Barbory. Dnes je väčšia časť súsošia nahradená kópiami.

Socha maratónskeho bežca · Košice 10

Pamätník je dielom akademického sochára Arpáda Račka a bol odhalený v roku 1960. Zobrazuje nahého, 3 metre vysokého bežca z bronzu stojaceho na žulovom podstavci, na ktorom sa nachádzajú mená víťazov jednotlivých ročníkov Medzinárodného maratónu mieru. Socha má vziať hold nielen víťazom, ale i všetkým jeho účastníkom. Košický maratón sa koná už od roku 1924 a je tak najstarším maratónom v Európe a druhým najstarším na svete po maratóne v Bostone.

group commemorates the plague of 1709-10. The 14-metre high Baroque statue group, topped with a statue of the Immaculate Virgin Mary, was completed in 1723. On the sides are figures of St. Joseph, St. Sebastian and King St. Ladislaus. During renovation in 1909 figures of St. Gabriel, St. Elizabeth of Hungary, St. Margaret, St. Michael the Archangel and St. Barbara were added. Today most of the statues have been replaced with copies.



The Marathon Runner Statue · Košice 10

This monument is the work of academic sculptor Arpád Račko and was unveiled in 1960. It shows a naked, 3 m high runner made of bronze standing on a marble pedestal on which the names of the yearly winners of the Košice Peace Marathon are listed. The statue pays homage not only to the winners but to all participants in the marathon. The Košice Marathon was first held in 1924 and is the oldest annual marathon in Europe, second in the world only to the Boston Marathon.

> VEDELI STE, ŽE

socha je svetovým unikátom? Nikde inde na svete sa nenachádza umelecké sochárske dielo zobrazujúce maratónca, navyše v Košiciach je súčasťou diela aj dokumentácia všetkých maratónskych víťazov, ktorí pokorili košickú trať.

> DID YOU KNOW THAT

the statue is unique in the world? Nowhere else in the world is there an artistic work of sculpture depicting a marathon runner. Furthermore, in Košice one part of the monument is a list of all the marathon runners who have won the race.

Dominikánsky kostol · Košice

Kostol dominikánov na Dominikánskom námestí v centre je najstarším kostolom v Košiciach. Bol postavený rádom dominikánov okolo roku 1290 v románsko-gotickom slohu. Pri modernizácii kostola v 18. st. pribudli barokové fresky Štefana Vörösa, ktoré vytvárajú úchvatnú ilúziu kostola bez strechy s „priamym“ výhľadom na nebo. Kužeľovitá veža kostola s výškou 68 metrov je najvyššia veža v Košiciach.

The Dominican Church · Košice

The Church of the Dominicans on Dominican Square in the city centre is the oldest church in Košice. It was built by the Dominican order around the year 1290 in the Romanesque-Gothic style. With modernisation in the 18th century, Baroque ceiling frescoes by Štefan Vörös were added. These create the breath-taking illusion of a church without a roof and having a “direct” view to heaven. The cone-shaped church spire, standing 68 metres, is the highest tower in Košice.



11



12

Seminárny kostol – Františkánsky · Košice 11

Seminárny kostol na Hlavnej ulici bol postavený už v roku 1333 a je druhým najstarším kostolom v Košiciach. V priebehu rokov bola gotická stavba niekoľkokrát prestavaná a najmä interiér je silne zbarokizovaný. V krypte pod hlavný oltár je pochovaný zakladateľ prvej košickej univerzity jágerský biskup Benedikt Kisdy.

> VEDELI STE, ŽE

v kostole sa nachádza mimoriadne cenný epitaf poľného maršala F. Renauda z r. 1740 vytvorený G. R. Donnerom, dvorným sochárom Viedne?

Synagóga na Zvonárskej ulici · Košice

Židovská komunita v Košiciach sa začala formovať v polovici 19. st., keď sa do mesta sťahovali Židia z Rozhanovce. Centrum svojej komunity mali okolo dnešnej Zvonárskej ulice, kde dodnes stojí synagóga. Bola vybudovaná medzi rokmi 1871-81 a počas komunizmu slúžila ako sklad kníh. Tým došlo k zničeniu jej interiéru a nástenných malieb v maurskom štýle a v súčasnej dobe je rekonštruovaná.

Hudobný altánok · Košice

V blízkosti centra mesta, v Mestskom parku, sa nachádza hudobný altánok z roku 1885. Po rekonštrukcii slúži svojmu pôvodnému účelu – v rámci Košického kultúrneho leta sa tu konajú nedeľné koncerty rôznych hudobných telies.

Jakobov palác · Košice 12

Najznámejší palác v Košiciach vznikol ako sídlo pre rodinu Petra Jakaba. Pseudogotický palác, v blízkosti niekdajšieho koryta Mlynskeho náhonu, projektoval najstarší syn Arpád a práce boli dokončené v roku 1899. Pri stavbe sa využili aj vyradené časti z rekonštrukcie Dómu sv. Alžbety, napríklad chrliče. Po druhej svetovej vojne prešiel palác do vlastníctva mesta a na čas tam mal sídlo aj prezident Československa Eduard Beneš.

Franciscan Seminary Church · Košice 11

The seminary church on Main Street was built as early as the year 1333 and is the second oldest church in Košice. Over the years this Gothic church has been renovated a number of times and the interior in particular is now strongly Baroque. The founder of the first Košice university, Bishop Benedict Kisdy of Eger, is buried in the crypt under the main altar.

> DID YOU KNOW THAT

in this church there is an exceptionally valuable epitaph for Field Marshal F. Renaud from the year 1740 created by G. R. Donner, a court sculptor from Vienna?

The Synagogue on Zvonárska Street · Košice

The Jewish community in Košice began forming in the mid 19th century, when Jews from Rozhanovce migrated to the city. The centre of the community was around today's Zvonárska Street, where the synagogue still stands. It was built between 1871-81 and during the Communist era served as a storeroom for books. This led to the destruction of its interior and its wall paintings in the Moorish style, though at present the synagogue is being renovated.

The Summer Music Arbour · Košice

Near the centre of the city, in the City Park, is a summer music arbour dating from 1885. Since being renovated it again serves its original purpose – during the annual Košice Summer of Culture, Sunday concerts in different musical styles are held here.

The Jakob Palace · Košice 12

The best-known palace in Košice was originally built as the residence of Peter Jakob. The pseudo-Gothic palace, standing above the former mill-race channel, was designed by his eldest son Arpád and the work was completed in 1899. During construction some of the parts used, for example, the gargoyles, were taken from the reconstructed St. Elizabeth's Cathedral. After the Second World War the palace came into the ownership of the city and for a time Czechoslovak President Eduard Beneš had his headquarters there.

The Archbishop's Palace · Košice

This palace originated with the redevelopment of four burgher's houses in 1809 and is today the seat of the Košice Archbishopric. The rich interior premises attracted even Austro-Hungarian Emperor Franz Joseph I, who stayed here on two different occasions.

Arcibiskupský palác · Košice

Palác vznikol prestavbou štyroch meštianskych domov v roku 1809 a dnes je sídlom košického arcibiskupstva. Vnútorne bohaté reprezentačné priestory zlákali aj rakúsko-uhorského cisára Františka Jozefa I., ktorý tu dvakrát pobudol.

Historická radnica · Košice

Už od začiatku 17. st. bola budova na Hlavnej ulici sídlom radnice. Ruský vojvodca Michail Kutuzov tu strávil zopár dní pri návrate z napoleonských bitiek v roku 1806 a v roku 1919 sa radnica stala nakrátko sídlom najvyššieho orgánu Slovenskej republiky rád - Revolučnej vládnej rady. V roku 1927 bolo v zadnom trakte radnice dostavané kino Slovan. Dnes je v priestoroch umiestnené Mestské informačné centrum a v suteréne budovy vináreň.

Štátne divadlo · Košice

Štátne divadlo Košice tvoria dve scény – Hlavná v historickej budove z roku 1899 a Malá v neďalekej secesnej budove. Práve budova Hlavnej scény je dôležitou dominantou historického jadra mesta. Budova divadla stojí na mieste niekdajšej stredovej radnice a je postavená v eklektickom slohu s prvkami neobaroka a secesie. Zvonku návštevníka zaujme socha Auróry, priateľky múz, ktorá sa vypína na vrchole kupoly a zároveň slúži ako bleskozvod. Zaujímavosti sa nájdu aj vo vnútri resp. pod zemou – rozsiahle podzemné šatne, sklady a scéna siahajú takmer k súsošiu Immaculaty a podzemná chodba spája historickú budovu s administratívnou vo dvore.

Štátna filharmónia Košice

Filharmónia bola založená v roku 1968 ako druhý profesionálny symfonický orchester koncertného typu na Slovensku. Od svojho vzniku zažila niekoľko výnimočných udalostí, no veľkým úspechom bolo turné po USA v roku 1994 – košická filharmónia bola prvým slovenským symfonickým orchestrom, ktorý sa predstavil na americkom kontinente. Filharmónia každoročne usporadúva tri medzinárodné festivaly – Košickú hudobnú jar, Medzinárodný organový festival Ivana Sokola a festival súčasného umenia ARS NOVA Cassoviae.

Divadlo Romathan · Košice

Prvé rómske profesionálne divadlo na Slovensku bolo zriadené v roku 1992 v Košiciach. Roma po rómsky znamená Róm a than zase miesto, takže slovenský preklad názvu je "Miesto pre Rómov". Cieľom je podpora rozvoja rómskej kultúry, umenia a národnej identity Rómov, vzájomné spoznávanie sa s majoritnou spoločnosťou a odstraňovania predsudkov a stereotypov. Predstavenia sa teda uvádzajú v rómcine i slovenčine.

The Historical town hall · Košice

In the early 17th century the building in the middle of Main street was already the town hall. Russian Army Commander Mikhail Kutuzov spent a couple of nights here on his return from the Napoleonic war in 1806, and in 1919 the town hall became for a short time the seat of the highest organ of the Slovak Republic of Councils, the Revolutionary Government of the Councils. In 1927 the main chamber of the town hall became Slovan Cinema. Today the City Information Centre is located in the building and there is a wine bar in the cellar.

The State Theatre · Košice

Košice State Theatre comprises two stages – the Main Stage in the historical building from 1899 and the Small Stage in a nearby Art Nouveau building. The building housing the Main Stage is a dominant feature in the historic core of the city. The theatre stands on the site of the former music hall and is built in an eclectic style with neo-Baroque and Art Nouveau elements. Of interest from the outside is the statue of Aurora, friend of the muses, who stands on top of the dome and at the same time serves as a lightning rod. The interior is also of interest, particularly below ground – the vast underground dressing room, storerooms and stage stretch almost as far as the Immaculata Statue Group in the square, and an underground passage connects the historical building with administrative offices in its courtyard.

The State Philharmonic Orchestra Košice

The State Philharmonia was founded in 1968 as the second professional symphony orchestra for concerts in Slovakia. Since its founding it has been witness to a number of fine events, but one great success was a tour of the USA in 1994, when the Košice Philharmonia became the first Slovak symphony orchestra to perform on the American continent. Each year the Philharmonia organises three international festivals – the Košice Musical Spring, the Ivan Sokol International Organ Festival and the festival of contemporary art ARS NOVA Cassoviae.

The Romathan Theatre · Košice

The first professional Roma theatre in Slovakia was set up in 1992 in Košice. Roma in the Romani language means a "Roma man" and than means "place", so that the English rendering of the name is "A Place for the Roma". Its goals are to support the development of Roma culture, art and the national identity of the Roma, to mutually familiarize the majority society and to remove prejudices and stereotypes. Performances are therefore held in both the Romani and Slovak languages.

Divadlo Thália Színház - Košice

Divadlo maďarskej národnostnej menšiny je predovšetkým zájazdovým divadlom. Bolo zriadené v roku 1969 ako súbor zlučený s komárňanským divadlom. Osamostatnilo sa v roku 1989 a dnes okrem hlavnej sály na Mojmirovej ulici vlastní i Máraiho štúdio.

Bábkové divadlo Košice

Bábkové divadlo bolo založené už v roku 1959 a od svojho vzniku odohralo 188 premiér. Prvou inscenáciou bola hra J. Pehra a L. Spáčila „Guliver v Maňuškovce“. Aby divadlo mohlo rásť spolu s divákmi, v roku 1995 pribudlo činoherné štúdio Jorik s inscenáciami pre mladé publikum a hrami experimentálneho typu.

Divadlo Cassia - Košice

Je to najmladšia scéna v Košiciach. Vzniklo v roku 2009 a okrem hosťujúcich predstavení už stihlo uviesť i vlastnú produkciu – prvý košický muzikál „Stromy“. Divadlo Cassia je predovšetkým muzikálové divadlo, ale prináša i činoherné predstavenia.

Divadlo na Peróne - Košice

Ide o nezávislú, modernú divadelnú scénu, ktorá vznikla v roku 2005 v centre súčasných umení IC Culture train. Všetky predstavenia sú založené na autorskej kolektívnej tvorbe, pričom si súbor sám tvorí scénografiu, kostýmy a rekvizity.

Slovenské technické múzeum - Košice

Jedno z najstarších múzeí na Slovensku a jediné technického zamerania má od roku 1948 svoje sídlo v Košiciach. Jeho zbierky pochádzajú z oblastí astronómie, baníctva, elektrotechniky, fyziky, fotografie a kinematografie, geodézie a kartografie, hodinárstva, hutníctva, chémie, kováčstva a strojárstva a pod jeho správou sa nachádza i niekoľko jedinečných technických pamiatok ako napríklad hámor v Medzeve. Okrem pohľadu do histórie vedy a techniky na Slovensku, Slovenské technické múzeum prezentuje i svetové úspechy Slovákov.

Slovenské technické múzeum - Múzeum letectva - Košice 13

Múzeum sídlí v areáli košického letiska dokumentuje vývoj letectva a leteckej techniky na Slovensku už od pokusov mnicha Cypriána napodobniť let vtáka. V interiéri, ale aj v exteriéri sa nachádza viac ako 50 lietadiel a helikoptér a takmer 30 historických strojov, leteckých motorov a meracích a navigačných prístrojov – najstaršie z rokov 1915-1916. Súčasťou múzea sú aj expozície prezidentských lietadiel, cestnej dopravy s veteránmi a výstava „Per Ardua ad Astra“ Príbeh Slovákov v Royal Air Force počas druhej svetovej vojny.

The Thália Színház Theatre - Košice

The theatre of the Hungarian minority is primarily a travelling theatre troupe. It was organised in 1969 as an ensemble combined with a theatre from Komárno. It was made independent in 1989 and today, aside from its main hall on Mojmirova Street, it also owns the Márai Studio.

The Puppet Theatre - Košice

The Puppet theatre was founded in 1959 and since then has performed 188 premieres. The first performance was the play by J. Pehar and L. Spáčil "Gulliver in Glove-pupets". In order for the theatre to grow together with its audience, in 1995 it added the Jorik drama studio with stages for the young public and experimental plays.

The Cassia Theatre - Košice

This is the newest stage in Košice. It originated in 2009 and in addition to visiting performances it has already managed to run its own production – the first Košice musical, entitled "Stromy" (Trees). The Cassia Theatre is primarily a musical theatre, but it also offers dramatic performances.

The Theatre on the platform - Košice

This is an independent, modern theatrical stage which originated in 2005 at the core of the current IC Culture Train arts centre. All performances are based on works by an author's collective, and the ensemble itself creates the scenery, costumes and props.

The Slovak Technological Museum - Košice

One of the oldest museums in Slovakia, with a unique technological orientation, it has been based in Košice since 1948. Its collections come from the fields of astronomy, mining, electrotechnics, physics, photography and cinematography, land surveying, map-making, clock-making, metallurgy, chemistry, metal-working and machining, and also has some unique technical heritage under its administration, such as the water-powered hammer works in Medzev. Besides its survey of the history of science and technology in Slovakia, the Slovak Technological Museum also presents Slovaks who have had success on a worldwide level.

The Slovak Technological Museum – The Museum of flight - Košice 13

This museum, situated in the grounds of Košice Airport, documents the development of flight and flying technology in Slovakia starting with the attempts of the monk Cyprian to imitate the bird flight. The museum houses in its interior and exterior more than 50 airplanes and helicopters and nearly 30 historical machines, airplane motors and measuring and navigation devices – the oldest from the years 1915-1916.



13 14



Slovenské technické múzeum - Hámor v Medzeve 14

Múzeum prezentuje dejiny tradičných kovspracujúcich remesiel na Slovensku. Vďaka geologickým a prírodným podmienkam bola oblasť Medzeva jedným z najvýznamnejších miest kováčskej výroby v Uhorsku. Tischlerov hámor, technická pamiatka, je jeden z mála zachovaných hámrov z pôvodných 109 v 19. st.. Hámor bol postavený koncom 19. st. z kameňa a dreva a slúžil predovšetkým na výrobu poľnohospodárskych náradí.

Slovenské technické múzeum - Múzeum kinematografie rodiny Schusterovej · Medzev

Ojedinelé múzeum tvorí zbierka jedinečných kinematografických prístrojov, ktoré boli zhromaždené niekoľkými generáciami rodiny Schusterovcov. Najstaršie exponáty pochádzajú z konca 19. st. a spolu s ostatnými dokumentujú vývoj dokumentárneho filmu na Slovensku. V priestoroch rodného domu Rudolfa Schustera sú situované aj exponáty hámornickej tradície Medzeva.

Slovenské technické múzeum - Kováčska vyhňa v Moldave nad Bodvou

Prícestný typ kováčskej vyhne z polovice 19. st., typický pre malomestskú a dedinskú kováčsku výrobu, sa podarilo zachovať s kompletným historickým zariadením. Súčasťou expozície je obytná časť rodiny kováča, hospodárske budovy s poľnohospodárskym náčiním a archeologické nálezy čestného občana mesta Gustáva Stibrányiho.

Východoslovenská galéria Košice

Prvá regionálna galéria na Slovensku, zriadená v roku 1951, mala a má za úlohu dokumentovať vývoj výtvarného umenia východného Slovenska v 19. a 20. st. Okrem toho prezentuje aj celoslovenské umenie z 20. st. Hlavné sídlo galérie sa nachádza v budove Župného domu na Hlavnej ulici.

The Slovak Technological Museum – the Medzev Hammer-works 14

The museum presents the history of traditional metal-working in Slovakia. Thanks to the geological and natural conditions, the area around Medzev was one of the most important sites for metal production in the Greater Hungary. Tickler's water-powered hammer works, a registered technical heritage item, is one of the few preserved hammer-works from the original 109 in the 19th century. It was built in the late 19th century from stone and wood and served primarily for the production of agricultural tools.

The Slovak Technological Museum – The Museum of cinematography of the Schuster family · Medzev

This museum is made up of a collection of unique cinematographic machines collected by several generations of the Schuster family. The oldest exhibits date from the late 19th century and the museum follows the development of documentary film-making in Slovakia. The family home of former Slovak President Rudolf Schuster also holds an exhibition of the metal-working traditions of Medzev.

The Slovak Technological Museum – the blacksmith's workshop in Moldava nad Bodvou

A roadside type of smithy from the mid-19th century, typical for small-town and village smith production, is preserved with complete historical forge equipment. One part of the exhibition is the residential part for the smith's family, out-buildings with agricultural tools and the archeological finds of honorary citizen Gustáv Stibrányi.

The East Slovakian Gallery Košice

The first regional gallery in Slovakia, set up in 1951, had and still has the role of documenting the development of creative art in Eastern Slovakia in the 19th and 20th centuries. It also presents Slovak art from the 20th century. The main seat of the gallery is located in the old Shire Hall building on Main Street.



15 16



Východoslovenské múzeum · Košice

Jedno z najstarších múzeí na Slovensku datuje svoje počiatky do roku 1872 a dokumentuje prírodu, históriu a umenie východného Slovenska. V jeho zbierkach sa nachádza niekoľko jedinečných kúskov ako napríklad kus rýdzej mede z Rudabányi alebo drevený kostolík z Kožuchoviec umiestnený v areáli múzea, ktorý bol zobrazený na bývalej slovenskej desaťhalernikovej minci.

Košický zlatý poklad 15

Jeden z najvzácnejších exponátov Východoslovenského múzea bol objavený v roku 1935 v medenej nádobe pri kopaní základov budovy na Hlavnej ulici č. 68 v Košiciach. „Poklad“ tvorí 2 920 zlatých mincí z 15. až 17. st., 3 zlaté medaily a 214 cm dlhá zlatá renesančná reťaz. Poklad je unikátny i v celosvetovom meradle – je jeden z najväčších, zachoval sa nepoškodený a celý a mince majú široký geografický záber, pochádzajú až z 81 rôznych mincovní Európy.

Múzeum voskových figurín Košice

Prvé slovenské múzeum voskových figurín bolo zriadené v roku 2004 v priestoroch Urbanovej veže a prezentuje 23 osobností košickej a regionálnej histórie.

Múzeum Vojtecha Löfflera · Košice

Dominantou múzea je zbierka košického sochára Vojtecha Löfflera (1906-1990) mapujúca jeho život a tvorbu. Jej súčasťou je i kolekcia autoportrétov výtvarných umelcov spätých s Košicami. Zvyšné priestory sa využívajú na prezentáciu modernej tvorby.

Turniansky hrad 16

Po niekoľkých vypáleniach a dobytíach sa hrad, začiatkom 18. st. stal neobývaným a postupne chátral. Zvyšok stojacich múrov bol zničený počas druhej svetovej vojny, keď z neho nemecké vojská ostreľovali cestu vedúcu do Košíc. Hrad je súčasťou Národnej prírodnej rezervácie Turniansky hradný vrch, v ktorej sa vyskytujú vzácne druhy fauny a flóry. Z hradného vrchu, na ktorý sa dá dostať pešou túrou

The East Slovakian Museum · Košice

One of the oldest museums in Slovakia, dating back to 1872, it documents the nature, history and art of Eastern Slovakia. Its collection contains a number of unique items, such as a piece of native copper from Rudabányi or the wooden church from Kožuchovec located in the grounds of the museum, which was depicted on the former Slovak 10-heller coin.

Košice's Golden Treasure 15

One of the rarest exhibitions of the East Slovakian Museum was discovered in 1935 in a copper container during excavation of the foundations for the building at no. 68 Main Street in Košice. The treasure-trove comprises 2 920 gold coins from the 15th to the 17th centuries, 3 gold medallions and a 214 cm long gold Renaissance chain. The treasure is unique, one of the largest such finds ever made of well-preserved and undamaged coins, which come from a wide geographic range of 81 different mints in Europe.

The Košice Wax Museum

The first Slovak wax museum was established in 2004 in the premises of the Urban Tower and presents 23 personalities from Košice and its regional history.

The Vojtech Löffler Museum · Košice

This museum primarily presents a collection of works by Košice sculptor Vojtech Löffler (1906-1990), mapping his life and work. It also has a collection of self-portraits by creative artists having ties to Košice. The remaining part of the premises is used to exhibit modern works.

Turnia Castle 16

After being burned and conquered a number of times, the castle became uninhabitable in the early 18th century and gradually fell into ruin. The remaining walls were destroyed during the Second World War, when the Germans used it as a gun emplacement to bombard the road leading to Košice. The castle is a part of the Turnia Castle Hill National

z obce Turňa nad Bodvou, je krásny výhľad do celej doliny a na planinu. Približovanie sa k pôvodným múrom hradu je vzhľadom na ich zlý statický stav iba na vlastné riziko.



17

Hrad Slanec 17

Hrad bol vybudovaný nad rovnomennou obcou Slanec na príkaz kráľa Bela IV. v 13. st. ako obrana pred tatárskymi vpádmi. Počas storočí boli jeho vlastníčkmi rôzne šľachtické rody, poslednými Forgáčovci. V roku 1679 sa ho zmocnili kuruci a spolu s Turnianskym hradom ho nechali zbúrať. Z hradu sa zachovala len jedna trojpodlažná veža s menom Nebojsa a niekoľko stien. Najkratšia cesta k hradu vedie po turistickéj značke z centra obce.

Premonštrátsky kláštor · Jasov 18

Kláštor pozostáva z barokového kostola sv. Jána Krstiteľa, knižnice a barokovej záhrady. Prvá písomná zmienka z roku 1234 ho spomína ako dôležitú cirkevnú stavbu v regióne. Kláštor mal nielenže v dŕžave obrovské pozemky, ale i mnohé privilégiá – vyberané mýtno si mohol ponechať, pri fažbe rúd neplatil odvody šľachticom a obyvatelia patriaci pod kláštor boli oslobodení spod právomoci županov. Kláštor bol centrom vzdelanosti pre nielen Abovskú stolicu, ale i ďalších 7 okolitých žúp.

Okrem záhrady, jedinej zachovanej záhrady barokového typu na Slovensku, je verejnosti sprístupnený i kostol sv. Jána Krstiteľa, v ktorom je možné vidieť sedem oltárov a unikátne fresky. Knižnica, jedna z najzaujímavejších na Slovensku obsahujúca vyše 80 000 zväzkov historických kníh, žiaľbohu, nie je verejnosti sprístupnená.

Nature Reserve, where rare species of fauna and flora occur. From the castle peak, which can be reached via a hiking trail from Turňa nad Bodvou, there is a beautiful view over the entire valley and the plain below. Visitors approach the castle strictly at their own risk, however, given the poor stability of its original walls.

Slanec Castle 17

This castle was built above the village of Slanec, from which the castle derives its name, on the command of King Bela IV in the 13th century as defence against the Tartar invasions. Over the centuries it was owned by a number of noble families, the last being the Forgács clan. In 1679 it was taken over by anti-Habsburg rebels, who had it demolished along with Turňa Castle. Only one three-storied tower called Nebojsa ("Never-fear") has been preserved, along with a few walls. The shortest path to the castle leads up the hiking trail from the centre of the village.

The Premonstratensian Monastery · Jasov 18

The monastery comprises the Baroque Church of St. John the Baptist, a library and a Baroque garden. The first written reference to it from the year 1234 notes it as an important church building in the region. The monastery not only possessed huge tracts of land but also had many privileges – it could keep the tolls it collected; it paid no levies to the nobility on ores extracted; and residents belonging to the monastery were freed from the authority of the local župan (sheriff). The monastery was the centre of education not only for the Abov region but also seven other nearby districts.

Aside from the gardens, the only preserved Baroque gardens in Slovakia, the Church of St. John the Baptist is also accessible. Here it is possible to see seven altars as well as unique frescoes. The library, one of the largest in Slovakia, contains more than 80 000 bound historical books, though unfortunately it is not open to the public.

> DID YOU KNOW THAT

the monastery itself carries a unique symbolism? It has 4 entrances for the number of seasons, 12 chimneys like the months in the year and 365 windows, as many as the days in the year.

18



> VEDELI STE, ŽE

kláštor v sebe nesie unikátnu symboliku? Má 4 vchody ako počet ročných období, 12 komínov ako mesiacov v roku a 365 okien ako dní v roku.



19 20



Kostol v Svinici 19

Na kopci nad obcou Svinica sa nachádza jedna z najvýznamnejších stredovekých pamiatok Košického kraja - románsko-gotický jednoloďový kostol z polovice 12. st. s polygonálnym uzáverom presbytéria a päťposchodovú vežu. Na južnej stene kostola sa zachoval pôvodný románsky portál. V interiéri môže návštevník obdivovať torzá pôvodných fresiek z polovice 14. st. v taliansko-byzantskom štýle s motívmi Posledného súdu, ktoré zobrazujú i drastické výjavy mučenia hriešnikov. Ojedinelé exteriérové maľby sa nachádzajú aj pod strechou okolo celého kostola. Dnes už kostol neslúži na náboženské účely, ale každý september sa v jeho priestoroch konajú Dni európskeho kultúrneho dedičstva.

Moldava nad Bodvou – mesto na 21. poludníku

Okrem tejto nevednosti, Moldava zaujme šošovkovitým námestím, kováčskou vyhňou a Múzeom vín. V meste na priechelí Farského úradu reformovanej cirkvi sa nachádza pamätná tabuľa slávneho rodáka Szepsi Laczkó Máté, ktorý sa preslávil zostavením receptúry tokajského „aszú“ a jeho postup sa pri výrobe tokajského samotoku používa dodnes.

Kaštiele v Barci

V mestskej časti Košice Barca sa nachádzajú až tri kaštiele. Kaštieľ rodiny Barczayovcov, pôvodne barokovú stavbu s prestavbou v duchu klasicizmu, obklopuje anglický park. Ďalší kaštieľ grófa Zichyho bol začiatkom 20. st. na podnet košického staviteľa Jakaba secesne prestavaný z pôvodne renesančnej stavby. Posledným kaštieľom je Berzevicziho kúria postavená v druhej polovici 18. st.. V 19. st. k nej bola dostavaná neogotická nadstavba.

Kaštiele v Budimíre 20

Obec Budimír s bohatou históriou bola sídlom drobných zemepánov, ktorí si postavili dva kaštiele. Starší je pôvodne neskorogotická stavba z 15. st. prestavaná pod vplyvom rokokovo-klasicistického slohu. V jeho parku sa každome-

Church in Svinica 19

On a hill overlooking the village of Svinica stands one of the most important medieval landmarks in the Košice region – a Romanesque-Gothic single-aisle church dating from the early 12th century with a polygonal-shaped presbytery and a five-storey tower. The original Romanesque window is preserved on the south wall of the church. Inside, visitors can admire fragments of the original frescoes from the mid-14th century in Italian-Byzantine style, with a portrayal of the Last Judgment and the spectacle of the tormenting of sinners. Isolated exterior paintings are also located beneath the roof around the entire church. The church no longer serves a religious function, but each September events for the Days of European Cultural Heritage are held here.

Moldava nad Bodvou – town on the 21st meridian

In addition to its rarities, Moldava nad Bodvou is of interest with its lens-shaped square, a blacksmith's forge and Museum of Wine. On the front of the Parish Office of the Reformed Church is a commemorative plaque honouring famous Moldava native Szepsi Laczkó Máté, who is celebrated for compiling the recipe for Tokay "aszú" (dry wine). His process is still used today for the preparation of Tokay wine.

Mansion houses in Barca

The city ward of Barca is home to three mansions. The mansion house of the Barczay family, an originally Baroque building with additions in the neo-Classical style, is surrounded by an English park. Another mansion house, that of Count Zichy, was converted at the suggestion of Košice builder Jakab in the early 20th century from its original Renaissance form into the Art Nouveau style. The last mansion is the Berzeviczi mansion, built in the late 18th century. In the 19th century a neo-Gothic superstructure was added to it.

sačne koná najväčšia burza starožitností na Slovensku. Mladší kaštieľ z druhej tretiny 18. st. bol postavený ako klasickej tereziánske sídlo pre rodinu Ujházyovcov. Dnes sa v ňom nachádza expozícia historických hodín Slovenského technického múzea a jeho okolie tvorí francúzsky park s niekoľkými plastikami.

Myšľanské obecné múzeum · Nižná Myšľa 21

V budove premonštrátskeho kláštora z 13. st. dnes sídli jedinečné múzeum sústreďujúce archeologické nálezy z okolia. Najväzácnejším artefaktom je opevnenie remeselníckej osady otomansko - füzesabonskej kultúry z konca staršej doby bronzovej a zo začiatku strednej. K európskym unikátom patrí rituálny chlieb spred približne 3 400 rokov, ale aj rovnako staré hroby kovolejárrov, detské hračky, hrkálky alebo vozíky.

Najstaršie zvyšky paleolitckej osady v Európe · Košice – Barca 22

Dôkazom o tom, že Košická kotlina bola osídlená už dávno v minulosti, je objav paleolitckej osady v mestskej časti Košice-Barca. Paleolitcká osada s vybudovanými obydliami človeka kultúry aurignackej pochádza spred vyše 80 000 rokov a je tak najstaršia osada objavená v Európe.

Mansion houses in Budimír 20

The village of Budimír, rich in history, was home to yeomen who built two mansions here. The older is an originally late-Gothic building from the 15th century converted under the influence of the Rococo-neo-Classical style. The largest antiques market in Slovakia takes place each month in its park. The younger mansion, which dates from the mid-18th century, was built as a Classical Theresian seat for the Ujházy family. Today it houses the exhibition of historical clocks of the Slovak Technological Museum and is surrounded by a French park with a number of sculptures.

The Myšľa Village Museum · Nižná Myšľa 21

In the building of a Premonstratensian monastery from the 13th century is today a unique museum focusing on archaeological findings from the nearby surroundings. The rarest artefact are the fortifications of the craftsmen's settlement of the Otomany-Füzesabony culture from the turn of the early to middle Bronze Age. The ritual bread found here from approximately 3 400 years ago is unique in Europe, as are the equally old graves of metal workers and the children's toys such as rattles and wagons.

The oldest remains of a palaeolithic settlement in Europe · Košice - Barca 22

Proof of the fact that the Košice basin was settled a very long time ago was the discovery of a Palaeolithic settlement in the Košice city ward of Barca. This settlement consisted of housing for people of the Aurignacian culture and dates from more than 80 000 years ago, making it the oldest such settlement discovered in Europe.

21 22





23

> Kam za športom a oddychom

Bohatosť prírodných daností regiónu ho predurčuje na aktívne trávenie dovolenky, či voľného času. V lete sú obľúbené jazerá, či vodné priehrady, pešia turistika v Slovenskom krase, cyklotúry. Ani v zime sa v Above nezaháľa – lyžovať sa tu dá v niekoľkých moderne vybavených strediskách.

Vodná nádrž Ružín 23

V údolí Bujanských vrchov sa nachádza 14 km dlhá umelá vodná nádrž Ružín. Bola postavená predovšetkým pre výrobu elektriny, ale dnes je i populárnym miestom oddychu. Vedľa tradičných letných športov tu má svoje miesto rybolov vďaka hojnosti kaprov, ostriežov, zubáčov, pstruhov a sumcov. Najkrajší výhľad na Ružín je z bralnatého vrchu Sivec.

Vodná plocha Jazero · Košice

Rekreačná oblasť Košičanov je populárna predovšetkým v lete, keď okrem tradičných športov si môžu návštevníci vyskúšať i vodný lyžiarsky vleč.

Vodná nádrž Bukovec

Pre verejnosť je prístupnená menšia z umelých nádrží nad obcou Bukovec, ktorá sa rekreačne využíva na kúpanie, vodné športy, windsurfing a rybolov.

Jazero Izra

V hustých lesoch Slanských vrchov leží horské jazero Izra, jedna z najlepších rybárskych plôch v celom regióne. Popri unikátnej vodnej faune a flóre je jazero vhodné pre vodný relax ako kúpanie, člnkovanie, ale i pre turistiku v okolí. Cyklotrasa Alžbeta spája Izru s Prešovom cez Dargovský priesmyk.

> Where to go for sport & relaxation

The abundance of the region's natural gifts ensures conditions for active holidays or leisure time. In summer there are lakes and reservoirs, hiking in the Slovakian Karst and cycling. And even winter in Abov is not for lying around – skiing is available here in a number of modern well-equipped ski centres.

Ružín Reservoir 23

In the Hornád valley among the Bujan Hills lies the 14 km-long man-made reservoir Ružín. It was built primarily for the production of electricity, but today it is a popular recreation place. Along with other traditional sports, fishing has its place here thanks to the abundance of carp, perch, pike-perch, trout and catfish. The most beautiful view over Ružín is from the rocky peak Sivec.

Jazero Lake · Košice

This recreational area for Košice residents is popular particularly in summer, when aside from traditional sports, visitors can also use the water-skiing tow line.

Bukovec Reservoir

The smaller reservoir above the village of Bukovec is open to the public and is used recreationally for swimming, water sports, windsurfing and fishing.

Izra Lake

In the thick forests of the Slanec Hills lies the mountain lake Izra, one of the best fishing spots in the entire region. Besides the unique water fauna and flora, the lake is suitable for recreation in the form of swimming, rowing and hiking in its surroundings. The Elizabeth cycling trail connects Izra with Prešov through the Dargov pass.

Jazerá Čaňa (Tajvan)

Až 4 štrkoviská sa nachádzajú v okolí obce Čaňa, avšak z hygienických dôvodov ani jedno nie je vhodné na kúpanie. No priaznivci rybolovu si prídu na svoje. Najpopulárnejším z nich je jazero Tajvan, v okolí ktorého sa nachádza chatová oblasť a autokemping. Počas leta sa tu pravidelne konajú diskotéky pod holým nebom a tradične posledný júnový víkend hudobný festival Tajvan Leto.

Kúpalisko Ryba - Košice - Anička

Areál na Aničke okrem kúpaliska s 3 bazénmi s vyhrievanou vodou, ponúka aj stravovacie služby a 3 plážové ihriská. Návštevníci môžu využiť i požičovňu vodných bicyklov a člnov na ramene Hornádu.

Mestská krytá plaváreň - Košice

Jediná krytá plaváreň v meste ponúka pre verejnosť 50 m a 25 m dlhý plavecký bazén. Počas letnej sezóny je otvorená vonkajšia trávnatá plocha s detským bazénom.

Mestská plaváreň - Košice

Nekrytá plaváreň v mestskom parku v areáli s kapacitou 2 000 návštevníkov s 50 m plaveckým bazénom, tenisovými dvorcami, plážovým ihriskom na beach volejbal, badminton, mini futbal alebo petang.

Kúpalisko Triton - Košice

Letné kúpalisko v južnej časti mesta v zelenom areáli pre 2 500 návštevníkov poskytuje až 4 bazény, 100 m dlhý tobogán, štvordráhové šmykalky ako aj šmykalky pre deti.

Kavečany – športovo rekreačné stredisko 27

Len necelých 6 km od centra Košíc a v priamom spojení mestskou hromadnou dopravou sa nachádza lyžiarske stredisko Kavečany. Návštevníci si môžu zalyžovať na jednej z 5 zjazdoviek a využiť služby Ski service a požičovne a lyžiarskej a snowboardovej školy. Pre milovníkov bežeckého lyžovania sú pripravené 4 okruhy bežeckých tratí. V lete sú Kavečany obľúbeným miestom pre turistiku. V blízkosti strediska sa nachádza i 800 m dlhá bobová dráha, prvá svojho druhu na Slovensku.

Jahodná – športovo rekreačné stredisko 24

Športovo-relaxačné stredisko začalo písať svoju históriu už v roku 1896, keď tu miestny turistický spolok vybudoval prvé značkové chodníky. Dnes Jahodná ponúka 1,4 km umelo zasnežovaných zjazdoviek so 6 lyžiarskymi vlekmí a až 17 km tratí bežeckého lyžovania. S ľahkou a stredne ťažkou náročnosťou svahov je to ideálne miesto pre lyžovačku rodín s deťmi. K dispozícii je aj relax centrum s bazénom, saunou a vírivkami a multifunkčné ihrisko. Stredisko sa nachádza 15 km od Košíc a je dostupné aj mestskou hromadnou dopravou.

Čaňa Lake (Tajvan)

As many as four gravel pits are located around the village of Čaňa; however, for hygienic reasons not one of them is suitable for swimming. But fishing aficionados do come here, and the most popular is the lake Tajvan, which has private chalets around it and camping facilities nearby. During the summer, open-air discotheques are regularly held here and traditionally during the last weekend of June there is the Tajvan Summer music festival.

Ryba Swimming Pool - Košice - Anička

The Ryba Swimming Pool grounds offers three heated swimming pools, catering services and three beach-play areas. Visitors can also rent water cycles and rowboats on an arm of the River Hornád.

The City Indoor Swimming Pool - Košice

The only covered swimming pool in the city offers the public use of 50 m and 25 m swimming pools. During the summer season the grassy area outside and its children's pool are also open.

The City Swimming Pool - Košice

The open-air swimming pool in the City Park has a capacity of 2 000 visitors and offers a 50 m swimming pool, tennis courts and playing fields for beach volleyball, badminton, mini-football or petanque.



24

The Triton Swimming Pool - Košice

This summer swimming complex in the southern part of the city, set in an area of greenery for 2 500 visitors, offers up to four pools, a 100 m chute, a four-lane slide as well as smaller slides for children.



25



25



26



27

ZOO Košice 🐾 26

Rozlohou najväčšia zoologická záhrada v strednej Európe a na Slovensku sa začala budovať v roku 1979 a verejnosti bola sprístupnená v roku 1985. ZOO Košice sa sústreďuje hlavne na euroázijskú faunu a vďaka svojej rozlohe 288 hektárov môže 151 druhom zvierat poskytnúť takmer identické podmienky ako vo voľnej prírode. Pre rodiny s deťmi je pripravená špeciálna časť ZOO, v ktorej je možné sa dostať do tesnej blízkosti domácich zvierat.

Botanická záhrada Univerzity Pavla Jozefa Šafárika · Košice 🌿 25

Rozlohou najväčšia botanická záhrada na Slovensku sa nachádza práve v Košiciach. Botanická záhrada Univerzity P. J. Šafárika sa stará o bežmála 4 000 rastlinných druhov, medzi ktorými je aj 6 chránených druhov z východného Slovenska a 8 kritických ohrozených. Vzácnou je aj zbierka okolo 1 200 kaktusov a sukulentov.

Paintball · Košice

Milovníci adrenalínových športov sa určite potešia niekoľkým paintballovým ihriskám v regióne Abov. V Košiciach sú to priestory na Červenom brehu, v Bani-Bankov alebo ihrisko na Alpinke. V niektorých prípadoch je možné vyskúšať si tento zážitok i vo voľnej prírode, v lokalitách ako Zlatník, Bukovec, Košická Belá, Moldava nad Bodvou či Jahodná.

Rekreačná oblasť Čermel' – Bankov · Košice

Populárnym miestom výletu pre Košičanov, a nielen ich, je táto rekreačná oblasť. Cestovný ruch sa tu vďaka kúpeľom rozvíjal od začiatku 19. st.. Dnes sem návštevníkov prilákaajú príjemné prechádzky v prírode a rôzne aktivity a atrakcie.

Kavečany – The Sport–Recreation Centre 27

Not quite 6 km from the centre of Košice and directly connected by the city's public transport system is the Kavečany ski centre. Visitors here can ski on five different downhill slopes and take advantage of ski services, like ski hire and snowboarding school. For lovers of cross-country skiing there are four ski loops available. In summer Kavečany is a favourite place for hiking. Not far from the centre is also an 800 m-long summer bobsled track, the first of its kind in Slovakia.

Jahodná – The Sport–Recreation Centre 24

This sport-recreation centre began its history back in 1896, when the local hiking club set up the first marked hiking trails. Today Jahodná offers a 1.4 km ski piste with six ski-lifts and technical snowing equipment and up to 17 km of trails for cross-country skiing. With easy to moderate slopes, this is an ideal place for families with children to go skiing. The site also has a relaxation centre available with a pool, a sauna, whirlpools and multi-purpose playing areas. It is located 15 km from Košice and is accessible via the city's public transport system.

The largest ZOO · Košice 🐾 26

The largest zoological garden in Central Europe in terms of area began being built in 1979 and has been open to the public since 1985. Košice Zoo concentrates mainly on Eurasian fauna, and thanks to its area covering 288 hectares it can offer 151 species of animals in conditions nearly identical to those in nature. For families with children the ZOO offers a special area where it is possible to have close contact with domestic animals.

The Botanical Garden of Pavol Jozef Šafárik 🌿 25

The largest botanical garden in Slovakia in terms of area is located in Košice. The Botanical Garden of P. J. Šafárik cares for nearly 4 000 plant species, among which are six protected species from Eastern Slovakia and eight critically endangered species. The collection of around 1 200 cacti and succulents is also highly valued.

Paintball · Košice

Lovers of adrenaline sports will certainly enjoy the number of paintball areas available in the Abov region. In Košice there are places for paintball at Červený breh, at Baňa-Bankov or at Alpinke. In some cases it is also possible to try out this experience in open country, in locations like Zlatník, Bukovec, Košická Belá, Moldava nad Bodvou and Jahodná.

The Recreation Area Čermel' – Bankov · Košice

This recreational area is a popular destination for Košice residents and visitors alike. Due to the historical spa up at

Detská železnica v Čermeli · Košice 28

Jednou z atrakcií rekreačnej oblasti Čermel-Bankov je počas letnej sezóny práve táto historická muzeálna železnica. Stavala sa v rokoch 1955-1956 ako prvá rekreačná železnica v bývalom Československu. I keď sa neskôr vybudovali ďalšie takéto železnice, tá v Košiciach sa jediná zachovala. Trať má dĺžku 3,9 km a tri zastávky. Unikátom je parná lokomotíva U 36.003 prezývaná „Katka“, vyrobená v roku 1884.

Rekreačná oblasť Alpinka, golfové ihrisko · Košice 29

Od roku 2006, len 15 km od Košíc, funguje v priestoroch tejto rekreačnej zóny 9 jamkové golfové ihrisko. Jedinénosť priestoru dodáva okolitý les a Čermel'ský potok, ktorý obkolesuje ihrisko po celej dĺžke.

Vyhliadková veža Hradová · Košice

Na mieste stredovekého hradu, v Lesoparku mesta Košice, sa nachádza 21 m vysoká vyhliadková veža. Bola postavená v roku 1986 v nadmorskej výške 466 m n. m. a po prekonaní 99 schodov sa návštevníkom naskytne jedinečný výhľad na Košickú kotlinu. Rodiny s deťmi poteší náučný chodník, ktorý k nej vedie.

Lyžiarske stredisko Kojšovská Hoľa · Zlatá Idka

Atraktívne lyžiarske stredisko sa nachádza 25 km od Košíc a ponúka 7 zjazdoviek rôznej náročnosti na takmer 6 km. Vrcholová stanica „Kojšovky“ je vo výške 1 246 m n. m., a tak sa pri priaznivých podmienkach môže stredisko pochváliť prírodným snehom. Len 1 km zjazdoviek je zasnežovaný. Okrem toho je možné využiť večerné lyžovanie na jednej zo zjazdoviek alebo 2 km či 5 km dlhé trate bežeckého lyžovania. Pri návšteve v lete je z vrcholu Hole možné vidieť Vysoké Tatry a časti Maďarska a Ukrajiny. Zaujímavou turistickou trasou je prechod magistrálou na Prednú Holicu ku chatám Lajoška a Jahodná.

Kúpele Štós

Jediné kúpele v Košickom samosprávnom kraji sa nachádzajú na rozmedzí Slovenského krasu a Spišského rudohoria a prvú kúpeľnú sezónu spustili už v roku 1883. Vďaka nadmorskej výške 650 m n. m., počtu slnečných dní, ale hlavne okolitému zmiešanému lesu, je prostredie kúpeľov ideálne pre liečbu ochorení dýchacích ciest. Na liečebné účely sa využíva i blízka Jasovská jaskyňa tzv. speleoterapiou. Štós sa môže tiež pochváliť prvou klasickou fínskou saunou v bývalom Československu, ktorá dodnes funguje. Atraktivitu kúpeľom dodáva i vitálny vodný svet, dostupný i pre návštevníkov neubytovaných v kúpeľoch, s množstvom vodných a parných kúpeľov, saun a hydromasážnym bazénom.

Bankov, tourism has been developing here since the early 19th century. Today visitors are drawn to the area by the excellent country walks and variety of activities and attractions here.

The Children's Railway in Čermel · Košice 28

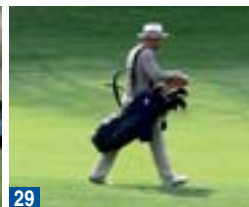
One of the attractions of the Čermel-Bankov recreation area during the summer season is this historical railway. It was built in 1955-56 as the first recreational narrow-gauge line in the former Czechoslovakia. Even though other such railways were later built, the one in Košice is the only one still preserved. The line is 3.9 km long and has three stops. The U 36.003 steam locomotive known as "Katka", manufactured in 1884, is a unique feature of the line.

The Recreation Area Alpinka, golf course · Košice 29

This nine-hole golf course, just 15 km from Košice, has been operating in this recreation area since 2006. The singularity of the area comes from the surrounding forest and the Čermel stream, which runs alongside the golf course over its entire length.



28



29

The Lookout Tower Hradová · Košice

On the site of a medieval castle in Košice's Lesopark (forest park) stands a 21 m high lookout tower. It was built in 1986 at an elevation of 466 m above sea level, and after climbing the 99 steps up visitors find a unique view over the entire Košice basin. Families with children can also enjoy the nature trail that leads to the tower.

Ski Centre Kojšovská Hoľa · Zlatá Idka

This attractive ski centre is located 25 km from Košice and offers seven downhill pistes of varying difficulty totalling nearly 6 km in length. The top station of so called "Kojšovka", is at an elevation of 1 246 m above sea level, and thus the centre can be appreciated for its favourable conditions and its natural snow. Artificial snow is used on only 1 km of downhill slopes. In addition, it is possible to take advantage of evening skiing on one of the pistes or the 2 km or 5 km long cross-country ski paths. During visits in summer, the mountain offers views of the High Tatras and even parts of Hungary and Ukraine. One interesting hiking trail is passes over Predná holica to the Lajoška and Jahodná chalets and back to Košice.



30



31

Lyžiarske stredisko Štós – Šikmá stráň

Stredisko Šikmá stráň sa rozprestiera na okraji obce Štós. Lyžiarska sezóna trvá od januára do marca a 600 m dlhá stredne náročná zjazdovka je vhodná pre pokročilých lyžiarov. Priaznivci adrenalínovejšieho lyžovania či snowboardingu môžu vyskúšať vybudovanú U rampu. Počas letných mesiacov je stredisko obľúbeným miestom pešej turistiky a cykloturistiky.

Horolezectvo 31

I keď Abov nemá vysokohorské skalné masívy, miest na lezenie sa tu nájde niekoľko. Tradičným miestom je Zádiel'ská tiesňava, ktorá svojimi krásnymi skalnými útvarmi ponúka jedinečný zážitok položeného i previsnutého lezenia. Lezenie je časovo obmedzené a zliezť sa dajú len niektoré krasové útvary. Z nich najpopulárnejšou je 105 m vysoká Cukrová homoľa. Vhodným na lezenie je aj skalný útvar Jánošíkova bašta v blízkosti koryta rieky Hornád.

Splavovanie riek 30

Abovom preteká niekoľko riek, ale nie všetky sú splavné. Najvychýrenejšou je Hornád a splavovanie je možné na niekoľkých úsekoch s rozličnou obtiažnosťou. Na území Abova je to úsek od vodnej nádrže Ružín, cez obce Malá a Veľká Lodina, Kysak, Trebejov, Kostofľany nad Hornádom až po Košice – Ťahanovce. Ďalej je možné pokračovať až po hranice s Maďarskom. Celá časť je vhodná aj pre začiatočníkov a je splavná celoročne. Ďalšou možnosťou je splav Torysa až po jej ústie do Hornádu.

Agro & Hipoturistika

Nádhernú prírodu Abova je možné spoznať nielen cez klasické formy oddychu ako turistika či lyžovanie, ale aj v sedle koňa alebo návratom do čias starých rodičov. Agroturismus a hipoturistika ponúkajú jedinečné zážitky spojené s návratmi k prírode a k vidieckemu životu. Ranče a farmy Abova Vás opätovne zoznámia so starostlivosťou o domáce zvieratá, predstavia Vám tradičné recepty starých mám a ukážu zabudnuté remeslá. Miesta, ktoré by ste

Health Spa Štós

The only health spa in the Košice Self-governing Region is located in the area between the Slovakian Karst and the Spiš Ore Mountains. The first spa season here dates from 1883. Thanks to its elevation of 650 m above sea level and the number of sunny days, but mainly its location in a mixed-species forest, the spa's surroundings are ideal for the treatment of respiratory diseases. The nearby Jasov Cave is also used for treatments, or so-called speleotherapy. Štós can also be praised for having the first classical Finnish sauna in the former Czechoslovakia, and it is still operating today. The Vital Water World is another attraction of the spa, and it is open also to visitors not staying at the spa. It offers the opportunity for water and steam baths, saunas and hydromassage pools.

Ski Centre Štós – Šikmá stráň

The Šikmá stráň ("Slippery Slope") ski centre spreads out over the hillside above the village of Štós. The ski season runs from January to March and the 600 m-long medium-difficulty downhill slope is suitable for more advanced skiers. Fans of higher adrenalin skiing or snowboarding can try out the U-ramp here. During the summer months the centre is a favourite spot for hiking and cycling.

Rock climbing 31

Even though Abov does not have any high-mountain rocky massifs, there are still plenty of places for rock climbing. A traditional site is the Zádiel Valley, which with its beautiful rocky formations offers a unique experience for sloped and overhang climbing. Climbing is time-limited and climbing down can only be done on certain karst formations. The most popular of these is the 105 m high Cukrová homoľa (Sugar Loaf). The rock formation called Jánošíkova bašta (Jánošík's bastion) closer to the River Hornád is another suitable place for climbing.

River kayaking 30

A number of rivers flow through the Abov region, but not all are kayakable. The most rapid is the Hornád, and kayaking is possible on some sections with varying degrees of difficulty. The Abov section runs from Ružín Reservoir, through the villages of Malá and Veľká Lodina, Kysak, Trebejov and Kostofľany nad Hornádom and past Košice – Ťahanovce. It is possible to go even further, down to the border with Hungary. The entire section is also suitable for beginners and kayaking is possible year round. Another possibility is to go on the River Torysa down to its confluence with the Hornád River.

Agro & Hippotourism

It is possible to know the beautiful landscapes of Abov by other means than just the classic forms of leisure, such as

mali navštíviť sú napr. Ranč Ortáše, Jazdecký klub Escada a Ranč Šugov. A keďže sa v regióne nachádza i Východoslovenská vinohradnícka oblasť, nemali by ste opomenúť ani návštevu niektorej z vinárskych pivníc na trase Jabloňov nad Turňou, Turňa nad Bodvou a Moldava nad Bodvou.

Art Farm Drienovec

Pokiaľ máte tvorivú náladu je najvyšší čas navštíviť Tvorivý dom v Drienovci, kde sú pre šikovné ruky nielen detí, ale i dospelých pripravené tvorivé dielne. Okrem toho si môžete pozrieť jedinečnú zbierku ceruziek, starožitného a domáceho náradia a pomôcok a múzeum vecí a vecičiek.

Pešia Turistika 32

- Vyžník → Herľany, gejzír
- Štós, kúpele → Kloptaň → Chata Erika → Chata Lajoška → Košice, Čermeľ
- Vodná nádrž Ružín, most → Chata Erika
- Drienovec → Háj
- Štós, kúpele → Osadník → Uhornianské sedlo → Skalisko → Rožňava
- Drienovské kúpele → Jasov
- Ružín, zast. → Sivec → Vodná nádrž Ružín, most



32

Cyklotrasy 32

- Turňa nad Bodvou → Hačava → Zádiel
- Vrch Zádielskej doliny → Rožňava → Gemerská Poloma
- Zádiel → Hrhov → Jablonov nad Turňou
- Regeta → Slanec → jazero Veľká Izra
- Košice → Bankov → Jahodná → Lajoška → Kojšovská Hoľa
- Košice (Myslava) → Bukovec → Hýľov → Lajoška → Kojšovská Hoľa → Košice
- Košice → Skároš
- Lorinčík → Nižný Klátov
- Hrašovík → Družstevná
- **Kavečiansky okruh:** Štadión Lokomotívy → Chaty medzi Ťahanovcami a Družstevnou → Kavečany → U ovečky → Štadión Lokomotívy
- **Ružínsky okruh:** Štadión Lokomotívy → Rázcestie Alpinka - Jahodná → Ružín → Veľká Lodina → Družstevná → Anička → Štadión Lokomotívy

hiking or skiing. You can also see them from a saddle or step back to the time of your grandparents. Agrotourism and so-called hippotourism (involving horse-riding) offer unique experiences associated with a return to nature and to village life. The ranches and farms of Abov will acquaint you with the care of domestic animals and present you with traditional recipes and samples of forgotten crafts. Places to visit include the Ortáše Ranch, the Escada Riding Club and the Šugov Ranch. And since the East Slovakian wine-growing region lies nearby, you shouldn't forget to visit some of the wine cellars on the trail to Jabloňov nad Turňou, Turňa nad Bodvou and Moldava nad Bodvou.

Drienovec Art Farm

If you are feeling creative, it might be time to visit the Creative House in Drienovec, where there is a creative workshop ready for the skilled hands of children and adults alike. In addition you can see the unique collection of pencils, antique and household tools and aids and a museum of knick-knacks.

Hiking trails 32

- Vyžník → Herľany, geyser
- Štós, bath → Kloptaň → Erika Hut → Lajoška Hut → Košice, Čermeľ
- Ružín Reservoir, bridge → Erika Hut
- Drienovec → Háj
- Štós, bath → Osadník → Uhornianské Pass → Skalisko → Rožňava
- Drienovské Bath → Jasov
- Ružín, station → Sivec → Ružín Reservoir, bridge

Cycle trails 32

- Turňa nad Bodvou → Hačava → Zádiel
- Zádiel, gorge top-end → Rožňava → Gemerská Poloma
- Zádiel → Hrhov → Jablonov nad Turňou
- Regeta → Slanec → Veľká Izra, lake
- Košice → Bankov → Jahodná → Lajoška → Kojšovská Hoľa
- Košice (Myslava) → Bukovec → Hýľov → Lajoška → Kojšovská Hoľa → Košice
- Košice → Skároš
- Lorinčík → Nižný Klátov
- Hrašovík → Družstevná
- **Kavečany loop:** Lokomotíva Stadium → Cottages between Ťahanovce and Družstevná → Kavečany → U ovečky → Lokomotíva Stadium
- **Ružín loop:** Lokomotíva Stadium → Alpinka - Jahodná junction → Ružín → Veľká Lodina → Družstevná → Anička → Lokomotíva Stadium



DOLNÝ
ZEMPLÍN

LOWER
ZEMPLÍN



 **KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ**
plný inšpirácie



Región Dolný Zemplín

➤ Z histórie

Podľa jedného z historických zdrojov bolo pomenovanie Zemplín vytvorené a odvodené od názvu Zemplínskeho hradu (z pôvodného Zemnen - zemný hrad). Zemné hrady postavené prevažne z hlíny a obohané valmi a priekopami boli typickými stavbami Slovanov, osídľujúcimi postupne túto oblasť. Ako územnosprávny celok sa Zemplín formoval už od 1. polovice 11. storočia. Po skončení 1. svetovej vojny sa na základe Trianonskej zmluvy rozdelilo územie Zemplína medzi vtedajšie Československo a Maďarsko, v dôsledku čoho sa časť Zemplínskej župy ležiaca na území Slovenska spojila so slovenskou časťou Užskej župy. Takéto spojenie však trvalo len do roku 1923, keď sa Zemplínska župa stala súčasťou Župy košickej, až do momentu, keď bolo v roku 1928 župné zriadenie na Slovensku zrušené. Počas 2. svetovej vojny sa južná časť slovenského Zemplína stala súčasťou Maďarska a bola pripojená k maďarskej Zemplínskej a Užskej župe. Po skončení vojny boli predvojnové hranice opätovne obnovené a Zemplín tak pripadol naspäť Československu. Ako centrum Zemplína striedavo vystupovali už spomínaný Zemplínsky hrad, Blatný Potok, mestečko Zemplín, Nové Mesto pod Šiatrom (maďarsky Sátoraljauhely) a napokon i mesto Michalovce. Hranice Zemplína sa menili len málo. Boli v prevažnej miere prirodzené a tvorili ich chrbát Slanských vrchov a Vihorlatu, rieky Laborec, Latorica a Tisa. Vzhľadom na prihraničný charakter regiónu bol Zemplín vždy charakteristický stromom rôznych kultúrnych prvkov a tradícií, z čoho pramení i pestrosť a inakosť jednotlivých jeho obcí, čo možno pozorovať dodnes. Hlavným zdrojom obživy na Zemplíne bolo predovšetkým poľnohospodárstvo, zamerané na náročnejšie plodiny vrátane vinnej révy v tokajskej oblasti. Okrem roľníctva a chovu dobytky sa ľudia v hornatých oblastiach venovali drevorubačstvu, pastierstvu, či výrobe dreveného uhlia. Zemplín patril medzi oblasti s pomerne málo rozvinutou remeselnou výrobou. Až postupne sa začali rozširovať

The Lower Zemplín region

➤ Brief history

According to one historical source the name Zemplín is derived from Zemplínský hrad (from the original Zemnen – or earth castle). Such castles, built mainly from clay and reinforced with ramparts and moats, were typical buildings of the Slavs who gradually settled this region. As an administrative unit, Zemplín first came into being in the early 11th century. After the end of the First World War, the Treaty of Trianon divided the territory of Zemplín between the then Czechoslovakia and Hungary, one result of which was that the part of the Zemplín county lying in Slovakia was merged with part of the shire of Uzh. This merger only lasted to 1923, however, when Zemplín shire became part of the Košice shire. Then, in 1928, the system of shires in Slovakia was abolished altogether.

During the Second World War, the southern part of Slovak Zemplín became part of Hungary and was joined up to the Hungarian Zemplín and Uzh shire. After the war, the prewar boundaries were renewed and Zemplín again reverted to Czechoslovakia. The centre of Zemplín changed over time; at one time it was the already-mentioned Zemplínsky hrad, at other times, Blatný Potok, the small town of Zemplín, Nové Mesto pod Šiatrom (Sátoraljauhely in Hungarian) and lastly the town of Michalovce. The boundaries of Zemplín did not change so much though and were predominantly natural, the Slanec Hills and Vihorlat defining its two flanks with the rivers Laborec, Latorica and Tisa also forming natural borders. Given the region's location along two countries' borders, Zemplín has always been a meeting-place of different cultures and traditions, a fact which accounts for the variety and diversity in its different communities that can still be seen today. The main source of sustenance in Zemplín was above all agriculture and the cultivation of more demanding crops including wine grapes in the Tokay region. As well as living from crop and cattle farming, people in the uplands also lived from woodcutting,



remeslá ako hrnčiarstvo, korytárstvo, košíkárstvo, či hrubosúkennický, mäsiarsky, kožušnícky, čizmársky a debnársky cech. V mnohých mestách boli usporadúvané tradičné trhy a jarmoky.

V súčasnosti je zemplínsky región územnosprávne členený na Horný Zemplín, radený do Prešovského samosprávneho kraja a Dolný Zemplín, ktorý je s okresmi Michalovce, Sobrance a Trebišov súčasťou Košického samosprávneho kraja.

> Michalovce – perla Zemplína

Michalovce, rozprestierajúce sa na severnom okraji Laboreckej roviny a ležiace v samom srdci Zemplína boli už v minulosti významným hospodárskym a kultúrno-spoločenským centrom juhovýchodného regiónu Slovenska. Dejiny Michaloviec spočiatku výrazne ovplyvnila prítomnosť Keltov a neskôr i obdobie rímskych vplyvov. Z historického hľadiska bola prvou osídľovanou časťou mesta lokalita Hrádok. V období Veľkej Moravy sa osídlenci presunuli k brodu, ktorým cez Laborec prechádzala krajinská cesta (dnešné Kostolné námestie). Najstaršia písomná zmienka sa viaže k roku 1244, v ktorej sa Michalovce (v tom čase ešte ako osada) spomínajú pod názvom Possessio Mihal. Neskoršími dochovanými názvami mesta sú Nogmihal (Veľký Michal), jeho maďarská podoba Nagy Mihály a tiež Michalowce. Strategická poloha mesta vytvorila už pred mnohými storočiami základ pre vznik tradičných remesiel a čulého obchodného styku. V neskoršej dobe sa do popredia dostáva aj priemyselná výroba v odvetviach ako napr. keramika, odevníctvo, stavebníctvo, strojárstvo, elektrotechnika, či potravinárstvo, pričom najväčší rozmach poľnohospodárskych a priemyselných aktivít sa viaže k 20. st.. V tomto období sa o slovo výraznejšie hlási aj rozvoj služieb.

V dnešnej dobe sa Michalovce rozprestierajú na ploche 52,81 km² a sú domovom pre takmer 40 000 obyvateľov. Nadväzujúc na historické danosti sa Michalovce stali prirodzeným centrom vzdelanosti, obchodu a turistiky na Zemplíne. Okrem stredných škôl, ktoré majú v Michalov-

sheepfarming and production of charcoal. In terms of craft production, Zemplín lagged behind other regions. Over time, however, such crafts as pottery, trough-making and basket-weaving arrived in the region while local drapers, butchers, leather workers, bootmakers and coopers all formed their own guilds. In many towns traditional fairs and markets were organised.

At present Zemplín is divided into Upper Zemplín, which is part of the Prešov Self-governing Region and Lower Zemplín, which with the districts of Michalovce, Sobrance and Trebišov, is a part of the Košice Self-governing Region.

> Michalovce – The pearl of Zemplín

Michalovce, which stretches along the northern edge of the Laborec plain and lies in the very heart of Zemplín, has been a commercial and cultural centre of south-east Slovakia for centuries. Its history was first shaped by the presence of Celts in the area, later by Roman influences, with the locality called Hrádok becoming the first settled part of the town. During the period of Greater Moravia, settlement spread down to the ford crossing the Laborec which formed part of what was then a major highway (now the Church Square). The oldest written record of the town dates back to 1244, in which Michalovce (then still only a settlement) is referred to as possessio Mihal. Later names for the town are Nogmihal (Michal the Great), its Hungarian equivalent, Nagy Mihály, and also Michalowce. The strategic position of the town made it ideal as a centre of traditional crafts and lively commercial activity; later such industries as ceramics, textiles, construction, electrotechnology machine and food production all took root in the town, with the 20th century bringing the greatest industrial and agricultural development. This period also saw a rapid growth in service industries.

At present Michalovce covers an area of 52.81 km² and is home to nearly 40 000 inhabitants. Given its history, the town has naturally become a centre of education, commerce and tourism in Zemplín. As well as secondary schools, which

ciach dlhoročnú tradíciu tu boli založené i pobočky štyroch vysokých škôl. Na území mesta sa nachádza i najstaršie gymnázium východne od Slanských vrchov, pomenované po jeho absolventovi – významnom národnom umelcovi a básnikovi Pavlovi Horovovi. Rozsiahla rekonštrukcia historického centra Michaloviec priniesla do mesta nový život. Pešia zóna sa stala miestom plným rôznorodých aktivít, vhodným na príjemné prechádzky, posedenie pri Spievajúcej fontáne i pre organizovanie rozličných kultúrno-spoločenských podujatí. Medzi najtypickejšie a pravidelne sa opakujúce patria celoročne usporadúvané trhy a jarmoky, fašiangové oslavy, či rôzne folklórne podujatia. Aj napriek tomu, že sa na území Michaloviec budova stáleho divadla nenachádza, počas celého roka tu účinkuje množstvo divadelných súborov, ktorých predstavenia sa uskutočňujú v Mestskom kultúrnom stredisku. Nerušený oddych si môžu obyvatelia mesta i jeho návštevníci vychutnať v parkoch, nachádzajúcich sa v tesnej blízkosti pešej zóny, ktorými sú Mestský park (Ulica kpt. Nálepku), Park študentov (Obchodná ulica) a Park „Kerta“ (Kostolné námestie). Medzi najstaršie a najvýznamnejšie architektonické pamiatky v Michalovciach môžeme zaradiť základy predrománskej rotundy a rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie z 13.-15. st.. Zaujímavým prvkom mesta je klasicistický kaštieľ rodiny Sztárayovcov, ktorý bol postavený na základoch vodného hradu z 13. st. a v súčasnosti sa v jeho priestoroch vystavujú expozície Zemplínskeho múzea. Priestor pre rekreáciu vytvára lesopark Biela Hora, Vinianske jazero, no predovšetkým Zemplínska šírava so svojimi rekreačnými strediskami.

> VEDELI STE, ŽE

na Dolnom Zemplíne sa nachádza najnižšie položené miesto na Slovensku – obec Klin nad Bodrogom (94,3 m n. m.) ako aj najnižšie položené mesto na Slovensku – Čierna nad Tisou (110 m n. m.)?

Sobrance

Ďalšie zemplínske mesto ležiace neďaleko od východných hraníc krajiny má tiež bohatú históriu. Lokalitu obývali ľudia už v neolite, prvé písomné zmienky o meste siahajú do 14. st.. Počas 2. sv. vojny boli Sobrance pripojené k Maďarsku, v meste a okolí prebiehali tvrdé boje a množstvo budov bolo zničených.

> VEDELI STE, ŽE

Sobrance sú najvýchodnejšie položené mesto na Slovensku?

have a long tradition in Michalovce and include the oldest grammar school east of the Slanec Hills, named after its graduate, the national artist and poet, Pavol Horov, there are also branches of four universities in the town. The extensive reconstruction of the town's historical centre has brought new life to Michalovce with its pedestrian zone becoming a venue for different activities: a place for walks, for sitting outside by the singing fountain and for holding various cultural and social events. Regular events held there include outdoor fairs and markets, carnival celebrations and folklore performances. And despite the fact that in Michalovce there is no permanent theatre building, theatrical performances are staged by many groups throughout the year in the town's cultural centre. Visitors and local people can enjoy the tranquility of the town's parks, the Municipal Park (Ulica kpt. Nálepku), the Students' Park (Obchodná ulica) and the „Kerta Park“ (Church Square), all of which are close to the pedestrian zone. The town's oldest and most precious architectural objects include the foundations of a pre-Roman rotunda and the Roman Catholic Church of the Nativity of the Virgin Mary, built from the 13th to 15th centuries. Another interesting building is the classical mansion of the Sztáray family, built on the foundations of a moated castle from the 13th century and now home to the Zemplín Museum. The nearby Biela Hora forest park, Vinné jazero lake, and above all, Zemplínska šírava reservoir are all popular recreational centres.

> DID YOU KNOW THAT

the lowest geographical point in Slovakia is in Lower Zemplín – the village of Klin nad Bodrogom (94.3 m above sea level) as well as the lowest lying town in Slovakia – Čierna nad Tisou (110 m)?

Sobrance

Another Zemplín town lying close to the eastern border, Sobrance also has a rich history with the locality first settled during Neolithic times and the town's first written documents dating back to the 14th century. During the Second World War, Sobrance and its surroundings were part of Hungary and the scene of intense fighting which caused the destruction of many buildings.

> DID YOU KNOW THAT

Sobrance is the easternmost town in Slovakia?

Trebišov

Mesto leží na úrodnom a teplom juhu Zemplína a zameranie okresu je prevažne poľnohospodárske. Súčasťou miestneho koloritu je tradičné vinohradníctvo, turistov zaujme rozľahlý mestský park, či mauzóleum rodiny Andrásyovcov, rímskokatolícky kostol Navštívenia Panny Márie alebo barokovo – klasicistický kaštieľ.

Kráľovský Chlmec

Centrum Medzibodrožia ležiace neďaleko maďarských hraníc je vzhľadom na svoju lokalitu tiež známe pre svoju úrodnú zem a dobré víno – stravec hrozna je aj súčasťou mestského erb. Ľudia tu žijú už tisícročia, dnes má mesto asi 80% obyvateľstva hlásiaceho sa k maďarskej národnosti.

Trebišov

The town lies in the warm and fertile southern part of Zemplín and is primarily agricultural in character, with winegrowing a key part of the local economy. Visitors will appreciate the town's spacious park, the Andrassy family mausoleum, the Roman Catholic Church of the Annunciation and the town's Baroque-neo-Classical mansion house.

Kráľovský Chlmec

Lying on the middle section of the Bodrog River, this town is close to the Hungarian border and is known for its fertile soil and good wine, a bunch of grapes forming part of the town's coat of arms. The area has been inhabited for thousands of years and 80% of the current population are of Hungarian ethnicity.



> Prírodné poklady

Dolný Zemplín je krajom širých úrodných strání, tokajských viníc, lužných lesov i tienistých hôr . Pre vnímavého turistu skrýva príroda zemplínskeho regiónu množstvo krásnych zákutí a človekom nedotknutých miest. Tunajšie lesy sú obzvlášť bohaté na divú zver, čo sa odzrkadľuje i na množstve poľovníckych revírov, ktoré v tomto regióne existujú. Jedinčná symbióza fauny a flóry, ktorou táto oblasť oplýva, vytvára svojrázny a neopakovateľný charakter prírodného bohatstva Dolného Zemplína.

Chránená krajinná oblasť Latorica 1

Latorica je v rámci východného Slovenska jediným veľkoplošným chráneným územím nížinného typu krajiny. Zahŕňa celé okolie toku Latorice, dolný tok Laborca a Ondavy i okolie Bodrogu. V roku 1990 bola Latorica vyhlásená Chránenou krajinnou oblasťou a v roku 1993 bola do Zoznamu medzinárodne významných mokradí zapísaná jedna z jej častí - Ramsarská lokalita. Krajina je z veľkej časti tvorená systémom riečnych korýt a ramien, ktoré obkolesujú lužné lesy (predovšetkým vrbovo-topolové) a mokré lúky. Najvýznamnejším prvkom Chránenej kra-

> Natural treasures

Lower Zemplín is a region of open and fertile hillsides, Tokaj vineyards, wooded meadows and shadowy mountains in which an observant visitor will find many beautiful little corners untouched by civilization. The woodlands here are full of wild animals and the region is rich in hunting grounds; with its very own symbiosis of fauna and flora, the natural landscape of Lower Zemplín is distinctive and unique.

The Latorica Protected Landscape Area 1

Latorica is the only lowland protected landscape area in Eastern Slovakia and encompasses the whole area around the Slovak part of the Latorica River as well as around the lower sections of the Ondava and Laborca rivers. The Latorica was made a protected area in 1990 and added to the list of Ramsar wetlands of international importance in 1993. Its landscape is largely made up of a system of meanders and oxbow lakes surrounded by wooded meadows (mainly willow-poplar) and wetlands, and the most important features of the area are its very valuable and rare water and marshland ecosystems. As a result of strong fluctuations in its levels of groundwater,

jinnej oblasti Latorica sú mimoriadne vzácné a v dnešnej dobe zriedkavo vidateľné vodné a močiarnie biocenózy. Pod vplyvom silných výkyvov hladiny podzemných vôd sa v tejto oblasti vytvorili predpoklady pre vývoj lužných a glejových pôd, potrebných pre vznik typických lesných a lúčnych porastov, čo výrazne ovplyvnilo rôznorodosť zloženia tunajších rastlinných i živočíšnych spoločenstiev. Vzhľadom na charakter územia sa najviac druhov viaže predovšetkým na vodné a močiarnie biotopy. Zo vzácných vodných druhov tu má zastúpenie napr. Lekno biele a Rezavka aloovitá, z nevšedných zástupcov fauny sa v tejto oblasti vyskytuje v bohatom zastúpení vodné vtáctvo. I keď väčšina zaujímavých miest tejto oblasti nie je sprístupnená turistickou značkou, rozhodne sa oplatí vidieť Veľké jazero pri obci Vojka, ktoré je typickým príkladom riečného jazera, alebo zažiť výhľad na temer celú Latoricu, ktorý sa Vám naskytne z Veľkého kopca rozprestierajúcim sa nad Kráľovským Chlmcom.

> VEDELI STE, ŽE

v tejto chránenej oblasti žije až vyše 210 druhov vtákov?

Chránená krajinná oblasť Vihorlat

Vihorlat bol za Chránenú krajinnú oblasť vyhlásený v roku 1973 a svojou rozlohou sa radí medzi najmenšie veľkoplošné chránené územia na Slovensku. Územie CHKO Vihorlat má nepravidelný tvar, zaberá strednú časť pohoria Vihorlat a zasahuje do okresov Sobrance, Michalovce v Košickom samosprávnom kraji, ako aj do okresov Humenné a Snina v Prešovskom samosprávnom kraji. Aj napriek svojej nevelkej rozlohe a menšej nadmorskej výške je Vihorlat impozantným sopečným pohorím. Tvorený je prevažne charakteristickými bukovými lesmi, pričom samotné pohorie Vihorlat patrí medzi najlesnatejšie na Slovensku. Sopečnou činnosťou tu vzniklo množstvo jazierok, ktoré sa zázemňovaním menili postupom času na slatiny a rašeliniská. Typická pre túto oblasť je i zoogeograficky a ekologicky zaujímavá a rozmanitá fauna so vzácnymi druhmi akými sú Bocian čierny, Hadiar krátkoprstý, či Orol krikľavý. Nachádza sa tu i niekoľko prírodných zvláštností, medzi nimi napr. prírodné jazero Morské oko, vyvrelinový andezitový útvar Sninský kameň, či vrchoviskové rašeliniská.

Národná prírodná rezervácia Kyjovský prales

Prales listnatých stromov rozprestierajúci sa na takmer 400 ha vo Vihorlatských vrchoch. Ochránári prales hodnotia ako horúceho kandidáta na zápis do zoznamov UNESCO a to najmä vďaka 350-ročným bukom, ktoré nikde inde nerastú. V pralese platí prísny zákaz vstupu, pohyb je možný iba na základe špeciálneho povolenia správcu.

the area is rich in the kind of hydric soil necessary for the growth of typical forest and meadow vegetation which gives the area such a rich variety of plant and animal species. Given the character of the landscape, these species are mostly those that live in water and marshland habitats; rare plant species include the white waterlily and the water soldier, while there is a wide range of freshwater birds in the area. Although most of the area's interesting places are not accessible to the public, it is definitely worth seeing the Veľké jazero (Great Lake) close to the village of Vojka, which is a typical example of a river lake, or experiencing the view of almost the whole Latorica area that you can get from the top of the so-called Great Hill, which rises up above Kráľovský Chlmec.

> DID YOU KNOW THAT

in this protected area, there are more than 210 species of bird?

The Vihorlat Protected Landscape Area

One of the smallest of its kind in Slovakia, Vihorlat became a protected landscape area in 1973. The area has an irregular shape taking in the middle part of the Vihorlat mountain range, parts of two districts in the Košice Self-governing Region (Sobrance and Michalovce) and two in the Prešov Self-governing Region (Humenné and Snina). Despite its small size and relatively low altitude, however, Vihorlat still presents imposing igneous landscape with its characteristic beech woods making it one of the most forested highland regions in Slovakia. Volcanic activity here caused the formation of many lakes which, over time, filled with earth and changed into marshland and peat bogs. The area is home to certain rare and ecologically interesting birds such as the black stork, short-toed snake eagle and the lesser-spotted eagle. There are also a number of fascinating natural landmarks here such as the natural lake of Morské oko (Sea Eye), the eruptive andesite peak of Sninský kameň (Snina Rock) and the area's upland peat bogs.

The National Natural Reserve of Kyjov Primeval Forest

This primeval forest covers an area of nearly 400 hectares in the Vihorlat mountains and was proclaimed a UNESCO's World Heritage Site in June 2007 largely thanks to its 350-year-old beech trees unique to the reserve. Entry to the area is strictly prohibited, with access granted only through a special permit issued by the park ranger.

Národná prírodná rezervácia Tajba 2

Národná prírodná rezervácia Tajba je súčasťou Chránenej krajinskej oblasti Latorica a pod ochranou zákona sa nachádza od roku 1966. Ide o izolované mŕtve rameno Bodrogu, predstavujúce pozostatky močiarnych spoločenstiev územia Medzibodrožia. Ide o unikátne miesto s výskytom vzácných Korytnačky močiarna (Emys orbicularis), ktorá sa tu rozmnožuje prirodzenou cestou a pre ktorú predstavuje toto územie jedno z posledných útočísk vôbec. Okrem Korytnačky močiarna sa na území Tajby vyskytuje viacero vzácnych druhov chráneného močiarného rastlinstva a živočíšstva, predovšetkým z radov vodného vtáctva, ale i obojživelníkov a plazov.

The National Natural Reserve of Tajba 2

The reservation of Tajba is part of the Latorica Protected Landscape Area and has been protected by law since 1966. It is mostly made up of an oxbow lake on the Bodrog river with its remnants of the marshland communities of the Medzibodrožie area. It is a unique place and one of the last homes to the very rare European pond turtle (Emys orbicularis) which breeds here in the wild. As well as the European pond turtle, other rare marshland plant and animal species can be found in Tajba including freshwater birds, amphibians and reptiles.

> DID YOU KNOW THAT

the Tajba reservation is home to the extremely rare European pond turtle?

> VEDELI STE, ŽE

rezervácia Tajba je unikátnym miestom výskytu vzácných Korytnačky močiarna?

Morské oko 3

Jazero Morské oko je národnou prírodnou rezerváciou ležiacou v nadmorskej výške 618 m v chránenej krajinskej oblasti Východné Karpaty v katastri obce Remetské Hámre. V minulosti bolo toto prírodné jazero rozprestierajúce sa v hlbokých bukových lesoch Vihorlatu nazývané tiež Veľké Vihorlatské jazero. Ide o najväčšie jazero Vihorlatských vrchov a zároveň najväčšie zahradené sopečné jazero na Slovensku, ktoré svojím charakterom nemá obdobu ani vo vulkanických pohoriach Európy. Vzniklo ako dôsledok mohutného zosuvu svahu Motrogonu a Jedlinky do doliny potoka Okna, čím došlo k jeho zahradeniu a vytvoreniu prírodzenej bariéry. Morské oko zaberá plochu 13,8 ha

Morské oko 3

The Morské oko (Sea Eye) lake is a national natural reserve lying at an altitude of 618 m in the East Carpathian Protected Landscape Area close to the village of Remetské Hámre. In the past this natural lake, deep in the beech forests of Vihorlat, was also called the Great Vihorlat Lake. The biggest lake in the Vihorlat mountains, it is also the biggest volcanic lake in Slovakia and has few equals in all of Europe's volcanic highlands. The lake was formed as a result of a massive landslide on the slopes of the Motrogon and Jedlinka down into the valley of the Okno stream which created a natural barrier and caused the lake to be enclosed from all sides. Morské oko covers an area of 13.8 hectares and its current appearance is a result of the construction of an artificial dam in the



a dnešnú podobu mu dala výstavba umelého priehradného múru, ktorý tu existuje od osemdesiatych rokov 19. st.. Maximálna šírka Morského oka je 312 m, dĺžka 775 m a hĺbka asi 25 m. Do jazera ústia 6 stálych a niekoľko periódickej prameňov. Nad hladinou Morského oka sa vypína ďalšia prírodná dominanta Vihorlatu - Sninský kameň. Činkovanie, kúpanie a rybolov sú na Morskom oku prísne zakázané!

1880s. The lake's maximum width is 312 m, length 775 m and depth about 25 m, with 6 constant springs and several periodic springs feeding into it. Sninský kameň (Snina Rock), another important natural landmark in the Vihorlat range, up above the lake. Boating, swimming and fishing are all strictly forbidden here.

> DID YOU KNOW THAT

Morské oko is the largest enclosed volcanic lake in Slovakia?

> VEDELI STE, ŽE

Morské oko je najväčšie zahradené sopečné jazero na Slovensku?

Národná prírodná rezervácia Senné Rybníky

V obci Senné sa môžu pochváliť unikátnou prírodnou rezerváciou, ktorá predstavuje jednu z najvýznamnejších ornitologických lokalít v strednej Európe. Cez rezerváciu pravidelne tiahne 160 druhov vtáctva, pričom svoj domov tu má asi 50 druhov. Na tomto území platí najprísnejší piaty stupeň ochrany prírody. V blízkosti rybníkov je vybudovaný náučný chodník Senné-Iňačovce a veže na pozorovanie vodného vtáctva.

The National Natural Reserve of the Senné Fishpools

Near the village of Senné we can find a remarkable natural reserve which is home to one of the most important bird habitats in Central Europe with 160 species of bird regularly flying through the reserve and around 50 species nesting there. The highest - fifth - level of protection is enforced here and close to its ponds, the Senné - Iňačovce nature trail for visitors and towers for birdwatching have both been built.

> Kultúra a pamiatky

Na Dolnom Zemplíne sa vďaka prihraničnému charakteru a blízkosti kultúr, ktoré sú pre tento región typické, stretávame s množstvom ojedinelých i inde málo vídaných architektonických, staviteľských a iných historicko-kultúrnych prvkov. Ich zvláštnosť a jedinečnosť sa zachováva po stáročia a i dnes oslovujú tieto poklady Dolného Zemplína množstvo zvedavých turistov. Jedným z najtypickejších príkladov sú drevené kostolíky - stavby sakrálneho charakteru tvoriace osobitnú skupinu v pamiatkovom fonde Slovenska. Ich jedinečnosť spočíva najmä v ich architektúre a technológii výstavby. Ďalším z príkladov špecifickosti tejto oblasti je kultúrna a konfesijná spätosť s byzantským prostredím, určujúca osobitné črty mnohých kultúrnych prejavov.

> Culture and heritage

Thanks to Lower Zemplin's proximity to the borders of three countries and cultures, the region is home to a number of unusual architectural and cultural features which have been preserved over centuries and which attract many visitors to the area. One of the most important features are the wooden churches of the region - buildings which have their own unique architecture and method of construction and which have a special place in Slovakia's cultural history. Another reason for the region's specific character is its closeness to Byzantine culture and liturgy, something we can see in many of its buildings.

Katolícky gotický kostol · Michalovce

História kostola sa datuje od konca 13. st., keď sa na podnet Nagymihályovcov začalo s jeho výstavbou. Charakter chrámu sa menil striedavo z protestantského na rímskokatolícky a opačne, čo vychádzalo z pomerne častých zmien jeho patrónov. Pôvodný gotický interiér kostola bol v 17. st. zničený rozsiahlym požiarom. S jeho obnovou sa čakalo až do 40-tych rokov 18. st., keď sa na podnet grófa Imricha Sztárayho začalo s jeho rozsiahlou rekonštrukciou, v dôsledku čoho získal kostol barokovú podobu. Neskôr v roku 1760 dali Sztárayovci postaviť kostolnú vežu. Zaujímavým prvkom chrámu sú krypty, v ktorých sú pochovaní členovia rodín patrónov tohto kostola.

The Gothic Catholic Church · Michalovce

The history this church dates back to the end of the 13th century when, at the behest of the Nagymihály family, work started on its construction. Over the centuries, the church has alternated between being a Protestant and Roman Catholic place of worship because of the fairly frequent changes in its patrons. The original Gothic interior of the church was destroyed by fire in the 17th century, refurbishment not being carried out until the 1740s when Count Imrich Sztáray had it rebuilt in the Baroque manner and then had the tower added in 1760. The church's crypts are of interest and serve as the burial place of the families of all the church's patrons.

Chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky - Michalovce

Tento gréckokatolícky barokovo-klasicistický chrám bol postavený v roku 1771, no počiatky jeho výstavby sú spojené s nejasnosťami, ktoré boli podnetom pre vznik rozličných, doposiaľ však nepodložených verzíí. Podľa prvej z nich stála na mieste terajšieho chrámu drevená cerkev východného obradu. Podľa iného zdroja bola iniciátorom výstavby Mária Terézia, ktorá po zhladnutí nedokončeného chrámu na svojej ceste z Košíc do Mukačeva, poslala do Michaloviec 28 robotníkov, aby chrám dostavali. Podľa plánov tereziánskej stavebnej komory bola stavba definitívne dokončená až v roku 1787, pričom chrámový mobiliár pochádza poväčšine až z 20. st..

Church of the Nativity of our Blessed Lady - Michalovce

This Greek Catholic Baroque-neo-Classical church was built in 1771, though its beginnings are shrouded in mystery and various versions of its history exist. According to one, a wooden church of the Eastern rite previously stood on this site; according to another, the building was completed by the Empress Maria Theresa, who after seeing the unfinished church en route from Košice to Mukačevo, sent 28 labourers to Michalovce to finish the building. According to the records of the Empress's chamber of builders, the church was finished in 1787. Much of its furnishings, however, are of 20th century origin.

4

Church of the Transfer of the Relics of St Nicholas - Ruská Bystrá **UNESCO 4**

This tripartite log building was erected in 1730 on a mound in the village of Ruská Bystrá during the reign of Emperor Charles VI. As its name indicates, its patron is the Byzantine ecclesiastic, St Nicholas, whose image we can see on the panelling of the main door. The church has a traditional tripartite layout and is made up of a chancel, or altar room, nave and porch. The roof is simple and shingled and similar to the roof of a traditional peasant cottage, its plainness only broken up by two differently-sized turrets. Inside this wooden filial church, the most precious object is probably the icon of the Crucifixion on the throne. Both the interior and exterior of the church were fully restored before 1989 and on July 7 2008, thanks to its exceptional cultural value, the church and eight other wooden monuments, together "the Wooden Churches of the Slovakian Part of the Carpathian Horseshoe", were proclaimed a UNESCO World Heritage Site.

The Wooden Greek Catholic Church of Michael the Archangel - Inovce **UNESCO 5**

The Church of Michael the Archangel in Inovce was built in 1836 and although it is one of the smallest wooden churches in Slovakia, it is still a national cultural monument. The church, a tripartite log structure with chancel, nave and an open space or porch beneath the tower (the so-called babiniec), is covered by a shingled hipped roof with two turrets. Next to the church there is a wooden belltower and graveyard with towering lime trees. During renovation work in the 1990s, some of the beams of the building were replaced as were the roof shingles.

Zemplín Castle

Standing on a mound above the village of Zemplín, this castle of the same name was built at the turn of the 12th century through gradual reinforcing of an old Slavonic fortress which stood on the site of a Celtic enclosure. At the same time, an administrative building made of stone and probably

**Chrám Prenesenia ostatkov svätého Mikuláša****- Ruská Bystrá **UNESCO** 4**

Táto trojdielna drevená zrubová stavba bola postavená v roku 1730 na návrší obce Ruská Bystrá počas panovania cisára Karola VI.. Ako už zo samotného názvu kostolika vyplýva, jeho patrónom sa stal byzantský cirkevný hodnostár sv. Mikuláš, ktorého vyobrazenie nájdeme aj na ostení jeho hlavných dverí. Chrám má klasické trojpriestorové členenie a pozostáva z oltárnej miestnosti, chrámovej lode a podvežia. Strecha je jednoduchá, šindľová, pripomínajúca strechu tradičných roľníckych domov a jej strohosť narušá len jedna väčšia a jedna menšia vežička. V interiéri tohto dreveného filiálneho chrámu je vzácnou predovšetkým ikona Ukrižovania na prestole. Do roku 1989 prešiel kostolík kompletnou exteriérovou aj interiérovou rekonštrukciou a 7. júla 2008 bol tento chrám na základe výnimočnej celosvetovej hodnoty zapísaný spolu s ďalšími ôsmimi drevenými pamiatkami pod názvom „Drevené chrámy slovenskej časti Karpatského oblúka“ do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Gréckokatolícky drevený Kostol sv. Michala Archanjela · Inovce 5

Chrám svätého Michala Archanjela v Inovciach bol postavený v roku 1836 a hoci patrí k najmenším dreveným kostolíkum na Slovensku, je zaradený medzi jeho Národné kultúrne pamiatky. Kostolík predstavuje trojdielnu zrubovú stavbu s presbytériom, loďou a otvoreným priestorom pod vežou (babinec), prikrýťú valbovou šindľovou strechou s dvomi vežičkami. V areáli kostola je situovaná i drevená zvonica. V okolí sa nachádza cintorín a dominantným prvkom celého areálu sú mohutné lipy. Pri obnove kostolíka v 90. rokoch minulého storočia došlo k jeho čiastočnej rekonštrukcii, pri ktorej boli vymenené narušené trámy zruba a šindľa valbovej strechy.

Zemplínsky hrad

Zemplínsky hrad leží na návrší nad obcou Zemplín. Z historických počiatkov hradu je známe len to, že bol postavený postupným opevňovaním staroslovanského hradiska na keltskom opide niekedy na prelome 11. a 12. st.. Súčasne s opevnením bola vybudovaná aj kamenná administratívna budova a pravdepodobne aj menší kostol. Z údajov pochádzajúcich z roku 1232 sa domnievame, že kostol, ktorý tu bol vybudovaný, bol zasvätený sv. Jurajovi, ochrancovi opevnených sídiel a strážnych miest, keďže sa však žiadnym archeologickým výskumom základy kostola nepotvrdili, ide len o domnienku. Najstaršia zmienka o existencii hradu pochádza z roku 1214, keď bol hrad sídlom „comes curialis de Zemlun“ - zástupcu župana. O tom ako hrad v skutočnosti vyzeral vieme veľmi málo, jeho podoba však pravdepodobne typovo zodpovedala hradom stavaným v tomto období. Od konca 17. st. sa funkcia hradu postupne znižovala, hrad začal pustnúť a v roku 1872 boli z neho už len nepatrné zvyšky, ktoré v súčasnosti splyávajú s okolitým terénom a sú do veľkej miery pokryté vegetáciou.

Okrem už spomínaných hradov na území Dolného Zemplína sú v tejto lokalite ešte zrúcaniny týchto hradov z 13. st.: Tibavský hrad, vodný hrad Parič v Trebišove a hrad Veľký Kamenec.

Viniarsky hrad 6

Táto zrúcanina gotického hradu je situovaná na sopečnej kryhe na južných výbežkoch Vihorlatských vrchov, severozápadne od obce Vinné. Napriek tomu, že sa o vzniku hradu dochovalo pomerne málo informácií, prvá nepriama zmienka pochádza z roku 1312, v ktorej sa spomína nepomenovaný hrad napadnutý synmi nebohého palatína Omodeja. Písomná zmienka, v ktorej sa Viniarsky hrad spomína už priamo, je z roku 1330. Podobne ako okolité hrady i ten Viniarsky bol s najväčšou pravdepodobnosťou postavený za účelom ochrany cesty vedúcej do Poľska. V roku 1335 bola vyhotovená listina, v ktorej bol obsiahnutý stručný opis

a small church were also both built. From documents of 1232, we can guess that the church was consecrated to St George, protector of fortresses and watchtowers. Because there is no archeological proof of the church's existence, however, this must remain an assumption. The oldest record of the castle's existence is from 1214, when the castle was the home of the „comes curialis de Zemlun“, deputy of the regional administrator. Little is known about what the castle looked like then, though its design most probably corresponded to that of other castles built at the time. From the end of the 17th century, the importance of the castle gradually decreased so that by 1872, only ruins remained. These are largely covered by vegetation now and blend in with the surrounding terrain.

As well as the Lower Zemplín castles mentioned here, there are also castle ruins at the 13th century Tibava Castle, the moated Parič Castle in Trebišov and Veľký Kamenec Castle.

Vinné Castle 6

This ruined Gothic castle is situated on a volcanic outcrop on the southern slopes of the Vihorlat Hills to the north-east of the village of Vinné. Despite the fact that we know little about the origins of the castle, we do have an indirect reference to it in a document of 1312 which describes an unnamed castle being attacked by sons of the late palatine, Omodej (the first written record which clearly refers to the castle is from 1330). As with other castles in the surrounding area, Vinné Castle was most probably built to guard the road leading up to Poland. A document of 1335 gives a brief description of the castle and states that it was made up of two angular towers, a palace, a gate, a chapel of St Margaret and one house, while a document of 1449 mentions one house, a gaol and a third four-floor tower with cellar. In its history the castle was badly damaged on a number of occasions. The first was during fighting between King Matthias of Hungary and King Casimir IV of Poland, the second, in 1594, when imperial forces sacked it; further destruction followed during the anti-Hapsburg uprisings when it was attacked first by Gabriel Bethlen and then, in 1644, by György Rákóczi. After the end of the uprisings and the move of its owners, the Sztáray family, to more comfortable dwellings, the castle fell into total dilapidation until, at the start of the 18th century, it was demolished by imperial decree.

Borša Mansion 7

This Renaissance manor house was built in the second half of the 16th century on the original foundations of a moated castle dating back to the reign of King Bela IV, the stone of the castle having probably been used for the construction of the manor. The most important person connected with

hradu. Podľa neho pozostával hrad z dvoch hranolových veží, paláca, brány, kaplnky sv. Margity a jedného domu. Neskôr v roku 1449 sa spomína ešte jeden dom, žalár a tretia štvorpodlažná veža s pivnicou. Vo svojej histórii bol hrad niekoľkokrát poškodený. Prvýkrát sa tak stalo počas bojov uhorského kráľa Mateja s poľským panovníkom Kazimírom IV., neskôr ho v roku 1594 zničili cisárske vojská a napokon bol počas stavovských povstaní dobytý Gabrielom Bethlenom a v roku 1644 i Jurajom Rákoczim. Po skončení stavovských povstaní a po presťahovaní majiteľov hradu Sztárayovcov do pohodlnejších kaštieľov začal hrad postupne chátrať až bol napokon na začiatku 18. st. na základe cisárskeho rozkazu zbúraný a odvtedy je ruinou.

Kaštieľ Borša 7

Renesančný kaštieľ bol postavený v druhej polovici 16. st. na pôvodných základoch vodného hradu, z obdobia vlády kráľa Bela IV., pričom murivo tohto hradu sa pravdepodobne použilo i na výstavbu samotného kaštieľa. Najvýznamnejšou osobnosťou spojenou s dejinami tohto kaštieľa je bezpochyby František Rákoczi II., ktorý sa tu v roku 1676 narodil a na ktorého počesť je v súčasnosti pred kaštieľom umiestnená jeho busta. Dnešná podoba kaštieľa pochádza z rokov 1939-1943, keď bol kaštieľ v rámci rozsiahlej rekonštrukcie podstatne prestavaný a keď bolo k nemu prístavané i severné i východné krídlo. V jednej časti kaštieľa je zriadená obecným úradom miestna expozícia zameraná na históriu kaštieľa.

Kaštieľ Majláthovcov · Pribeník 8

Tento klasicistický kaštieľ je najväčším a zároveň najzachovalejším kláštorným komplexom Horného Medzibodrožia. Postavený bol rodinou grófa Majlátha pôvodne ako prízemná budova, až neskôr bol komplex prestavaný, rozšírený a došlo k dobudovaniu prvého poschodia. Postupom času bola ku kaštieľu pristavaná kaplnka, ktorá v súčasnosti slúži ako verejný rímsko-katolícky kostol a osobitnou zvláštnosťou areálu je i vodárenská veža, ktorá je taktiež kultúrnou pamiatkou. V súčasnosti slúži zrekonštruovaná budova kaštieľa ako sídlo Strednej odbornej školy. Krásny anglický park, v ktorom sa kaštieľ nachádza je starostlivo udržiavaný a pokračuje v ňom tradícia chovu koní, založená kedysi J. Majláthom.

Kaštieľ Andrassyovcov · Trebišov

V rozľahlom anglickom parku, nachádzajúcom sa v južnej časti Trebišova sa rozprestiera pôvodne baroková stavba kaštieľa Andrassyovcov. Postaviť ho dal gróf Imrich Csáky v roku 1786 zo zvyškov hradu Parič na spôsob francúzskych zámkov tohto obdobia. V 19. st. prešiel kaštieľ do vlastníctva rodiny Andrassyovcov, ktorej členovia ho dali rozšíriť a prestavať podľa vtedajších potrieb. Po roku 1950 prešiel kaštieľ opäť stavebnými úpravami tak, aby mohli

the history of the manor is undoubtedly Ferenc Rákóczi II, who was born here in 1676 and whose bust can be seen in front of the building. The current appearance of the manor dates back to the years 1939 -1943 when the building was extensively converted and a north and east wing were both added. In one part of the building, visitors can find an exhibition about the history of the mansion.



6



7



8



5

The Majláth Mansion House · Pribeník 8

This classical mansion house is the largest and also the best preserved cloistered building in the Upper Medzibodrozie area. It was originally built by the Count Majláth family as a one-storey building and was later converted and extended with a first floor added; later a chapel, now serving as a Roman Catholic church, was also added. In the grounds there is a water tower, which, like the manor itself, is also a protected building. Now the renovated building is home to a secondary vocational school while the tradition of keeping horses has been maintained in the beautifully kept English-style parkland around it, which is also the work of J. Majláth.

The Andrassy Mansion House · Trebišov

Extensive English parkland in the southern part of Trebišov surrounds this striking Baroque mansion house of the Andrassy family. Built by Count Imrich Csáky in 1786 from the remnants of Parič Castle, the mansion is in the style of a French chateau from the same period and became property of the Andrassy family in the 19th century, members of whom had the building extended and converted to meet the needs of the day. Converted again after 1950 into a hospital, the manor is now a natural history museum with interesting exhibitions about the history of agriculture and the Tokay winegrowing tradition.

jeho priestory slúžiť pre nemocnicu. V súčasnej dobe sa kaštieľ využíva ako Vlastivedné múzeum so zaujímavými expozíciami, zameranými na históriu poľnohospodárstva, či tokajského vinohradníctva.

Kláštor premonštrátov a kláštorná kaplnka · Leles 9

Kláštor premonštrátov tvorí mohutná dvojposchodová budova, ktorá je dominantou nielen obce Leles, ale i celého Medzibodrožia. Pôvod kláštora siaha do 13. st., keď ho založil vacovský biskup Boleslav. Počas 14. a 15. st. bol objekt postupne rozširovaný a neskôr i opevnený. V súčasnosti je kláštor vo vlastníctve rádu premonštrátov, ktorým boli priestory kaštieľa prinavrátené v roku 1994 v zlom technickom stave. Súčasťou kláštora je rímsko-katolícky Kostol nájdenia sv. Kríža, tvoriaci jeho južné krídlo a románska kaplnka sv. Michala, postavená súčasne s kláštorom v druhej polovici 12. st. Napriek tomu, že boli krásne nástenné maľby počas obdobia reformácie značne poškodené, podarilo sa ich vďaka činnosti premonštrátom spolu s ďalšími prvkami interiéru kaplnky zreštaurovať a zachrániť.

Kamenný most pri obci Leles

Tento menší kamenný gotický most nazývaný tiež Most Sv. Gottharda, pochádza zo 14. st. a v minulosti premostoval koryto rieky Tisa. Názov dostal podľa sochy Sv. Gottharda, ktorá stála pri moste až do roku 1848. Most má dĺžku 70 metrov a dnes preklenuje už len suché koryto (voda tadiaľ pomalým prúdom tiekla ešte začiatkom 19. st.). V roku 1994 prešiel most rekonštrukciou a dodnes sa na ňom zreteľne zachovali typické oblúky.

The Premonstratensian Monastery and Monastery Chapel · Leles 9

This Premonstratensian monastery is a huge two-storey building which stands out not only in the village of Leles but also in the whole of Medzibodrožie. The origin of the monastery dates back to the 13th century when it was established by Bishop Boleslav of Vác; then, during the 14th and 15th centuries, the building was gradually extended and fortified. At present the monastery is property of the order of Premonstratensians to whom it was returned, in a state of some disrepair, in 1994. One important part of the monastery is the Roman Catholic Church of the Discovery of the Holy Cross, which forms the southern wing of the complex. Also of interest is the Romanesque Chapel of St. Michael, built in the late 12th century at the same time as the monastery itself. Despite the fact that many of the beautiful frescoes were badly damaged during the time of the reformation, these, and other features of the interior, have since been successfully restored by the monks.

The Stone Bridge near Leles

This small Gothic stone bridge, sometimes called the St. Gotthard Bridge, dates from the 14th century and once spanned the River Torysa. Named after a statue of St. Gotthard which stood alongside it until 1848, the bridge is 70 metres long and now crosses what is a dry riverbed (a slow current of water flowed along it until the early 19th century). In 1994 the bridge was restored and even now visitors can clearly see its typical arches.



VINOHRADNÍCKE OBLASTI NA DOLNOM ZEMPLÍNE

Tokajská vína cesta 10

Vinohradnícka oblasť Tokaj leží na Dolnom Zemplíne v povodí rieky Bodrog. Podľa niektorých historických prameňov je jej názov odvodený od staroslovanského slova

THE WINEGROWING REGION OF LOWER ZEMPLÍN

The Tokay Wine Road 10

The winegrowing region of Tokay lies in Lower Zemplín on the edges of the Bodrog river basin. According to certain historical sources, the name of the area is derived from the

„stokaj“, ktoré v preklade znamená sútok dvoch riek (Bodrogu a Tisy). Z územného hľadiska je táto oblasť súčasťou veľkého tokajského regiónu, ktorého väčšia časť sa rozprestiera na území Maďarska. Patria do nej obce Bara, Čerhov, Černochovej, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa a Viničky. Prvopočiatky pestovania viniča v tejto oblasti spadajú do obdobia nadvlády Rimanov, po ktorých prevzali tradíciu v pestovaní vinnej révy aj Slovania a v 13. a 14. st. talianski osadníci. Aj napriek tomu, že je Tokajská oblasť plošne najmenšou vinohradníckou oblasťou Slovenska s rozlohou 907 ha, pre mnohých je i najatraktívnejšou. Dôvodom je špecifická a jedinečná chuť tokajského vína, na ktorej má zásluhu najmä výdatné slnečné žiarenie, pôda tvorená horninami sopečného pôvodu i originálny technologický postup výroby a vyzrievania. Možno i to je dôvod prečo sa o tokajských vínach hovorí ako elixíre s liečivými účinkami. Tokajské víno má tiež prívlastok – Vinum Regum – Rex Vinorum, čo v slovenskom preklade znamená víno kráľov – kráľ vín.

Old Slavic word *stokaj*, which translates as a confluence of two rivers (in this case the Bodrog and the Tisa). Territorially, this area is part of the great Tokay region, most of which is on the Hungarian side of the border. The Slovakian part of it includes the communities of Bara, Čerhov, Černochovej, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa and Viničky. The beginnings of winegrowing here go back to the days of Roman hegemony; after the Romans had gone, the Slavs kept up the tradition and then in the 13th and 14th centuries, Italian settlers here developed it further. Now, despite the fact that the Tokay winegrowing region is only 907 hectares in area, making it the smallest such region in Slovakia, for many people it is still the most attractive. The reason is the very special taste of the Tokay wine, a result of plenty of bright sunlight, soil formed from igneous rocks and a unique method of maturation and production. Perhaps it is also why people describe the wine as an elixir with rare healing powers. Tokay wine also has another name: *Vinum Regum – Rex Vinorum*, or in English, the Wine of Kings – the King of Wines.

> VEDELI STE, ŽE

vinohradnícka a vinárska oblasť Tokaj je jednou z piatich oblastí na svete, v ktorých možno dopestovať hrozno na výrobu prírodne sladkých vín?

> DID YOU KNOW THAT

the winegrowing region of Tokay is one of only five in the world where grapes for naturally sweet wines are grown?

Sobranceko – Michalovská vínná cesta

Vinári v tejto oblasti sa špecializujú hlavne na pestovanie štandardných odrodových a prívlastkových vín. Je tu zavadená aj výroba klasickou technológiou (barrique v sudoch). Najznámejšie vinice sú v Tibave, Orechovej, Vinnom, Choňkovicach.

The Sobrance – Michalovce Wine Road

Winegrowers in this region specialize mainly in the cultivation of grapes for standard table wines, with traditional technology using barriques, or small wooden barrels, one of the production methods used. The best known vineyards are in Tibava, Orechová, Vinné and Choňkovec.

Kráľovsko-chlmecká vínná cesta

Ďalšia vinárska oblasť známa svojou kvalitou a zaujímavými pivnicami vytesanými v tufe v agátovom háji Malého Horeša. Víno z tejto oblasti zrejme na pulloch obchodov ne nájdete, miestni vinári ho dorábajú prirodzeným spôsobom väčšinou určeným na priamy konzum.

The Kráľovský Chlmeček Wine Road

This is another winegrowing region with a good reputation and interesting cellars carved out of the rock in the acacia forest of Malý Horeš. Wine from this region is difficult to find in the shops, however, as the local vintners tend to make it in the natural way and keep it for 'direct consumption'.



Zemplínske múzeum Michalovce 11

Zemplínske múzeum vzniklo v roku 1957, ako Zemplínske vlastivedné múzeum a v súčasnosti predstavuje jednu z najvýznamnejších kultúrnych ustanovizní mesta Michalovce. Pod dnešným názvom pôsobí od roku 1965. Múzeum zachytáva živú a neživú prírodu a tiež celkový kultúrnohistorický a hospodársky vývoj zemplínskeho regiónu a svojim návštevníkom ponúka komplexné prírodovedné, archeologické, historické, numizmatické, umeleckohistorické a etnografické zbierky. Sídlí v priestoroch niekdajšieho barokovo-klasicistického kaštieľa, ktorý vznikol v 17. st. prestavbou z pôvodného hradu. V pivničných priestoroch tohto niekdajšieho hradu nájdú návštevníci expozíciu zameranú na témy vinohradníctva a vinárstva. Jedným z najunikátnejších prvkov Zemplínskeho múzea je amfóra z doby bronzovej, na ktorej je zobrazený dvojkoľosový voz, pričom ide o najstaršie vyobrazenie takéhoto objektu v celej strednej Európe.

Vlastivedné múzeum v Trebišove 12

Vlastivedné múzeum vzniklo v roku 1954 v Sečovciach a v meste Trebišov pôsobí od roku 1981. Je situované v krásnom prostredí mestského parku s francúzskou záhradou, v barokovo-klasicistickom kaštieľi, ktorý kedysi patril rodine Andrásyovcov. Múzeum sa špecializuje na dejiny poľnohospodárstva, tokajského vinohradníctva, či veterinárneho lekárstva na východnom Slovensku a sprístupňuje doklady o vývoji samotného Trebišovského okresu. Múzeum má stále aj tematické expozície a jeho zbierkový fond tvorí 12 876 zbierkových predmetov. Medzi tie najcennejšie určite patria parné oračky, historické traktory, či veľkovýrobné vinohradnícke lisy.

Literárne múzeum P. Horova · Bánovce nad Ondavou

Expozícia tohto múzea bola verejnosti sprístupnená v roku 1987. Sídlom múzea je budova bývalej štvortriednej základnej školy, ktorej upravené priestory vytvárajú na ploche 380 m² vhodné podmienky pre expozičné a múzejné účely. Literárne múzeum P. Horova a jeho expozícia sú rozdelené do dvoch tematických celkov, pričom prvý z nich sa venuje osobnosti národného umelca, básnika Pavla Horova, jeho literárnym dielam a celoživotným aktivitám a druhá časť expozície je venovaná rodákovi Pavla Horova a ich literárnej činnosti.

The Zemplín Museum Michalovce 11

The Zemplín Museum was established in 1957 as the Zemplín Regional Museum, gained its current name in 1965 and is now one of Michalovce's most interesting cultural venues. The museum has exhibitions of local wildlife and geology, and of the cultural, historical and economic development of the Zemplín region, and offers its visitors extensive collections of scientific, archaeological, historical, numismatic, artistic and ethnographic objects. These are all housed in the rooms of what was once a Baroque-classical manor house built in the 17th century from a castle that had stood there beforehand. In the cellars of the former castle, visitors will also find an exhibition about winegrowing and wines generally. One of the most remarkable items in the museum is an amphora from the Bronze Age with a two-wheel cart depicted on it, the oldest depiction of such an object in Central Europe.

The Local Museum in Trebišov 12

This museum was first established in 1954 in Sečovce but has been in Trebišov since 1981. It is now situated in a Baroque-classical manor house (once the property of the Andrassy family) which stands in the beautiful setting of the town park with its French-style garden. Specializing in the history of agriculture, Tokay winegrowing and veterinary science in Eastern Slovakia, the museum also offers documents about the development of the Trebišov district. The museum also has permanent thematic exhibitions with a total collection numbering 12 876 objects. Amongst the most valuable of these are a number of steam ploughs, historical tractors and large-scale production wine presses.

The Literary Museum of P. Horov · Bánovce nad Ondavou

Housed in what was previously a four-year primary school, with 380m² of space, the exhibition in this museum was first opened to the public in 1987. The museum is divided into two thematic parts, the first dealing with the life and literary work of the national artist and poet, Pavol Horov, the second dealing with his compatriots and their literary work.

> DID YOU KNOW THAT

the Guitar Museum in Sobrance is the only one of its kind in Europe and one of only two in the whole world?

> VEDELI STE, ŽE

Múzeum gitár v Sobranciach je jediné svojho druhu v Európe a druhé na svete?

Múzeum gitár v Sobranceiach 13

Toto jedinečné múzeum umožňuje svojim návštevníkom vidieť na jednom mieste približne 200 elektrofonických gitár z obdobia rokov 1947-1980, ale aj množstvo fotografického a dokumentačného materiálu napríklad o zrode, vývoji a jednotlivých obdobiach tvorby legendárnej skupiny Beatles. Zaujímavá expozícia je doplnená aj o staré rádiá, televízory, či zosilňovače. K najcennejším exponátom patria bezpochyby gitary československej produkcie Graciosa a Jolana, či gitary, ktoré múzeu darovali Petr Janda z Olympicy, Maťo Ďurinda z Tublatanky a iné osobnosti slovenskej hudobnej scény.

The Guitar Museum in Sobrance 13

This unique museum enables its visitors to see in just one place not only around 200 electric guitars from the period 1947-1980, but also a wealth of documentary and photographic material dealing with, for instance, the birth and development of the music of the Beatles. Visitors will also find on display a collection of old radios, televisions and amplifiers. Amongst the most valuable exhibits are samples of the Czechoslovak-made guitar models Graciosa and Jolana, and guitars donated to the museum by famous musicians such as Petr Janda from Olympic and Maťo Ďurinda from Tublatanka.



12



11



13

➤ Kam za športom a oddychom

Zemplín je svojou teplou klímou a prevažne nížinatým povrchom ideálnym miestom na relax hlavne v teplých mesiacoch. Poskytuje množstvo alternatív tradičnej letnej dovolenky spojenej s kúpaním a vodnými športmi a milovníkom turistiky sa Zemplín ponúka ako zo sedla bicykla či koňa, tak aj formou tradičnej pešej turistiky.

Zemplínska šírava 14

Vodná nádrž Zemplínska šírava bola vybudovaná v rokoch 1961 až 1965. Svojou rozlohou zaberá plochu približne 33 km² s maximálnou dĺžkou 11 km a maximálnou šírkou 3,5 km. V najhlbších miestach dosahuje až 14 metrov. Okrem zavlažovania sa využíva i na ochranu pred povodňami, no najmä na rekreáciu. Na jej brehu leží 7 rekreačných

➤ Where to go for sport & relaxation

With its warm climate and mostly lowland relief, Zemplín is an ideal area for relaxing, especially in the summer months. It offers a range of alternatives to the traditional summer holiday involving swimming and water sports, and trekking enthusiasts can enjoy Zemplín from the saddle of a bicycle or horse, or in the traditional manner of hiking on foot.

Zemplínska šírava 14

The artificial lake called Zemplínska šírava was built in the years 1961 to 1965 and covers an area of approximately 33 km², with a maximum length of 11 km, width of 3.5 km and depth of 14 metres. Used for purposes of irrigation and flood prevention, the lake is also, of course,

stredísk – Biela hora, Hôrka, Medvedia hora, Kaluža, Kamenec, Klokočov a Paľkov. Toto „slovenské more“ ako mnohí Zemplínsku šíravu nazývajú, ponúka mnoho spôsobov trávenia voľného času. Medzi najobľúbenejšie aktivity patria vodné športy, plavby na vyhladkovej loďi, rybolov, či pulzujúci nočný život. V okolí Zemplínskej šíravy sa nachádza množstvo ubytovacích a stravovacích kapacít rôzneho druhu. Dominantnými sú najmä kempy, no náročnejší klienti majú možnosť výberu aj zo širokej ponuky hotelov, penziónov, či chatových osád. Návštevníci sa môžu osviežiť aj v otvorených bazénoch v strediskách Kaluža a Klokočov.

a centre for recreation with seven holiday resorts lining its shores: Biela hora, Hôrka, Medvedia hora, Kaluža, Kamenec, Klokočov and Paľkov. This "Slovak Sea" as it is often called, offers a wide range of different leisure activities including water sports, sailing, fishing, plus lively nightlife, while the area around Zemplínska šírava offers many different kinds of accommodation and places to eat. There are several campsites available to visitors as well as hotels, pensions and chalet communities. Outdoor swimming pools are open to the public in the resorts of Kaluža and Klokočov.

> VEDELI STE, ŽE

Zemplínska šírava je najväčšia vodná plocha v kraji a druhá najväčšia na Slovensku?

> DID YOU KNOW THAT

Zemplínska Šírava is the biggest body of water in the region and the second biggest in Slovakia?



14



14



14

Vinianske jazero 15

Jazero vzniklo výstavbou umelej hrádze a privedením vody z Vinianskeho potoka do sedla na úpätí vrchov Marečkovej a Šutovej. Rozprestiera sa na pomerne malej ploche a voda v jazere sa vyznačuje obzvlášť vysokou teplotou. Malebná scenéria, ktorou je Vinianske jazero obklopené, vytvára ideálne podmienky pre celoročný aktívny oddych. V lete je to kúpanie a vodné športy, na jeseň zber húb, či rybolov, no a v zime poskytuje Vinianske jazero a jeho okolie ideálne podmienky na korčuľovanie, beh na lyžiach, či relax v miestnych ubytovacích zariadeniach. Počas celého roka vytvára prostredie okolitých lesov priestor aj na pešiu turistiku. V okolí jazera sa nachádza množstvo ubytovacích kapacít v hoteloch, penziónoch, chatovej osade, či autokempingoch. Nájdete tu aj požičovňu vodných bicyklov, člnov a športových potrieb, tenisové kurty, ihrisko plážového volejbalu, či detské ihrisko.

Vinné Lake 15

This lake was created through the construction of an artificial dam, catching the inflow of water from the Vinné stream to the ridge at the foot of the Marečková and Šutová mountains. The lake covers a relatively small area and is famous for the unusual warmth of its water. The picturesque scenery surrounding the lake provides ideal conditions for recreation throughout the year. In summer visitors can swim and play water sports, in autumn pick mushrooms and fish, and in winter, go skating on the frozen lake, cross-country skiing in the area around or just relax in local tourist accommodation, which includes hotels, pensions, a chalet community and campsites. The surrounding forests are ideal for hiking all year round, visitors can hire water bikes and rowing boats, and there are tennis courts, a beach volleyball court and also a children's playground nearby.

Hipoturistika 16

Kôň, kedysi tradičné hospodárske zvierata, ktoré bolo súčasťou nejedného zemplínskeho hospodárstva, je dnes vďačným objektom i pre miestny cestovný ruch. Zemplín ponúka niekoľko možností, ako pričuchnúť k jazde na koni, či tradičnému životu v spojení s hospodárskymi zvieratami. Uznávanými strediskami sú napríklad Hipocentrum Hôrka na Zemplínskej šírave alebo Ranč Nová zem v okrese Sobrance.

Pešia turistika

- Remetské Hámre → Podhorod'
- Remetské Hámre → Sninský kameň
- Brezina → Čatorňa, štátna hranica HU
- Poruba pod Vihorlatom → Sedlo Rozdiel → Remetské Hámre
- Remetské Hámre → Ruská Bystrá
- Remetské Hámre → Stará koniareň → Malé Trstie

Cykloturistika 17

- Čerhov → Malá Trňa → Bara → Borša
- Borša → Zemplín
- Jovsa → Krčava
- Veľká Izra → Čerhov
- Viničky → Hatfa → Slovenské Nové Mesto
- Okolo Zemplínskej šíravy
- Na Medzibodroží

Hippo-tourism 16

Once a traditional draft animal found in many of Zemplín smallholding, horses are now very popular with tourists looking for active recreation. Zemplín offers a number of ways holidaymakers can enjoy horseriding or traditional farm life amongst horses and other farm animals. Two of the best-known centres are the Hipocentrum Hôrka at Zemplínska šírava or Ranč Nová zem (New World Ranch) in the district of Sobrance.

Hiking trails

- Remetské Hámre → Podhorod'
- Remetské Hámre → Sninský kameň
- Brezina → Čatorňa, state border Hungary
- Poruba pod Vihorlatom → Pass Rozdiel → Remetské Hámre
- Remetské Hámre → Ruská Bystrá
- Remetské Hámre → Stará koniareň (Old stabling) → Malé Trstie

Cycle trails 17

- Čerhov → Malá Trňa → Bara → Borša
- Borša → Zemplín
- Jovsa → Krčava
- Veľká Izra → Čerhov
- Viničky → Hatfa → Slovenské Nové Mesto
- Around Zemplínska šírava
- In Medzibodrozie area



15



16



17



GEMER





Región Gemer

➤ Z histórie

Prvá zmienka o sídle s rovnomeným názvom Gemer pochádza z roku 1198. Na strážnom vrchu nad obcou sa týčil hrad Gemer, ktorý sa v historických záznamoch spomína pod názvom Gumur, ako sídlo rytiera Gumura. V 14. st. sa obec Gemer stala centrom celej župy a v 15. st. získala aj obmedzené mestské práva ako napríklad právo mýta a piatich jarmokov. Hrad nad obcou bol v 16. st. zdevastovaný ničivými tureckými vpádmi. Turci územie ovládali približne 150 rokov. Územie regiónu Gemer ako ho poznáme dnes je takmer totožné s územím bývalej Gemersko - malohontskej župy. Župa vznikla zlúčením Gemeru a Malohontu koncom 18. st., bývala súčasťou Uhorska, Česko – Slovenska i Maďarska. Južná hranica župy približne zodpovedá súčasnej hranici medzi Slovenskom a Maďarskom. Pre územie Gemera bolo vždy príznačné delenie na severnú slovenskú časť a južnú maďarskú. Toto delenie je príznačné i dnes, etnická hranica prebieha po spojnici miest Rimavská Sobota a Rožňava.

➤ Rožňava – srdce Gemera

V údolí najvýznamnejšej rieky regiónu Slanej, medzi svahmi Slovenského rudohoria a planinami Slovenského krasu leží Rožňava – významné centrum baníctva, školstva a remesiel, biskupské sídlo, administratívne a kultúrne centrum Gemera. Prvá písomná zmienka o meste je z roku 1291 a prvou známou architektonickou stavbou Rožňavy je farský kostol (dnes biskupská katedrála) z roku 1304. Mesto dostalo svoj názov podľa významnej bane Rosnubana (Rozsnyóbánya, Rosenau). O začiatkoch baníctva v Rožňave nemáme zachované presné údaje, no hmotné nálezy sú dôkazom, že ťažba a spracovanie rôznych rúd sa tu vykonávali už na prelome nášho letopočtu. Najstaršie ťažený kov bolo zlato, ktoré sa tu ryžovalo v blízkych potokoch. Rožňava sa na prelome rokov 1706 a 1707 stala

The Gemer region

➤ A brief history

The first written mention of a settlement with the same name Gemer dates from the year 1198. In the past, Gemer Castle stood on the sentinel hill above the village, referred to in historical documents as Gumur, or residence of the knight Gumur. In the 14th century Gemer became the centre of the whole shire, and in the 15th century it even gained limited town rights, such as the right to collect tolls and to hold five annual markets. The castle above the village was destroyed in the 16th century during the ruinous Turkish invasions, which ended with the Turks controlling the whole area for nearly 150 years. The territory of the Gemer region as we know it today is almost identical with that of the former shire of Gemer and Malohont. This was created through the joining of the two smaller shires in the late-18th century, and in time it has been part of Greater Hungary, the first Czechoslovak Republic, Hungary again, the Socialist and the Federal Czechoslovak Republics, and the independent Slovak Republic. The shire's southern boundary corresponds roughly with the present-day border between Slovakia and Hungary, but it has always been typical for the Gemer region to be divided into the northern Slovak part and the southern Hungarian part. This division is still characteristic today, with the ethnic boundary running along a line joining the towns of Rimavská Sobota and Rožňava.

➤ Rožňava – the heart of Gemer

In the valley of the most important river of this region, the Slaná, between the southern slopes of the Slovakian Ore Mountains and the plateaux of the Slovakian Karst, lies Rožňava, a significant centre for mining, education and trades, an episcopal see, and the administrative and cultural centre of Gemer. The first written mention of the town is from the year 1291, and the first known architectural structure in Rožňava is the parish church (now the epis-

miestom, kde bola Františkom II. Rákoczim zvolaná rada a bolo tu rozhodnuté o zosadení Habsburgovcov z trónu. Rožňava bola po stáročia domovom slovensky, maďarsky a kedysi i nemecky hovoriaceho obyvateľstva. Symbolom dnešného historického jadra je štvorcové námestie stredovekého pôvodu, ktoré je najväčším námestím tohto druhu na Slovensku. Ďalšou dominantou mesta je renesančná strážna veža, ktorá poskytuje výhľady na celé mesto. Dnes má mesto okolo 20 000 obyvateľov, je úradným a kultúrnym centrom okresu.



1

➤ Prírodné poklady

Región Gemera oplýva unikátnym prírodným bohatstvom zaradeným do Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO. Ráz krajiny predurčuje najmä najväčšie krasové územie Slovenska – Národný park Slovenský kras a jeho tiesňavy, jaskyne a škrapy. Prírodu a kultúrne – historické pamiatky na Gemerí a Spiši spája prvá turistická poznávacía cesta na Slovensku s názvom Gotická cesta.

Národný park Slovenský kras

Národný park Slovenský kras predstavuje územie o rozlohe viac než 340 km², s koncentráciou vzácných prírodných pozoruhodností a hodnotných kultúrno-historických pamiatok, čím sa zaraďuje medzi významné lokality Slovenska. Svojou rozlohou predstavuje najrozsiahlejšie slovenské krasové územie a jeho výnimočnosť spočíva hlavne v množstve jaskýň, niektoré z nich sú zapísané i na zoznamoch UNESCO. Charakteristické pre tento národný park sú vápence a dolomity a vzácna teplomilná flóra. Najlepšími východiskami na spoznávanie Slovenského krasu sú Rožňava, Jasov, Zádiel, Silica, Kečovo, Plešivec, Štítnik a Turnianske Podhradie.

Jaskyňa Domica UNESCO 1

Domica je najväčšou jaskyňou Národného parku Slovenský kras. Spolu so susediacou jaskyňou Baradla na maďarskej strane tvoria jeden vyše 20 km dlhý genetický

copal cathedral) dating from 1304. The town got its name from the important mine called Rosnoubana ("Rose Mine", Rozsnyóbánya in Hungarian, Rosenau in German). No precise details have been preserved regarding the beginnings of mining at Rožňava, but material finds are proof that the mining and working of various ores was already being carried out at the turn of the millennium. The earliest metal to be mined was gold, which was originally panned for in the nearby streams. At the turn of 1706-07 Rožňava was the place Ferenc II Rákóczi chose to call his Council and decide to depose the Habsburgs from the throne. For centuries Rožňava has been home to Slovak, Hungarian and for a time also German-speaking people. The symbol of today's historical town centre is the rectangular main square of medieval origin, which is the largest main square of this type in Slovakia. Another dominant feature of the town is the Renaissance watch-tower, providing panoramic views over the whole town. Today the town has 20 000 inhabitants, and it is the administrative and cultural centre of the Rožňava district.

➤ Natural treasures

The Gemer region abounds in unique natural riches registered in UNESCO's World Natural and Cultural Heritage List. The character of the country is predetermined mainly by the largest karst area in Slovakia, the Slovakian Karst National Park, with its ravines, caves and pavements. The natural, cultural and historical heritage of the Gemer and Spiš regions is linked by the first tourist sight-seeing route in Slovakia, known as the Gothic Road.

The Slovakian Karst National Park

The Slovakian Karst National Park takes in an area covering more than 340 km², with a concentration of remarkable natural rarities and precious cultural and historical heritage that ranks it among the most significant localities in Slovakia. With its area it represents the most extensive karst domain in this country, and its exceptionality lies mainly in the great number of caves, several of which are entered in UNESCO's heritage list. The characteristic feature of this national park is the thermophilic flora living on the karst limestones and dolomites. The best starting-points for getting to know the Slovakian Karst are Rožňava, Jasov, Zádiel, Silica, Kečovo, Plešivec, Štítnik and Turnianske Podhradie.

Domica Cave UNESCO 1

Domica is the largest cave in the Slovakian Karst National Park. Together with the neighbouring Baradla Cave on the Hungarian side, it forms a single genetic unit which is over 20 km long. The Slovakian part of the cave has a length of 5 368 m, of which 1 315 m is accessible for the public. In

celok. Na slovenskom území má jaskyňa dĺžku 5 368 m, pre verejnosť je prístupných 1 315 m.. V neolitickej dobe bola jaskyňa kultovým miestom, budovali sa tu prístrešky, vykonávali náboženské rituály a bola i zdrojom vody. Dôkazom osídľovania jaskyne neolitickým človekom pred 5000 rokmi sú bohaté archeologické náleziská ohnísk, črepov, nádob a primitívnych nástrojov. V časti Posvätná chodba sa zachovali aj uhľové kresby. Neskôr bol vchod do jaskyne prírodnou katastrofou zasypaný a teda v ďalšom období už nebola osídľovaná. Znovuobjavitelom jaskyne sa v roku 1926 stal Ján Majko a v roku 1932 bola po prekopaní umelého vchodu prístupná. V jaskyni dominuje úžasná kvapľová výzdoba s množstvom stalagmitov a stalaktitov. Nezabudnuteľný zážitok v návštevníkovi zanechá plavba po podzemnej rieke Styx. Do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO bola zapísaná v roku 1995.

Krásnohorská jaskyňa UNESCO 2

Ďalšia jaskyňa zo zoznamu UNESCO sa nachádza pri obci Krásnohorská Dlhá Lúka. Dominantou a najväčším artefaktom celej jaskyne je Kvapel' rožňavských jaskyniarov – vyše 30 m vysoký gigantický stĺp, ktorý nemá v jaskyniach mierneho klimatického pásma obdobu. Verejnosti je sprístupnených približne 450 m jaskyne, trasa prehliadky sa dá označiť aj ako adrenalínová a vedie po drevených lavičkách nad podzemným tokom pretekajúcim celou hlavnou časťou jaskyne. Ďalšou zaujímavosťou sú lanové traverzy, pomocou ktorých návštevníci preklenú dve podzemné jazerá. Jaskyňa je prístupná len v sprievode speleologickej služby. Deti mladšie ako 15 rokov musia mať sprievod dospeljej osoby a deťom mladším ako 6 rokov sa návšteva jaskyne neodporúča, rovnako sa neodporúča osobám s nadváhou a obmedzenou pohyblivosťou.

the Neolithic era this cave was a cult place where religious rituals were performed, shelters were built inside, and it was also a source of water. Evidence of settlement of this cave by Neolithic people 5 000 years ago consists of rich archaeological finds of fireplaces, pottery shards, vessels and primitive tools. In the part called the Sacred Passage, charcoal drawings have been preserved as well. Later the entrance to the cave was blocked by rockfalls, so it was subsequently not inhabited. The rediscoverer of the cave in 1926 was Ján Majko, and in 1932 it was made accessible again by digging out an artificial entrance. The cave is dominated by wonderful dripstone decoration with many stalagmites and stalagmites. An unforgettable experience awaits visitors in the form of a boat trip along the underground River Styx. Domica Cave was registered in UNESCO's World Natural and Cultural Heritage List in 1995.

Krásnohorská Cave UNESCO 2

Another cave on the UNESCO List can be found in the village of Krásnohorská Dlhá Lúka. The dominant and most precious feature of the whole cave is the Rožňava Cavers' Stalagnate, a gigantic column more than 30 metres in height which has no equal in other caves of the temperate climatic zone. There is public access to about 450 metres of the cave, and the tour route is akin to an adrenalin ride, leading along wooden walkways above the underground stream running through the whole main part of the cave, alternating with even more exciting rope traverses enabling visitors to pass over two underground lakes. Visitors must be escorted round the cave by speleological guides. Children under 15 years of age must be accompanied by an adult, and this cave is not recommended for children younger than six years, or for people with excessive weight or restricted movement.

2



Gombasecká jaskyňa

Táto kvapľová jaskyňa v doline rieky Slaná vzdialená asi 15 km od Rožňavy ponúka turistom od roku 1955 možnosť prehliaďnúť si trasu o dĺžke 300 m. Svojim vekom patrí Gombasecká jaskyňa medzi najmladšie slovenské jaskyne. Napriek tomu disponuje obzvlášť impozantnou výzdobou z rôzne formovaného sintru sfarbeného od bielej cez žltú až po okrovú farbu. Unikátom jaskyne sú biele sintrové brčky hrubé len 2 – 3 mm, ale dlhé až 3 m, ktoré sú v ostrom kontraste s červenohnedými stenami. Priaznivé mikroklimatické pomery – stála teplota okolo 9°C, relatívna vlhkosť na úrovni 98% a čistý vzduch podnietili v roku 1968 začiatok prvých pokusných liečení chorôb horných dýchacích ciest formou speleoterapie, ktorá sa tu vykonávala 10 rokov.

Ochtinská aragonitová jaskyňa UNESCO 3

Jaskyňa sa nachádza v Slovenskom rudohorí, v Ochtínskom kryptokrase medzi obcami Jelšava a Štítinik. Má dĺžku 300 m a sprístupnená bola v roku 1972. Jej objavenie bolo vecou náhody, keď sa v roku 1954 razila geologická prieskumná štôlna. Jej aragonitová výplň je výsledkom dlhodobých veľmi špecifických hydrochemických a klimatických pomerov v podzemných dutinách. Ochtinská aragonitová jaskyňa je taktiež zapísaná v zoznamoch UNESCO. V jaskyni sú zdokumentované tri druhy aragonitu, ktorý sa tvorí z vodných roztokov s vysokým obsahom iónov magnézia, železa a mangánu. Najstaršími útvarmi sú 121 – 138 tisíc rokov staré obličkovité útvary s čiastočne rekrystalizovaným aragonitom. Najširšie zastúpenie tu má druhá generácia aragonitu v podobe niekoľko desiatok centimetrov dlhých ihlíc, no a najmladšie útvary majú podobu drobných 2 – 4 mm vejáríkov.

Gombasek Cave

This dripstone cave in the Slaná valley about 10 km south of Rožňava was opened to tourists in 1955 and offers a 300-metre long viewing circuit. In terms of its age, Gombasek Cave is one of the youngest caves in Slovakia. Even so, it boasts unusually impressive decoration made from variously-shaped sinter with colours ranging from white through yellow to ochre. The unique feature of this cave, however, are the curly white sinter fringes, only 2 – 3 mm wide but up to 3 m long, which stand out in sharp contrast to the reddish-brown walls. Favourable microclimatic conditions – constant temperature around 9°C, relative humidity around 98% and perfectly clean air – encouraged the start in 1968 of the first experimental treatments for upper respiratory tract illnesses known as speleotherapy, which went on being administered here for ten years.

Ochtiná Aragonite Cave UNESCO 3

This cave is located in part of the Slovakian Ore Mountains called the Ochtiná Cryptokarst between the towns of Jelšava and Štítinik. It is 300 metres long, and was made accessible in 1972. Its discovery was a chance affair, when an adit for geological research was being dug in 1954. Its aragonite content is the result of the long-term stability of very specific hydrochemical and microclimatic conditions in these underground cavities. Ochtiná Aragonite Cave is also registered in UNESCO's heritage list. Three types of aragonite are documented in this cave, formed in aqueous solutions with varyingly high contents of magnesium, iron and manganese ions. The oldest formations aged between 121 – 138 thousand years are kidney-shaped growths with partially-recrystallized aragonite. Most widely represented here is second-generation aragonite in the form of several-centimetre long needles, and the most recent formations look like delicate, 2 – 4 mm little fans.

> VEDELI STE, ŽE

táto jaskyňa je jediná svojho druhu v Európe a na svete existujú iba dve ďalšie?

> DID YOU KNOW THAT

this cave is the only one of its type in Europe, and that only two others exist in the world?

Jasov Cave UNESCO 5

This significant karst cave, also entered in UNESCO's World Natural Heritage List, was first opened to the public in 1846. During a typical 45-minute tour, visitors have the chance to look round more than 700 metres of accessible cave and admire its solid waterfalls, sinter infill and pagoda-like stalagmites.

Silica Ice Cave UNESCO 4

Another of the Slovakian Karst group of caves which were registered in UNESCO's heritage list in 1995. It is located near the village of Silica, and rather than a classical cave,



Jasovská jaskyňa UNESCO 5

Významná krasová jaskyňa zaradená do Svetového prírodného dedičstva UNESCO, sprístupnená už od roku 1846. Návštevníci majú možnosť počas 45 minútovej prehliadky vidieť sprístupnených vyše 700 metrov jaskyne a pokočať sa jej skalnými vodopádmi, sintrovou výplňou, či pagodovými stalagmitmi.

Silická ľadnica UNESCO 4

Ďalšia jaskyňa zo súboru jaskýň Slovenského krasu, ktorá bola v roku 1995 zaradená do zoznamov UNESCO. Nachádza sa v blízkosti obce Silica a jedná sa vlastne o jaskynnú priepasť v tvare šikmého, hore otvoreného vreca. Priepasť vznikla preborením stropu. Na dne tejto ľadovej priepasti je otvor, ktorý vedie do mohutného Archeologického domu, kde boli podobne ako v jaskyni Domica nájdené dôkazy o neolitickom osídlení. Silická ľadnica je najnižšie položenou klasickou ľadovou jaskyňou mierneho klimatického pásma a vzhľadom na jej špecifickú mikroklimu sú tu dobré podmienky na život chladnomilných rastlín a živočíchov.

> VEDELI STE, ŽE

v zime sa v Silickej ľadnici radi ukrývajú netopiere, ojedinele aj vzácny Netopier riasnatý (Myotis nattereri)?

Verejnosti nesprístupnené jaskyne

Región Gemera je doslova bohatý aj na nesprístupnené jaskyne a priepasti. Najvýznamnejšie sú: Stratenská jaskyňa, Jaskyňa Milada, Jaskyňa Snežná diera, Obrovská priepasť, Priepasť Brázda, Priepasť Zvonivá jama, Diviacia priepasť, Hrušovská jaskyňa a Ardovská jaskyňa.

Zádielska tiesňava

Typická krasová dolina Národného parku Slovenský kras ležiaca pri rovnomennej obci Zádiel. Tiesňava bola vytvorená erozívnou činnosťou potoka Blatnica, miestami je jej šírka len zhruba 10 m a vápencové útesy dosahujú výšku aj 300 m. Je obľúbeným cieľom peších turistov a vedie ňou aj náučný chodník.

Národný park Slovenský raj

Spoločný poklad regiónov Spiša a Gemera je Slovenský raj, ktorý predstavuje vskutku unikátne územie plné romantických zákutí a výnimočných prírodných krás. Slovenský raj sa vyznačuje neobyčajnou pestrosťou reliéfu, kde sa striedajú hlboké doliny s náhornými plošinami, do ktorých stáročiami pôsobiaca erózia vymodelovala bizarné skalné bralá, vápencové kolmé steny a hlboké kaňony či jaskyne. Väčšina územia patrí do chladnej oblasti s priemernou júlovou teplotou 12 - 16°C, obdobie s najstálejším počasím je koncom leta a začiatkom jesene, no park je turistami na

this is more of a pot-hole in the shape of a sloping, open-topped bag. The pot-hole originated through the falling-in of the roof. There is an opening in the floor of this ice-filled pot-hole which leads into the massive Archeological House, where evidence of Neolithic settlement similar to that in Domica Cave has been found. Silica Ice Cave lies at the lowest altitude above sea-level of all the classical ice caves in the temperate climatic zone, and due to its specific microclimate it offers favourable living conditions for psychrophilic flora and fauna.

> DID YOU KNOW THAT

bats like to hide away in the Silica Ice Cave during winter, including occasionally the rare species of Natterer's Bat (Myotis nattereri)?

Caves which are not accessible for the public

The Gemer region is literally riddled also with caves and pot-holes which are not open to the public. The most important of these are: Stratená Cave, Milada Cave, Snežná diera (Snowy Hole), Obrovská priepasť (Giant Pot), Priepasť Brázda (Furrow Pot), Priepasť Zvonivá jama (Ringing Hole Pot), Diviacia priepasť (Wild Boar Pot), Hrušov Cave and Ardovo Cave.

Zádiel Gorge

This typical karst valley cuts into the Slovakian Karst National Park from the village of the same name, Zádiel. The gorge was formed through the erosive activity of the stream Blatnica; in places it is hardly more than ten metres wide, and in others the limestone cliffs reach a height of 300 metres. This is a favourite destination for hikers, and there is a nature trail leading up it.



vštevaný po celý rok i v zimnom období. Nachádza sa tu asi 300 km značených turistických chodníkov, poznávanie prírody zabezpečuje 5 náučných chodníkov. Osobitú atmosféru turistiky v Slovenskom raji zabezpečujú rôzne zabudované rebriky, mostíky, lavičky, stúpačky a reťaze, bez ktorých by prechod mnohými tiesňavami ani nebol možný. Dôležitým turistickým bodom je Dobšinská ľadová jaskyňa (UNESCO), najväčšia ľadová jaskyňa na Slovensku so svetovým unikátom ľadovej jaskyne položenej vo výške iba 920-950 m n. m. mimo alpskú oblasť.

Národný park Muránska planina

Jeden z najmladších slovenských národných parkov ležiaci v Košickom, ale aj Banskobystrickom samosprávnom kraji. Má rozlohu vyše 200 km² a bol založený hlavne za účelom ochrany Muránskej planiny ako súčasť Slovenského rudohoria. Jadro parku je tvorené vápencovo – dolomitovou krasovou planinou. Nachádza sa tu asi 150 jaskýň, žiadna však nie je prístupná verejnosti. Turisti môžu využiť asi 300 km značených chodníkov a náučných trás.

The Slovak Paradise National Park

The shared treasure of the Spiš and Gemer regions is the Slovak Paradise, a truly unique area full of romantic nooks and exceptional natural beauties. The Slovak Paradise is characterized by the unusual variety of its relief, in which deep valleys alternate with upland plateaux where erosion acting over the centuries has carved bizarre rock outcrops, vertical limestone walls, and deep ravines or caves. Most of the area falls in a cool zone with average July temperatures between 12 to 16°C, and while the period of most stable weather comes in late summer and early autumn, the park is visited by hikers all year round, including during winter. There are around 300 km of marked hiking trails here, and there are five nature trails making sure that visitors learn about the countryside. The special atmosphere of hiking in the Slovak Paradise stems from the various built-in ladders, bridges, duck-boards, steps and chains, without which it would not be possible to get up many of the ravines. An important place for tourists is the Dobšiná Ice Cave (UNESCO), the largest ice cave in Slovakia and unique in the world as the only ice cave lying between 920 and 950 metres above sea-level outside the area of the Alps.

The Muráň Plateau National Park

This one of the youngest national parks in Slovakia, and it straddles the border between the Košice and Banská Bystrica Self-governing Regions. It has an area of more than 200 km², and it was established mainly with the aim of protecting the Muráň Plateau as part of the Slovakian Ore Mountains. The core area of this park consists of a limestone and dolomite karst plateau. There are around 150 caves here, but none of them are open to the public. Hikers can make use of about 300 km of marked paths and nature trails.

> Culture and heritage

Writing about the history, culture and heritage of Gemer is by no means easy. It is difficult to know where to start, because Gemer truly offers a range of unique heritage that is impossible to choose from, much of it with its roots back in the 13th century. The dominant heritage item is the beautifully preserved Krásna Hôrka Castle and bailey, then there are several village churches which are worth visiting, and finally there are the museums and the memorial houses of famous people from the region. All of these go to make up the charm of Gemer, the region of traditional mining, the hard work of its people, and gems of the Gothic period.

The Gothic Road

This was the first tourist sight-seeing route in Slovakia. It is a complete circuit presenting the most interesting and most precious treasures of Spiš and Gemer, which in terms of



5

> Kultúra a pamiatky

Pisať o histórii, kultúre a pamiatkach Gemera nie je vôbec ľahké. Človek nevie, odkiaľ začať, pretože Gemer ponúka naozaj nepreberné množstvo unikátnych pamiatok, z ktorých množstvo má svoje základy už v 13. st.. Dominantnou pamiatkou je krásny zachovalý hrad Krásna Hôrka so svojim podhradím, je tu viacero kostolíkov stojacich za návštevu, nuž a napokon múzeá, či pamätné domy známych rodákov. To všetko ponúka čarovný Gemer, región tradičného baníctva, ťažkej práce svojho ľudu a klenotov gotiky.

Gotická cesta

Prvá turistická poznávacía cesta na Slovensku. V ucelebornom okruhu predstavuje najzaujímavejšie a najväčšie skvosty Spiša a Gemera, ktoré svojim významom ďaleko presahujú rámec regiónu i Slovenska a sú neoddeliteľnou súčasťou európskeho kultúrneho života.

Železná a banská cesta

Železná cesta alebo Via Magna nadväzuje na Európsku Železnú cestu a podobne ako Gotická cesta formou kultúrnej turistiky približuje turistom pamiatky baníctva a železiarskej tradície regiónu. Vznik takejto tematickej cesty je daný najmä statusom regiónu v minulosti, keď sa radil medzi najvýznamnejších producentov železa v Uhorsku. Nachádzajú sa tu technické pamiatky – napr. bývalé vysoké pece Karlova Huta vo Vlachove, Etelka v Nižnej Slanej.

Turnianska vínná cesta

Región okolo Turne nad Bodvou je známy najmä panorámou zrúcaniny Turnianskeho hradu, no málokto vie, že sa tu už oddávna pestuje kvalitné a chutné víno. Vínná cesta turistom priblíži históriu i súčasnosť vinárstva, tradičné metódy a naskytne možnosť ochutnať ako aj vína, tak aj iné súvisiace gastronomické špeciality. Línia cesty vedie cez Silickú Jablonicu, Hrušov, Jablonov nad Turňou, Hrhov, Zádiel, Dvorníky, Turňa nad Bodvou a Moldavu nad Bodvou. Dôležitým faktorom je, že vinič dopestovaný na svahoch okolo Turne nad Bodvou, Hrhova, či Jablonova nad Turňou sa môže už viac ako tisícrocie popýšiť viničom pestovaným bez chemických prísad.

Hrad Krásna Hôrka 6

Jeden z takmer úplne zachovalých hradov, ktoré neboli obeťou vojnového a povojnového plienenia, hrad Krásna Hôrka, bol postavený v prvej polovici 13. st., stavba prešla niekoľkými prestavbami a viackrát zmenila majiteľov. Významným rodom v stredoveku boli Bebekovci, z nich František Bebek podniel najvýznamnejšiu prestavbu, aby hrad dokázal odolávať nebezpečným tureckým nájazdom. Stavebný ruch sa teda rozprúdil v 16. st. a k hradu pribudol nový trojuholníkový veniec opevnenia s troma mohutnými baštami. Povestná bola i krutosť Františka Bebeka i jeho brata Imricha, ktorí zhadzovali kostolné zvony a nechali z nich odlievať delá. Dodnes sú súčasťou hradnej expozície, ktorá sa môže popýšiť najväčšou zbier-

their importance far transcend the boundaries of this region and Slovakia itself, and are an inseparable part of European cultural life.

The Iron and Mining Road

The Iron Road or Via Magna links up with the European Iron Road, and like the Gothic Road it uses the form of cultural tourism to familiarize visitors with the heritage of the mining and iron-making traditions of this region. The creation of this kind of thematic route is a consequence mainly of the historical status of this region, when it ranked among the most significant producers of iron in Greater Hungary. Examples of technical heritage to be found on this route are the old blast furnaces at Karlova Huta in Vlachovo and Etelka at Nižná Slaná.

The Turňa Wine Road

The area around Turňa nad Bodvou is known particularly for the panorama of the ruins of Turňa Castle, but not so many people know that high-quality, very palatable wine has been produced here since ancient times. The Wine Road presents tourists with the history and the current situation of wine-making, especially its traditional methods, and offers opportunities to taste the wines, and other associated gastronomic specialities as well. The route leads through Silická Jablonica, Hrušov, Jablonov nad Turňou, Hrhov, Zádiel, Dvorníky, Turňa nad Bodvou and Moldava nad Bodvou. One important fact is that the vines grown on the slopes around Turňa nad Bodvou, Hrhov and Jablonov nad Turňou can boast being cultivated for more than a thousand years without chemical additives.

Krásna Hôrka Castle 6

One of the almost completely preserved castles which has never suffered the ravages of war or post-war pillaging is Krásna Hôrka (Fair Knoll) Castle. Built in the early 13th century, the castle has undergone several reconstructions, and has changed ownership several times as well. One of the significant dynasties in the Middle Ages was the Bebek family, and it was Ferenc Bebek who initiated the most important reconstruction, to enable the castle to resist the dangerous Turkish incursions in the 16th century. Serious building work was undertaken, and the castle gained a new triangular girdle of fortifications with three massive bastions. Ferenc Bebek and his brother Imre were also renowned for their harshness: for example they ordered church bells to be thrown down and recast into cannons. Today these are still part of the castle exhibition, which in fact boasts the largest collection of original bronze cannons, as well as those captured from the Turks. One of the rooms in the so-called old castle also represents Bebek's secret mint, where he made counterfeit coins. Ferenc Bebek fought against the Emperor and



6

kou pôvodných bronzových diel, ale aj tých, čo ukoristili Turkom. Jedna z miestností v tzv. starom hrade dokumentuje aj Bebekovu tajnú mincovňu, kde razil falošné mince. František Bebek bojoval proti cisárovi, bol vyhlásený za vlastizradcu a nakoniec v roku 1558 bol pravdepodobne zavraždený. Po jeho smrti sú už dejiny rodu nejasné a hrad sa postupne dostal do správy cisára, ktorý panstvo spravoval prostredníctvom hradných kapitánov. Významným bol Peter I. Andrassy, ktorý otvára takmer 400 rokov dlhú vládu rodu Andrassyovcov. Títo charakter pôvodne bebekovskej pevnosti výrazne nezmenili, hrad nebol v ich vlastníctve, mali len status dedičných hradných kapitánov, aj keď sa o vlastníctvo snažili. Tento fakt sa zmenil až v roku 1642, keď vnuk Petra I. Matej II. Andrassy získal Krásnohorské panstvo do dedičného vlastníctva od kráľa Ferdinanda III. V 17. st. pribudli k pôvodnému hradu tzv. dolný a stredný hrad využívaný hlavne na reprezentačné účely. Významnou postavou rodu bol aj panovník Mikuláš I., za vlády ktorého sa hrad stáva sídlom župy a pribudli ďalšie reprezentačné i obytné priestory. Z tohto obdobia sa zachovalo niekoľko významných exponátov, napríklad renesančná kachľová pec, dobový nábytok, či palné zbrane a výzbroj hradnej posádky.

Návštevníkov na hrade vždy zaujme aj unikát – sklenený sarkofág niekdajšej hradnej pani Žofie Serédyovej, ktorá zomrela začiatkom 18. st. a bola pochovaná do hrobky kostola pod hradom. Vplyvom vápencovej vody, ktorá na ňu kvapkala a suchého prievanu ostalo jej telo zakonzervované a temer neporušené. V 70. rokoch 18. st. prebehla na hrade posledná významná historická prestavba, keď bola masívna juhovýchodná bašta prebudovaná na kaplnku v klasicisticko – barokovom štýle. V roku 1817 hrad po zásahu bleskom vyhorel, vtedajšia majiteľka nechala vykonať aspoň nevyhnutné opravy, avšak až do 60. rokov 20. st. bol v ruinách. Hrad i celé panstvo boli v roku 1945 znárodnené a od roku 1996 je v správe Slovenského národného múzea ako súčasť Múzea Betliar.

> VEDELI STE, ŽE

v roku 1883 navštívil hrad Krásna Hôrka významný romantický spisovateľ, Mór Jókai, ktorý tu zbieral podklady pre svoj nový román „Levočská biela pani“? Dielo vyšlo v mnohých vydaniach i jazykových prekladoch.

was declared a traitor, and finally in 1558 he was most probably murdered. After his death the family history becomes vague, and the castle ultimately came under Imperial administration, as the monarchy was governed locally through ward captains. Significant among these was Peter I Andrassy, who initiated the almost 400-year long rule of the Andrassy dynasty in this area. At first they did not make any notable changes to Bebek's original fortress, because they only held the status of hereditary ward captains and the castle was not their property, although they made efforts to acquire it. This situation changed though in 1642, when the grandson of Peter I Andrassy, Mátyás II, was granted hereditary ownership of the Krásna Hôrka estate by King Ferdinand III. Later in the 17th century the original castle was extended with the so-called middle and lower castles, used mainly for representative purposes. Another important figure in the dynasty was the governor Miklós I Andrassy, during whose rule the castle became the seat of the shire administration, and further representative and residential premises were added. Several important exhibits have been preserved from this period, for example a Renaissance tiled stove, some period furniture, and some of the castle garrison' firearms and accoutrements. Visitors to the castle are always intrigued by another unique feature – the glass sarcophagus of one-time lady of the castle Zsófia Serédy, who died in the early 18th century and was entombed in the church crypt below the castle. The effects of the calciferous water dripping onto her and the dryness of the draught combined to keep her body preserved and practically intact.

In the 1770s the castle underwent its last significant historical reconstruction, when the massive south-eastern bastion was converted into a chapel in Baroque neo-Classical style. But then in 1817 the castle was struck by lightning and burned down. The then owner had the most indispensable repairs carried out, but by the 1860s the castle was in ruins. The castle, now a museum, was renovated again in the early 20th century, then it and the whole estate were nationalized in 1945, and since 1996 it has been administered by the Slovak National Museum as part of the Betliar Museum.

> DID YOU KNOW THAT

in 1883 Krásna Hôrka Castle was visited by the prominent Romantic writer Mór Jókai, who was collecting material for his new novel “The White Lady of Levoča”? The book has since been published in many editions and various translations.



7

Kaštieľ Betliar 7

Kedysi poľovnícky kaštieľ rodiny Andrassyovcov sa nachádza v romantickom parku v Betliari. Prvá stavba sa datuje do prvej polovice 15. st., dnešnú podobu mu vtlačila posledná prestavba koncom minulého storočia. Táto prestavba nadstavila pôvodný objekt o jedno podlažie a funkcia interiéru sa zmenila výlučne na poľovnícko – reprezentačnú. Výnimočnosť tohto kaštieľa spočíva i v tom, že sa jedná o jeden z troch kaštieľov na Slovensku, ktoré obišlo pustošenie 2. svetovej vojny. Park pri kaštieli je považovaný za najväčší historicko – prírodno – krajinársky park na Slovensku a v roku 1978 bol zapísaný do zoznamu svetových historických záhrad. Jeho rozloha je úctyhodných 81 ha. V parku sa nachádzajú aj vzácne dreviny a vodné atrakcie.

Slovenské národné múzeum - Múzeum Betliar

Múzeum má sídlo v niekdajšom poľovníckom kaštieli Andrassyovcov v rozsiahlom parku v obci Betliar. Zameriava sa hlavne na mapovanie života a vývoj bytovej kultúry uhorskej šľachty. Jeho atraktivitu nepochybne zvyšuje aj vyššie spomenutý park. Múzeum Betliar má tri expozície, ktoré sú umiestnené v kaštieli Betliar, na hrade Krásna Hôrka a v mauzóleu Dionýza a Františky Andrassyovcov v Krásnohorskom Podhradí.

Tunel pod Homôlkou 8

Táto nevhodná technická pamiatka, ktorej vznik sa datuje do štyridsiatych rokov 20. storočia, prechádza popod vrch Homôlka, ktorý je súčasťou Stolických vrchov. Pôvodným zámerom výstavby trať a tunela bolo prepojenie jednotlivých dolín tohto regiónu, čím by sa dopomohlo k rýchlejšiemu priemyselnému a hospodárskemu rastu oblasti. Po pripojení južnej časti Slovenska k vytvorenej Československej republike, však táto trať a tunel stratili pôvodný význam, preto boli práce na ňom v roku 1949 definitívne zastavené a navožený materiál bol presunutý na mládežnícku stavbu „Trať mládeže“. V súčasnosti slúži tunel ako turistická atrakcia zblížujúca obyvateľov štítickej a revúckej doliny. Stavba má celkovú dĺžku 2 400 m a jej prechod trvá približne 40 minút. Zaujímavosťou tunela je úplná tma (návštevníkom sa odporúča vybaviť svetlom), veľkosť tunelového priestoru i precízna ručná práca kamenárov z blízkeho okolia.



8

Betliar Mansion 7

This former hunting lodge of the Andrassy family stands in romantic parkland in Betliar. The first building dates back to the early 15th century, but it acquired its current appearance in the last reconstruction at the end of the 19th century. This raised the original building by another floor, and the function of the mansion changed to serve purely hunting and representational purposes. The exceptionality of this stately home lies in the fact that it is one of just three in Slovakia left untouched by the ravages of World War II. The park stretching beyond the house is considered to be the largest historically and naturally landscaped park in Slovakia, and in 1978 it was registered in the World Historical Gardens List. Its area is a very respectable 81 hectares, and it contains water attractions and a collection of rare trees.

The Slovak National Museum – Betliar Museum

This part of the National Museum is housed in the former hunting lodge of the Andrassy family in extensive parkland in the village of Betliar. Its principal focus is on mapping the lifestyle and development of residential culture among the Hungarian nobility. Its attractiveness is indubitably enhanced by the above-mentioned park. The Betliar Museum has three separate collections kept at Betliar Mansion, at Krásna Hôrka Castle and in the Mausoleum of Dénes and Franziska Andrassy at Krásnohorské Podhradie.

The Homolka Tunnel 8

This unusual piece of technical heritage was built in the 1940s and passes beneath Homolka Hill, part of the Stolica range, between Slavošovce and Magnezitovce. The original intention of building this tunnel was to set up a rail connection between two important valleys in this area, which would speed up its industrial and economic growth. Once the southern part of Slovakia became part of the reconstituted Czechoslovak Republic after the war, however, the railway line and the tunnel lost their original importance, and so in 1949 work was finally stopped and the prepared material was transferred to the new rail project called the “Youth Line”, built by young volunteers to link Banská Štiavnica with the Hron valley. Nowadays the Homolka Tunnel serves

Kostolík v Koceľovciach - Gotická cesta

Jednoduchý jednoloďový gotický kostolík zo 14. st., ktorý sa stal aj vďaka svojej unikátnej streche dominantou okolitej krajiny. Stavba sa preslávila hlavne vzácnymi súvislými freskami, ktoré predstavujú vrchol nástenného maliarstva na Gemeri. Najpozoruhodnejšou z fresiek je výjav ukrižovania a ukladania Krista do hrobu. V súčasnosti slúži kostolík miestnej farnosti Evanjelickej cirkvi a pravidelne sa v ňom vykonávajú bohoslužby. Obec Koceľovce sa nachádza asi 20 km západne od Rožňavy.

Kostolík v Ochtinej - Gotická cesta 9

Tento pôvodne emporový jednoloďový kostol z 13. st. stojí v opevnenom areáli na vyvýšenine v obci Ochtiná. V 15. st. bol kostolík vyzdobený aj bohatými freskami veľmi podobnými tým v kostolíku v neďalekých Koceľovciach. Počas 1. sv. vojny boli z kostola zrekvírované a rozbité dva zvony. Z pôvodného stredovekého vybavenia interiéru sa zachovala napríklad aj kamenná krstiteľnica. Dnes patrí kostolík evanjelickej cirkvi, vykonávajú sa tu bohoslužby.



9



10



10

Kostolík v Štítniku - Gotická cesta 10

Kostolík, ktorého história siaha na začiatok 14. st. bol už od svojho vzniku poňatý pomerne veľkoryso ako gotická trojlodňová bazilika postavená na mieste staršieho kostola. Fresková výzdoba práve v tomto kostole reprezentuje s plochou približne 200 m² najrozsiahlejšiu zachovanú ukážku stredovekej nástennej maľby na Slovensku. Súčasťou interiérového vybavenia je i zachovaný a stále využívaný 500-ročný organ. Kostol aktuálne slúži ako farský chrám pre zbor evanjelickej cirkvi a okrem bohoslužieb sa tu často konajú aj rôzne koncerty historickej hudby.

as a tourist attraction bringing together the people living in the Štítnik and Revúca valleys. The tunnel is 2 400 metres in length, and it takes about 40 minutes to walk through it. Interesting features of the tunnel are total darkness at its mid-point (visitors are advised to take torches with them), its large dimensions and the precision of its stonework, made from blocks cut by hand by stonemasons from the surrounding area.

Koceľovce Church – the Gothic Road

Thanks to its unusual spire, this simple, single-aisled Gothic church from the 14th century has become the dominant feature of the surrounding countryside. The church is famous primarily though for its rare, continuous interior frescoes, representing the peak of medieval mural painting in Gemer. The most remarkable of these frescoes are the scenes of the crucifixion and the laying of Christ's body in the tomb. Nowadays the church serves the local Lutheran parish, and services are held here regularly. The village of Koceľovce is located about 20 km to the west of Rožňava.

Ochtiná Church – The Gothic Road 9

The churchyard of this originally galleried, single-aisled church from the 13th century on top of raised ground in the village of Ochtiná is surrounded by fortified walls. In the 15th century the interior was decorated with rich frescoes that are very similar to the ones in nearby Koceľovce church. During the First World War two of its bells were requisitioned and broken up on the spot. One of the pieces of original medieval interior furniture that has been preserved is the stone font. Today this church is used by the local Lutheran congregation for their services.

Štítnik Church – The Gothic Road 10

The history of this church reaches back to the early 14th century, and from its very origin it was conceived in quite generous terms as a Gothic, three-aisled basilica built on the site of an older church. The fresco decoration inside this particular church covers an area of around 200 m², making it the most extensive preserved display of medieval mural painting in Slovakia. Part of the interior furniture is the well-preserved, 500 years old church organ, which still functions and is regularly used. This church serves nowadays as parish church for the Lutheran congregation, and apart from services various concerts of historical music are also held here.

> VEDELI STE, ŽE

vzácné fresky v tomto kostolíku boli objavené už začiatkom 20. st.?

> DID YOU KNOW THAT

the rare frescoes in this church were rediscovered only a hundred years ago, in the early 20th century?

Barokový evanjelický kostol v Betliari

V centre obce stoja hneď dva kostoly, oba zapísané v zozname národných kultúrnych pamiatok Slovenska. Vyššie položený je gotický katolícky kostol zo 14. st., nižšie bol postavený v 18. st. jednododový evanjelický barokový kostol. Kostol bol postavený po vydaní cisárskeho tolerančného patentu, ktorý nekatolíckym kostolom určoval isté obmedzenia ako napríklad zákaz stavať kostoly s vežami a zvonmi. Veža na kostole v Betliari je teda mladšia, bola pristavaná až v roku 1826. Interiér kostola je typicky evanjelický jednoduchý, vynikajú v ňom najmä veľké stropné oblúky.

> VEDELI STE, ŽE

výstavba kostolnej veže trvala iba 2,5 mesiaca?

Kostol reformovanej cirkvi v Hrhove

Zmeny v spôsobe vyznávania viery viedli v 16. st. k vytvoreniu niekoľkých nových náboženských prúdov a neskôr aj cirkví. Jednou z nich bola aj reformovaná cirkev založená na učení Jána Kalvína. Výstavbu vlastného kostola umožnil až cisárov tolerančný patent, ktorý za určitých podmienok povoľoval výstavbu vlastného svätostánku i protestantským cirkvám. Výstavba začala v Hrhove v roku 1784 a kostol bol postavený za jediný rok. Už po polstoročí však obec zachvátil ničivý požiar a z kostola ostala iba veža a na mieste pôvodného chrámu bol postavený nový v klasicistickom štýle. Kostol sa dnes nachádza na slovenskom zozname národných kultúrnych pamiatok.

> VEDELI STE, ŽE

s výstavbou kostola sa začalo na základe zbierky obyvateľov, ktorá dosiahla 789 zlatých?

Banické múzeum v Rožňave ¹¹

Špecializované múzeum s tematikou baníctva, hutníctva a mineralógie datuje svoju históriu od začiatku 20. st., neskôr došlo k jeho spojeniu s Mestským múzeom v Rožňave. Sídlo budovy je v historicky významnej manufaktúrnej budove, ktorá bývala sídlom garbiarskej a kožiarskej výroby. V múzeu sú uložené bohaté zbierky viažuce sa k archeológii, histórii, dejinám umenia, dejinám techniky a to najmä baníctva, hutníctva, geológie a mineralógie.

Mauzóleum Andrassyovcov - Krásnohorské Podhradie ¹²

Mauzóleum dal v roku 1903 postaviť gróf Dionýz Andrassy po smrti svojej manželky Františky, ktorá zomrela a bola i dočasne pochovaná v Mnichove. Jej pozostatky boli do mauzólea prenesené v deň druhého výročia jej úmrtia. Samotný gróf Andrassy skončil na Sicílii a jeho telesné pozo-

The Baroque Lutheran Church in Betliar

Two churches stand together in the centre of this village, and both of them are entered in the National Cultural Heritage List of the Slovak Republic. Higher up the slope is the 14th century Gothic Roman Catholic church, while the lower one was built in the late 18th century as a single-aisled Baroque Lutheran church. It was built following the issue of the Imperial Patent of Toleration in 1781, which permitted the building of non-Catholic churches, but specified certain restrictions, such as prohibiting the erection of a tower or the installation of bells. This means that the tower on the church in Betliar is more recent, and in fact it was added in 1826. The church interior is typically Lutheran in its simplicity, with large ceiling vaults as its most distinctive feature.

> DID YOU KNOW THAT

the erection of this church tower took just two and a half months?

The Calvinist Church in Hrhov

Changes in confession and manner of worship in the 16th century Reformation led to the emergence of several new religious currents and later also new churches. One of these was the Reformed Church based on the teachings of Jean Calvin. Calvinists were enabled to build their own churches only after the Imperial Patent of Toleration was issued, which allowed Protestant churches to build their own places of worship. Construction work started in Hrhov in 1784, and the church was built within a year. Just half a century later, however, the village was consumed in a great fire, and only the church tower was left standing. A new church was built on the site of the original, this time in neo-Classical style, and this church now features in the Slovakian National Cultural Heritage List.

> DID YOU KNOW THAT

the building of this church was based on a collection among the inhabitants which raised 789 gold florins?



11

statky sú uložené v mauzóleu vedľa jeho manželky. Mauzóleum predstavuje ojedinelú secesnú pamiatku, na výstavbe ktorej sa podieľali významní mníchovskí architekti a umelci. Interiér má obloženie z vzácných druhov mramoru dovezeného nielen z európskych, ale aj afrických lokalít. Dominujú tu dva sarkofágy z talianskeho mramoru a reliéfnou výzdobou podobizni oboch manželov.

Andrássyovská obrazáreň · Krásnohorské Podhradie

Ďalšia stavba Dionýza Andrássyho, posledného majiteľa krásnohorského panstva, ktorý bol vášnivým milovníkom a zberateľom výtvarného umenia. Budovu projektoval budapeštiansky architekt Dezider Hüttl a svoje pôvodné poslanie obrazárne s uhorskou portrétnou tvorbou plnila do roku 1938. Neskôr sa využívala na iné účely a koncom 20. st. tu bola dočasne inštalovaná expozícia Banického múzea. V roku 1990 bolo budove prinavrátené jej pôvodné poslanie.

Obec Vlachovo – Karlova huta a kaštieľ Andrássyovcov

Historická banická obec z prvej polovice 14. st., pričom už v 15. st. v nej prevládala dôležitá železiarska výroba s vlastným három. V roku 1843 tu bola postavená vysoká pec – známa ako Karlova Huta, ktorá fungovala až do konca 19. storočia. Ďalšou turistickou atrakciou je zrekonštruovaný kaštieľ Andrássyovcov, v ktorom mala táto rodina svoje panstvo. Dnes v kaštieli sídli obecné múzeum a v rámci areálu kaštieľa sa nachádza aj zrekonštruovaná „ľadovňa“, ktorá Andrássyovcom slúžila na uskladnenie ulovenej zveri. Múzeum je prístupné po ohlásení sa na obecnom úrade.

The Mining Museum in Rožňava 11

This museum specializing in the fields of mining, metallurgy and mineralogy has a history going back to the early 20th century, and later it was merged with the Municipal Museum in Rožňava. It is housed in a historically prominent factory building which used to be the centre of tanning and leather production. The museum possesses valuable collections covering the archeology, history, art history and history of technology connected with its main fields of specialization.

The Andrássy Family Mausoleum · Krásnohorské Podhradie 12

Count Dénes Andrássy had this mausoleum built in 1903 after the death of his wife Franziska, who in fact died and was temporarily buried in Munich. Her remains were transferred to the mausoleum on the second anniversary of her death. Count Andrássy himself died in Sicily, but his bodily remains are also entombed in the mausoleum next to his wife's. This mausoleum is a unique piece of art nouveau heritage, and its building involved the participation of distinguished artists and architects from Munich. The interior is clad in rare types of marble imported from African as well as European sources. It is dominated by two sarcophagi made from Italian marble with likenesses of both spouses in relief decoration.

The Andrássy Portrait Gallery · Krásnohorské Podhradie

This is another building commissioned by Dénes Andrássy, the last owner of the Krásna Hôrka estate, who was a passionate art lover and picture collector. The building was designed by Budapest architect Dezső Hüttl, and it fulfilled its original purpose as a picture gallery for Hungarian portrait paintings until 1938. Later it was used for other purposes, and in the late 20th century a temporary exhibition of the Mining Museum was installed here. In 1990 though, the building was reverted to its original purpose.

Vlachovo – Karlova huta and the Andrássys' Country Residence

This historical mining village was founded in the early 14th century, and by the 15th century it was already an important centre with flourishing iron-working production with its own hammer-works. In 1843 a blast furnace was built here, known as Karlova huta (Charles' Smelter), which functioned until the end of the 19th century. Another tourist attraction is the reconstructed country residence of the Andrássys, where they had their proper family seat. Today this residence houses the local museum, but in the grounds it is possible to find the renovated "ice room" which served the Andrássys for the storage of bagged

12



Pamätný dom Pavla Jozefa Šafärika · Kobeliarovo 14

Pavol Jozef Šafärik, významný slovenský básnik, historik, etnograf, prekladateľ, zäsťanca spolupráce slovanských národov, univerzitný profesor, zakladateľ vedeckej slavistiky sa narodil v Kobeliarove, kde mu bol v roku 1986, 125 rokov po smrti otvorený pamätný dom. Expozícia mapuje Šafärikove rodisko, rodinné prostredie, štúdium i profesný život v Bratislave, Novom Sade a Prahe.

Rodný dom Pavla Emanuela Dobšinského · Slavošovce 13

V centre obce Slavošovce stojí rodný dom spisovateľa, vydavateľa ľudových rozprávok, folkloristu, kazateľa, etnografa a pedagóga P. E. Dobšinského, v ktorom je dnes zriadená expozícia mapujúca jeho život a dielo. Dobšinského rozprávky sú známe deťom na celom svete a ich odkaz o boji zla a dobra je stále živý. Pri príležitosti 100. výročia jeho narodenia bola na rodnom dome osadená pamätná tabuľa a v obci sa nachádza aj jeho bronzová socha. Expozícia prezentuje v 6 miestnostiach neznáme údaje o jeho živote, slávnostné udalosti konané na jeho počesť, reprodukcie listov, publikované články, zborníky...

Pamätná izba Fraňa Kräfa · Vyšná Slaná 15

Meno spisovateľa Fraňa Kräfa pozná asi každý školák na Slovensku. Jeho tvorba pre deti a mládež tvorí osnovy slovenskej literatúry už desaťročia. Narodil sa v Ohiu (USA), kde boli jeho rodičia vysťahovaní za prácou. Na Slovensko sa s rodinou vracia ako dvojročný. Jeho najznámejšie dielo „Cesta zarúbaná“ vzniklo práve počas jeho pôsobenia v Nižnej Slanej, kde si našiel aj jeho ústrednú tému – život miestneho prostého ľudu v 30. rokoch.

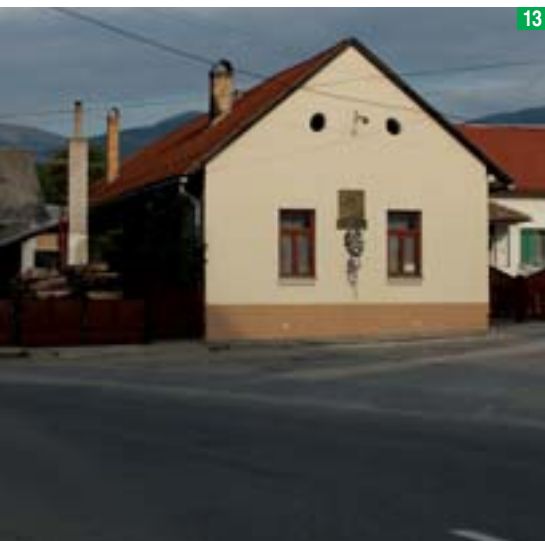
game animals. Visitors can look round the museum after signing in at the Municipal Offices.

**The Memorial House of Pavol Jozef Šafärik · Kobeliarovo 14**

Pavol Jozef Šafärik, the prominent Slovak poet, historian, ethnographer, translator, university professor, promoter of cooperation among Slavic nations and founder of the academic field of Slavistics, was born in Kobeliarovo, where his memorial house was opened in 1986, 125 years after his death. The exhibition maps Šafärik's birthplace, his family background, his studies and his professional life in Bratislava, Nový Sad and Prague.

The Birthplace of Pavol Emanuel Dobšinský · Slavošovce 13

In the centre of Slavošovce stands the house which was the birthplace of the writer, folk-tale publisher, folk-lore researcher, preacher, ethnographer and teacher Pavol Dobšinský, where today a permanent exhibition presents his life and work. Dobšinský's folk tales are known to children all over the world, and their message of the fight between good and evil is still very much alive. On the occasion of the 100th anniversary of his birth, a memorial plaque was set in the wall of the house, and there is a bronze statue of him in the village. The exhibition in six rooms presents less well-known details of his life, official events taking place in his honour, facsimiles of his letters, his published articles and his anthologies.



Rodný dom Júliusa Bottu · Rozložná

V malej dedinke na Gemeri, v Rozložnej sa v roku 1848 narodil významný slovenský národný buditeľ a historik Július Bottu. Jeho význam bol hlavne v udržiavaní aktívneho styku s českými spisovateľmi a vedcami a bojoval za práva malého slovenského národa v rokoch najväčšieho národného útlaku po rakúsko – maďarskom vyrovnaní.

Pamätný dom Jura Hronca · Gočovo 16

Gočovskému rodákovi Jurovi Hroncovi, nestorovi slovenských matematikov, učiteľovi a akademikovi bola v roku 2008 otvorená expozícia pamätného domu. Dr. Jur Hronec bol prvým rektorom Vysokej školy technickej v Bratislave a Košiciach i predsedom Matice slovenskej. Expozícia je zriadená v jeho rodnom dome a obsahuje prezentáciu filmového dokumentu, panelové prezentácie i dobovo zariadenú izbu.

Pamätná izba Slovenského národného povstania · Čierna Lehota

Obec Čierna Lehota zohrala počas Slovenského národného povstania dôležitú rolu, keď sa jej okolité hory stali miestom založenia poľnej nemocnice. Ťažké vojnové časy si obec pripomína tromi pamätníkmi a pamätnou izbou venovanou SNP. Z Čiernej Lehoty sa turisti môžu vybrať po značenom chodníku na dva najvyššie vrchy Slovenského rudohoria – Stolicu a Kohút.

The Memorial Room of Fraňo Kráľ · Vyšná Slaná 15

The name of the writer Fraňo Kráľ must be familiar to just about every school-leaver in Slovakia. His books for children and adolescents have made up the syllabuses of Slovak literature for decades. He was actually born in Ohio in the USA, where his parents had emigrated to find work. He returned with them to Slovakia as a two-year-old. His best-known work „Cesta zarúbaná“ (“Obstructed Road”) was written while he was working in Nižná Slaná, where he also found his central theme, the life of ordinary local people in the 1930s.

The Birthplace of Július Bottu · Rozložná

In Rozložná, a small Gemer village near Štítnik, in 1848 the notable Slovak national activist and historian Július Bottu was born. His principal contribution lay in maintaining active contact with Czech writers and academics in fighting for the rights of the small Slovak nation during the period of greatest ethnic oppression following the Austro-Hungarian Settlement of 1867.

The Memorial House of Jur Hronec · Gočovo 16

In 2008 an exhibition was opened in the memorial house of Jur Hronec, born in Gočovo, patriarch of Slovakian mathematics, teacher and academician. Dr. Hronec was the first Rector of the Technical College in Bratislava and Košice, and he became President of Matica slovenská (the Slovak national cultural institute) in 1945. The exhibition is set out in the house of his birth, and consists of the presentation of a documentary film, information panels, and a room with period furnishing.



14



15



16

> Kam za športom a oddychom

Gemer ponúka pestrú mozaiku prírodných i rekreačných lákadiel, ktoré majú čo ponúknuť ako v lete, tak i v zime. Jedinosť Slovenského krasu s jeho krasovými útvarmi viedla k výstavbe viacerých turistických, náučných chodníkov a cyklotrás . Rybárčenie, pozorovanie vodného vtáctva, kúpanie a rekreácia – aj tu sú možnosti, ako stráviť voľný čas v Gemerí počas teplých dní. Počas zimných mesiacov zasa dobrá lyžovačka s kvalitným servisom. Pre aktívnych je Gemer pripravený v lete aj v zime.

Hrušovské rybníky 17

Pod horským priechodom Soroška v idyllickej atmosfére ako stvorenej na relax sa nachádzajú dve jazerá nazývané ako Hrušovské rybníky. Rybníky sú vraj staré niekoľko storočí, pričom časom zanikli a voda z nich premáčala kotlinu a vytvárala mokrade, na čo si dobre pamätajú i najstarší obyvatelia z okolia. Súčasný stav je dielom človeka, keď v 50. a 60. rokoch 20. st. bola navrhovaná hrádza a vybudované rybníky. Dnes sú rybníky udržiavaným rybárskym revírom bohatým na kapre, ale aj štuky, ploskáče, zubáče a úhory. Žije tu aj vodné vtáctvo, trsteniariky a kačice, výnimočne sa objavajú aj labute. Jazerá neslúžia na kúpanie, ale sú dobrým štartovacím miestom na podnikanie túr do okolia, sú situované na Turmianskej vínnej ceste s možnosťami ochutnávky vín a v ich bezprostrednej blízkosti je možné sa aj ubytovať.

Hrhovské rybníky 18

Jedny z najväčších slovenských rybníkov, tiež vybudované umelo v 60. rokoch 20. st., ležia v ochrannom pásme Národného parku Slovenský kras a táto lokalita je v súčasnosti evidovaná ako významné vtáčie územie Slovenska. Jazerá s 130 ha plochou sú z veľkej časti zarastené vodnými rastlinami, ktoré vytvorili dobré podmienky na hniezdenie vodného vtáctva. Keďže rybníky sú hospodársky využívané aj na chov rýb, vtákom sa tu darí aj z hľadiska dostupnosti potravy. Okolo rybníkov nevedie žiadna turistická cesta, vhodným miestom na prechádzku a pozorovanie vtáctva je hrádza s pevným chodníkom medzi dvoma rybníkmi.

The Memorial Room of the Slovak National Uprising - Čierna Lehota

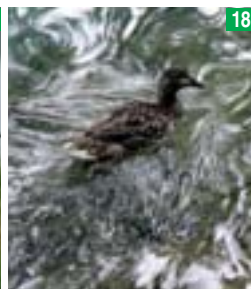
The village of Čierna Lehota played a crucial role during the Slovak National Uprising in 1944, when a field hospital was set up in the nearby forest. The village commemorates the hard times of the war with three monuments and a memorial room dedicated to the Uprising. From Čierna Lehota hikers can set out along a marked path leading up to the two highest points in the Slovakian Ore Mountains, Stolica and Kohút.

> Where to go for sport & relaxation

Gemer offers a varied mosaic of natural and recreational attractions which have something for everyone, whether in summer or in winter. The unique character of the Slovakian Karst with its eroded limestone formations has led to the creation of a network of hiking, cycling and nature trails. Angling, waterfowl spotting, swimming and other outdoor activities are just some of the ways to spend leisure time in Gemer during hot weather. In the winter months of course there is good skiing with high-quality services. Gemer is prepped for active people in summer and winter alike.

The Hrušov Fishpools 17

Below Soroška Pass on the way to Rožňava, in an idyllic atmosphere as if created for relaxation, there are two lakes known as the Hrušov Fishpools. As natural fishpools they are said to be several centuries old, but with time they silted up and their water seeped across the basin, forming marshes which the oldest inhabitants of this area well remember. Their current state is man-made, after the dams were raised in the 1950s and 60s and the fishpools were rebuilt. Today the pools are a maintained fishing ground rich in carp, but also in pike, bream, perch and eel. Waterfowl live here as well, reed-warblers and ducks, and occasionally also swans. These pools are not meant for swimming in, but they are a good starting-point for hiking trips in the surrounding countryside, and they are located on the Turňa Wine Road, so there are opportunities for wine-tasting in the neighbourhood, and there is tourist accommodation close by as well.





19 20

Lyžiarske stredisko Július · Vyšná Slaná 20

Neďaleko Dobšinej v Slovenskom rudohorí leží toto významné lyžiarske stredisko Gemera a svojim návštevníkom ponúka dve zjazdovky, pričom jedna z nich má aj umelé zasnežovanie a osvetlenie. Trasy pre bežkárov nie sú udržiavané a majú dĺžku asi 3 km. Ďalšie služby, ktoré stredisko poskytuje sú stravovacie služby, ľadová plocha na korčuľovanie, lyžiarska škola, požičovňa lyžiarskeho výstroja, skiparaglaiding, psie záprahy a sánkarská dráha.

Lyžiarske stredisko Ski Rejdová

Vhodné podmienky pre začiatočníkov i pokročilých ponúka stredisko neďaleko Dobšinej Ski Rejdová s tromi lyžiarskymi vlekmí. Zjazdovky sú udržiavané, zasnežované, samozrejmosťou je veľké parkovisko, ski servis, požičovňa lyží a snežných skútrov, lyžiarska škola a občerstvenie.

Agro & Hipoturistika 19

Kone, tradičné remeslá a dobrá kuchyňa, to všetko sa dá nájsť aj v regióne Gemer. Jazdecký areál s reštauráciou a penziónom U Bieleho koňa v Brzotíne ponúka svojim hosťom okrem dobrého jedla a pitia aj jazdu na koni pre deti i dospelých a možnosť stretnúť domáce zvieratá v tomto domácom chove. V Krásnohorskej Dlhej Lúke v priestoroch Remeselníckeho dvora čaká na návštevníkov unikátna ukážka ľudovej tvorby a tradičných remesiel. Košíkárstvo, tkanie na krosnách, výroba papiera, hrnčiar-ska dielňa a počas prázdnin aj pečenie chleba v tradičnej vonkajšej peci sú určite dobrým dôvodom na návštevu tohto pohostinného miesta.

The Hrhov Fishpools 18

Among the largest fishpools in Slovakia, these were also created artificially in the 1960s. They lie within the protected zone of the Slovakian Karst National Park, and this area is currently also registered as a Significant Bird Habitat in Slovakia. These lakes have a total surface area of 130 hectares, and as water plants grow over a large part of that area, this creates good conditions for waterfowl nesting. Since the fishpools are used for commercial fish-rearing, birds thrive here due to the ready access to food. There is no hiking path around these fishpools, but there is a suitable place for walking and watching the birds on the hard path over the dam between the two pools.

Ski Centre Július · Vyšná Slaná 20

Not far from Dobšiná in the Slovakian Ore Mountains lies one of Gemer's principal skiing centres, offering visitors two pistes, one of which has technical snowing and flood-lighting facilities. There are also cross-country skiing tracks with a length of about three kilometres, but these are not maintained. On the other hand, the centre offers catering services, an ice-skating rink, a ski school, a ski-hire centre, ski-paragliding, dog-sledding and a toboggan run.

Ski Centre Rejdová

There are suitable conditions for beginners and experienced skiers alike at Ski Centre Rejdová, just up the road from Vyšná Slaná. There are three ski-lifts here, the pistes are maintained with technical snow cover, and of course there is a ski service, ski and snowmobile hire, ski school, snack-bar and a large car-park.

Pešia turistika

- Pred Čuntavou → Dobšinský kopec → Sedlo Súľová → Úhornianske sedlo
- Jaskyňa Domica → Dvorníky → Zádiel, zastávka
- Dobšiná → Dobšinská ľadová jaskyňa
- Stará Čuntava → Slavošovce
- Rožňava → Stolica
- Jovice → Pod Dievčenskou skalou → Dievčenská skala → Krásnohorská Dlhá Lúka
- Slavec, jaskyňa → Jablonovské sedlo
- Hrhov, štát. rybárstvo → Zádielska dolina

Náučný chodník Občasný prameň - Havrania Skala

Náučný chodník sa začína 3 km od Stratenej v doline Veľké Zajfy a končí sa na vyhladke Havrania skala. Meria asi 2 km, prechádza žltou turistickou značkou a poskytuje zvedavým turistom okrem krásnej vyhladky z Havranej skaly aj 7 náučných informačných panelov.

Náučný chodník Domica a okolie 21

Východiskovým i cieľovým bodom tohto chodníka je autobusová zastávka na hraničnom priechode Domica – Aggtelek. Túra je nenáročná s miernym prevýšením, dlhá asi 4,5 km a turistov asi za hodinu prevedie prírodnou rezerváciou Domické škrapy, kde sa nachádzajú viaceré krasové jamy, škrapy, priepasti a jaskyne. Pozdĺž chodníka je osadených 5 informačných panelov mapujúcich Slovenský kras, jaskyňu Domica, faunu a flóru, geológiu a geomorfológiu a poľnohospodárstvo.



Agro & Hippotourism 19

Horses, traditional crafts and good cooking – all of these can traditionally be found in the Gemer region. The riding centre U Bieleho koňa (White Horse) with restaurant and guest-house at Brzotín near Rožňava offers its guests good food and drink, but also horse-riding for children and adults, and the chance to meet the farm animals in their own herds. Awaiting visitors at the Remeselnícky dvor (Crafts and Trades Yard) in Krásnohorská Dlhá Lúka are authentic demonstrations of folk art and traditional crafts. Basket-making, loom weaving, paper-making, a pottery workshop, and during the holidays also bread-baking in a traditional outdoor oven are surely a good reason for visiting this very hospitable place.

Hiking trails

- Čuntava → Dobšiná Hill → Súľová Pass → Úhorná Pass
- Domica Cave → Dvorníky → Zádiel, station
- Dobšiná → Dobšiná Ice Cave
- Stará Čuntava → Slavošovce
- Rožňava → Stolica
- Jovice → Under Dievčenská skala → Dievčenská skala → Krásnohorská Dlhá Lúka
- Slavec, cave → Jablonovské Pass
- Hrhov Fishpools → Zádiel Gorge

Nature trail from Občasný prameň to Havrania skala

This trail begins 3 km from Stratená in the Veľké Zajfy valley and ends up at the viewpoint on Havrania skala (Rook Rock). It is about 2 km long following the yellow-marked hiking trail, and apart from wonderful views from Havrania skala, it also offers curious visitors 7 information boards.

Nature trail around Domica 21

The starting and finishing point of this trail is the bus-stop at the Domica-Aggtelek border crossing. The round trip is not demanding, about 4.5 km long with gentle climbs, and it leads visitors through the Domica Pavements nature reserve, where there are various karst sink-holes, pavements, pot-holes and caves. Along the path there are 5 information boards mapping the Slovakian Karst, Domica Cave, and the local flora and fauna, geology and geomorphology, and agriculture.

Nature trail up Zádiel Gorge 22

This trail is also a round trip, starting and finishing at the bus-stop in Zádiel village. Visitors are familiarized with the natural characteristics of the eastern part of the Slovakian Karst. There are 8 information boards placed along the route, presenting these topics: Zádiel Gorge, Geomorphology, Flora, Fauna, Agriculture on the plateaux, Zádiel in prehistoric times, Limestone pavements, and Forest species. The route is fairly demanding with 400 metres of

Náučný chodník Zádielska tiesňava 22

Túra tvorí ucelený okruh, začína sa i končí v Zádieli na autobusovej zastávke. Návštevníkov tento náučný chodník oboznámi s prírodnými charakteristikami východnej časti Slovenského krasu, k čomu sú nainštalované aj informačné panely. Je ich dokopy osem a mapujú tieto témy: Zádielska tiesňava, Geomorfológia, Rastlinstvo, Živočíšstvo, Hospodárske využitie planín, Zádiel v praveku, Škrapy a Lesné spoločenstvá. Trasa je stredne náročná s prevýšením asi 400 m, jej zdoľanie trvá necelé 4 hodiny. K najväčším zaujímavostiam chodníka patrí kaňon Zádielskej tiesňavy, ktorý vznikol postupným zarezávaním potoka do Zádielskej planiny.



22

Náučný chodník Jaskyne Slovenského krasu – svetové prírodné dedičstvo

Tento pomerne nový náučný chodník (bol otvorený v roku 2006) sa začína v centre obce Krásnohorská Dlhá Lúka a končí sa pri vchode do Krásnohorskej jaskyne. S dĺžkou necelý kilometer a iba miernym prevýšením ju môže absolvovať takmer každý a to ako v lete, tak i v zime. Nadväzuje na žltú turistickú značku a návštevníkom ponúka 5 informačných zastávok, kde sa návštevník oboznámi so Slovenským krasom a jeho jaskyňami zapísanými do zoznamov UNESCO. Chodník tiež ponúka krásne výhľady na hrad Krásna Hôrka.

Prechod planinou Koniar

Planina Koniar je najzápadnejšou planinou v Slovenskom krase, ktorá ako aj ostatné planiny v tomto parku oplýva krasovými podzemnými priestormi. Prechod má 10 km a vedie cez Gemerský Sad, Drieňovú studňu, Koniar, Hôrku, Penzión Skalná ruža a končí sa v Gemerskej Hôrke.

Cykloturistika

- **Betliarska cyklotrasa:** Rožňava ➔ Betliar ➔ Vlachovo - závod ➔ Vyšná Slaná ➔ Brdárika ➔ Roštár ➔ Štítnik ➔ Gemerská Hôrka
- **Domická cyklotrasa:** Gemerská Hôrka ➔ Plešivec ➔ Domica ➔ Kečovo ➔ Silická Brezová ➔ Plešivec ➔ Gombasecká jaskyňa ➔ Silica
- **Dobšinská cyklotrasa:** Vyšná Slaná ➔ Dobšiná ➔ Dobšinský kopec ➔ Stratená ➔ Stratenský kaňon ➔ Dobšinská ľadová jaskyňa

climbing, needing the best part of four hours to get round. The points of greatest interest are probably in Zádiel Gorge itself, which was created by Blatnica stream gradually cutting into the limestone of Zádiel Plateau.

Nature trail of the Slovakian Karst Caves – World Natural Heritage

This relatively new nature trail (opened in 2006) starts in the centre of Krásnohorská Dlhá Lúka village and ends at the entrance to Krásnohorská Cave. It is not quite a kilometre long and involves only a gentle climb, so it can be done by almost everybody, in winter as well as in summer. It joins up with the yellow-marked hiking trail, and offers visitors 5 information boards familiarizing them with the Slovakian Karst and its caves registered in UNESCO's World Natural Heritage List. This trail also provides excellent views of Krásna Hôrka Castle.

Trail across Koniar Plateau

Koniar Plateau is the westernmost of all in the Slovakian Karst, but just like the other plateaux in this national park, it abounds in underground karst formations. The trail is 10 km long and leads from Gemerský Sad via Drieňová studňa, Koniar, Hôrka and Skalná ruža guest-house, ending in Gemerská Hôrka village.

Cycling Trails

- **Betliar Cycle-trail:** Rožňava ➔ Betliar ➔ Vlachovo - factory ➔ Vyšná Slaná ➔ Brdárika ➔ Roštár ➔ Štítnik ➔ Gemerská Hôrka
- **Domica Cycle-trail:** Gemerská Hôrka ➔ Plešivec ➔ Domica ➔ Kečovo ➔ Silická Brezová ➔ Plešivec ➔ Gombasek Cave ➔ Silica
- **Dobšiná Cycle-trail:** Vyšná Slaná ➔ Dobšiná ➔ Dobšiná Hill ➔ Stratená ➔ Stratená Canyon ➔ Dobšiná Ice Cave



19



SPIŠ



 **KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNY
KRAJ**
plný inšpirácie



Región Spiš

> Z histórie

Spiš je historický názov pre územie na severovýchode Slovenska, ktoré sa vyznačuje okrem pestrej prírody aj neobyčajnou hustotou a kvalitou historických pamiatok z obdobia gotiky. Do Košického samosprávneho kraja spadá jeho južná časť. História regiónu Spiš je nesmierne bohatá, jej prvopočiatky spojené s prvým osídľovaním siahajú podľa archeologických nálezov až do obdobia praveku. Poloha regiónu v centre strednej Európy ho už odpradáвна predurčovala, aby sa stal významnou križovatkou obchodných ciest spájajúcich sever Európy s Orientom. Spišom prechádzala významná Jantárová cesta, po ktorej sa prevážal jantár zo severských morí až do Rímskej ríše, svoj zlatý vek mala táto obchodná tepna v 1. - 2. st. n. l. Pôvodne bol región súčasťou Veľkomoravskej ríše a osídľovali ho až do 11. st. Slovania. Od 12. st. je región známy pod dnešným názvom Spiš, ktorého centrom sa stáva Spišský hrad a postupne je toto územie obsadzované zo severu poľským a z juhu uhorským kráľovstvom. Hranicu medzi týmito nepriateľnými kráľovstvami predstavovala rieka Hornád, ale keď sa táto v druhej polovici 13. st. presunula až k Dunajcu, Spiš sa stal súčasťou Uhorska. Prichádzajúci nemeckí kolonisti, ktorí dostávali od uhorských panovníkov rôzne výsady, podporili vznik hustej obchodnej siete slobodných miest a mestečiek a rozprúdil sa tu čulý výrobný i obchodný ruch. Na Spiši vždy žili ľudia rôznych etníc, národností a náboženstiev a to väčšinou v dobrej zhode. Slováci, Nemci, Maďari, Rusíni, Ukrajinci, Židia a postupom času sa rozšíril i počet Rómov, ktorí územie obývajú už od 15. st.. Takto tu po stáročia vznikala a formovala sa multietnická kultúra vysokej hodnoty, ktorá ovplyvňovaná stredoeurópskou kultúrou tvorí jej neoddeliteľnú súčasť. Dnes je územie Spiša atraktívnym turistickým regiónom, ktorý sa môže pyšiť viacerými historickými pamiatkami zapísanými do svetového dedičstva UNESCO a zároveň ponúka neopakovateľnú a svojráznu prírodnú scenériu.

The Spiš region

> A Brief history

Spiš is the traditional name for a large area to the north-east of Slovakia which is distinguished not only for its varied countryside but also for the unusual density and quality of its historical heritage from the Gothic period. The Košice Self-governing Region takes in the southern part of Spiš. The history of this area is especially rich, starting with original human settlement reaching back according to archaeological finds as far as the prehistoric period. The position of this area in the middle of Central Europe predestined it from ancient times to become a significant crossroads of trade routes linking northern Europe with the Orient. The important Amber Road crosses through Spiš, along which amber from the northern seas was transported down into the Roman Empire, the golden age of this trade artery coming in the first and second centuries AD. Originally this region was part of the Greater Moravian Empire, and up to the 11th century it was settled by Slavic people. It has been known by today's name Spiš since the 12th century, when Spiš Castle became its central point, but then gradually the area was occupied from the north by the Polish and from the south by the Hungarian kingdoms. The border between these two rival kingdoms ran at first along the River Hornád, but in the later 13th century it was pushed northwards to the River Dunajec, and then all of Spiš belonged to Greater Hungary. New colonists coming from Germany, who gained various privileges from the Hungarian monarchs, stimulated the development of a dense trading network consisting of free cities and towns, and started up vigorous mining and manufacturing activities. Spiš has always been home to people of various origins, ethnic backgrounds and religions, coexisting for the most part in harmony: Slovaks, Germans, Hungarians, Ruthenians, Ukrainians, Jews, and with time also increasing numbers of Roma, who started living in this area in the 15th century. In this way over the centuries a multi-ethnic culture of high standard emerged and devel-



1

➤ Spišská Nová Ves – poklad Spiša 1

Mesto Spišská Nová Ves sa rozprestiera v kotline rieky Hornád a pre jeho polohu sa často označuje aj ako „brána do Slovenského raja“. Je stelesnením všetkých atribútov regiónu Spiš, oplýva bohatým kultúrne – historickým dedičstvom, zachovalou ľudovou architektúrou a jeho bezprostredné okolie ponúka mnoho možností pre pobyt v prírode a pešiu turistiku.

Existujúca literatúra uvádza, že územie dnešného mesta obýval človek už pred 100 000 rokmi.

Prvá písomná zmienka o meste pochádza z roku 1268, keď sa spomína pod názvom „Villa Nova“. Je však zrejmé, že nejde o rok založenia mesta, keďže sa v tejto listine spomína už existujúca obec s kostolom a farou. Archeologické nálezy potvrdzujú, že toto geografické miesto bolo osídľované už dávnejšie, nálezy pochádzajú už z 8. st.. Od zániku Veľkomoravskej ríše až do 13. st. nemáme o vývoji Spiša zachované žiadne dokumenty.

Pred tatárskymi vpádmi v rokoch 1241 až 1242 sa na území mesta rozkladalo niekoľko obcí: Brusník, Stojan, Šág a Kozma. Podľa niektorých prameňov tu boli ešte ďalšie dva: Paríž (Hnilec) a Swanis. Po odchode Tatárov založili zachránení obyvatelia novú obec „Nová Ves“. Kráľ Belo IV. nechal po skončení tatárskych vpádov priviezť na územie nových osadníkov a to najmä zo Saska, kde more zaplavilo značnú časť zeme. Títo osadníci získali v rokoch 1243 – 1271 mnohé privilégiá (boli oslobodení od platenia daní, mýta pri prechode mestskými bránami a pod.). Nová Ves bola premenovaná na „Neudorf“, latinsky „Villa Nova“ a neskôr dostala aj maďarský názov „Igló“.

Ekonomická sila regiónu stála už od stredoveku na jeho prírodnom bohatstve – blízke lesy, náleziská železnej, medenej a striebornej rudy umožnili rozmach výroby a obchodu. Privilégiá, ktorými mesto disponovalo mu umožnili stať sa centrom plnokrvného meštianskeho života. Práva ťažiť a kuť rudu, obchodné práva a práva na prevážanie a skladovanie tovaru podmienujú rýchly rozvoj cechov, remesiel a obchodu. V meste pôsobila aj svetoznáma kovo-

ped, influenced by Central European culture and forming an inseparable part of it at the same time. Today the Spiš region is an attractive tourist area which rightly boasts several heritage items registered in UNESCO's World Cultural Heritage List, as well as offering some unrepeatably distinctive natural scenery.

➤ Spišská Nová Ves – The treasure of Spiš 1

The town of Spišská Nová Ves spreads out over the basin of the River Hornád, and due to its location it is often referred to as the “gateway to the Slovak Paradise” (q.v.). It embodies all the attributes of the Spiš region, it overflows with rich cultural and historical heritage and well-preserved folk architecture, and its immediate environs offer many opportunities for a stay in the country and for hiking trips.

The existing literature concurs that the area of today's town had human inhabitants even 100 000 years ago. The first written mention of the town dates from the year 1268, when it is referred to as “Villa Nova”. It is clear, though, that this was not the year the town was founded, since the document in question mentions an already-existing village with a church and a parochial house. Archeological finds confirm that there was a settlement in this geographical locality dating from the 8th century, but from the end of the Greater Moravian Empire up until the 13th century there are no preserved documents to tell us of the development of Spiš. Before the Tartar incursions in 1241 and 1242 there were several hamlets scattered over the territory of the town: Brusník, Stojan, Šág and Kozma, and according to some sources there were two more: Paríž (Hnilec) and Swanis. After the Tartars left, the surviving inhabitants founded a new village, “Nová Ves”. Hungarian King Adalbert IV had new colonists brought to this area to repopulate it, mainly from the region of Saxony, much of which was regularly flooded at that time. Between the years 1243 and 1271 these new settlers gained many royal privileges (they were exempted from paying taxes, or tolls for passing through the town gates, for example). Nová Ves became known as “Neudorf” to the Saxons, or “Villa Nova” in official Latin, and it acquired a Hungarian name “Igló”.

The economic strength of the region was based from the early Middle Ages on the wealth of its natural resources – the surrounding forests and deposits of iron, copper and silver ores in particular caused rapid growth in manufacturing and trade. The privileges which the town enjoyed enabled it to become a centre of full-blooded merchant life. The rights of mining and smelting ore, trading rights and the rights of transport and storage of goods became the basis for swift development of crafts, guilds and trade. The bell-casting workshop of Master Konrad Gaal in the town became known throughout the Old World. The status of

lejárska dielňa Majstra Konráda Gaala. Banský stav tu bol veľmi vážený a platilo príslovie, že banské právo je pevné a ani kráľ, ani zemepán, ani gróf nezmôžu nič proti nemu. V roku 1779 pribudlo k existujúcim 16 baniam na meď aj 24 nových baní na meď a železo. Od roku 1876 má Spišská Nová Ves postavenie banského mesta a v 18. a 19. st. nastáva i prudký rozvoj hutníctva. Tieto skutočnosti urýchlila aj výstavba železnickej trate Košice – Bohumín (Česká republika).

Charakteristickým a unikátnym znakom pre mesto je typické šoškovité námestie, ktoré patrí medzi najkrajšie na Slovensku. Z hľadiska umelecko – historického je najvýznamnejšou pamiatkou Rímsko – katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie z druhej polovice 13. st., ktorý sa pýši najvyššou kostolnou vežou (87 m) na Slovensku. V interiéri kostola je zachovaný gotický kríž s dvoma postavami z dielne slávneho Majstra Pavla. Druhým významným kostolom na námestí je evanjelický kostol v klasicistickom slohu s pôdorysom kríža postavený v rokoch 1790 – 1796. Ďalšími historickými budovami v centre mesta, ktoré je škoda obísť sú radnica v klasicistickom štýle, Provinčný dom (kedysi sídlo mestskej radnice, dnes múzeum Spiša), kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie a Reduta, secesná budova so štyrmi vežičkami a masívnym vstupným portálom, v ktorej sídli Spišské divadlo a Mestské kultúrne centrum. V blízkosti radnice stojí od roku 1724 stĺp so sochou Immaculaty.

Každoročná tradícia v organizovaní známych Spišských výstavných trhov a Spišského trhu, prehliadky námestia s jeho klenotmi, výstupy na najvyššiu slovenskú vežu, usporadúvanie množstva spoločenských a kultúrnych podujatí, návštevy kín, divadla alebo ZOO sú určitým turistickým lákadlom ako aj pozvánkou do tohto krásneho mesta.



1

miner was highly respected here, and there was an established saying that the miner's right is firm, and neither the king, nor the count, nor the landlord can achieve anything against it. By 1779 the existing 16 copper mines had been complemented by 24 new mines for copper and iron ore. From 1876 onwards, Spišská Nová Ves had mining town status, and in the 18th and 19th centuries there was accompanying rapid growth in metallurgy here as well. These circumstances hastened the completion of construction of the original railway line linking Košice and Bohumín (Czech Republic) in 1871.

The uniquely East Slovakian characteristic of this town is its typical lens-shaped central square, and this is one of the most beautiful in Slovakia. From the art-historian's point of view the most important heritage item is the late 13th century Roman Catholic church of the Assumption of the Virgin Mary, which boasts the tallest church steeple in Slovakia (87 metres). Inside the church there is a preserved Gothic cross with two figures from the workshop of the renowned Master Pavol of Levoča. The other distinctive church in the square is the neoClassical-style Lutheran church with a Greek cross ground-plan, built between 1790 and 1796. Other historical buildings in the town centre which it would be a pity to miss are the neoClassical Town Hall, the Provincial House (once also the seat of the town council, now of the Spiš Museum), the church of the Immaculate Conception of the Virgin Mary, and the Reduta, the art nouveau building with four turrets and massive entrance doorway, which is home to the Spiš Theatre and the Municipal Cultural Centre. Near the Town Hall a column with a sculpture of the Immaculata has stood since 1724.

Annual traditions such as the holding of the famous Spiš County Show and the Spiš Fair, guided tours of the square and its heritage gems, ascents of the tallest spire in Slovakia, the organizing of many social and cultural events, and outings to the cinema, theatre or zoo are sure attractions for tourists as well as an invitation to this beautiful town.

> DID YOU KNOW THAT

the characteristic lens-shaped square in Spišská Nová Ves is the longest of its kind in Europe?

> VEDELI STE, ŽE

charakteristické šoškovité námestie v Spišskej Novej Vsi je najdlhšie tohto typu v Európe?



1



2



2



2

> Prírodné poklady

Hory a lesy na Spiši už po stáročia poskytovali svojim obyvateľom obživu v podobe baníctva, spracovania dreva, drahých kovov, meďi a železa. Rozsiahle ihličnaté lesy, ktoré rastú na veľkej časti územia Spiša dnes už neslúžia len týmto cieľom, ale sú lákadlom aj pre fanúšikov turistiky a aktívnej dovolenky. Horské lúky a poľany v lete spásajú ovce a dobytok, v zime sú často využívané na zimné športy. Na území Spiša nájdeme unikátne susedstvo troch národných parkov: Tatranského, Pieninského a Slovenského raja. Práve ten posledný sa nachádza na území Košického samosprávneho kraja.

Národný park Slovenský raj 2

Jedno z najvýznamnejších území Slovenska, ktoré vďaka zachovalosti a koncentrácii prírodných hodnôt a pre svoje výnimočné prírodné a estetické hodnoty bolo v roku 1964 vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť a v roku 1988 za národný park. Slovenský raj je charakteristický svojím členitým krasovým územím s množstvom roklín, tiesňav, úzkych dolín a kaňonov. Park sa môže popýšiť najhustejšou sieťou turistických chodníkov zo všetkých chránených území na Slovensku o dĺžke viac ako 300 km. Návštevníkom ponúka aj 33 km náučných chodníkov a 110 km cyklotrás.

Osobitú atmosféru turistiky v Slovenskom raji zabezpečujú rôzne zabudované rebríky, mostíky, lavičky, stúpačky a reťaze, bez ktorých by prechod mnohými tiesňavami ani nebol možný. Národný park tvoria z veľkej časti vápence a dolomity, nachádza sa tu 350 jaskýň, čo predstavuje koncentráciu 1,8 jaskýň na km². Nie celé územie Slovenského raja je však prístupné pre turistov. Takéto časti parku nesú označenie „zóny ticha“ a ich cieľom je ochrana a zachovanie pôvodného prírodného prostredia.

> Natural treasures

For centuries now, the hills and forests of Spiš have provided its inhabitants with a living, whether in the form of mining, smelting of copper, iron and precious metals, or timber-working. The extensive coniferous forests growing over a large part of the Spiš area do not serve the latter purpose alone these days, for they are also an attraction for keen hikers and active holiday-makers. The upland meadows and clearings are used for grazing sheep and cattle in the summer, and in winter they are often utilized for winter sports. In the Spiš region you will find three national parks in unique vicinity of each other: the High Tatras, Pieniny and the Slovak Paradise. The latter in particular lies within the territory of the Košice Self-governing Region.

The Slovak Paradise National Park 2

This is one of the most significant areas in Slovakia, and due to the degree of preservation and concentration of its natural features, and for its exceptional natural and aesthetic worth, in 1964 it was declared a Protected Landscape Area, and in 1988 a National Park. The Slovak Paradise is characteristic for its broken karst topography, with many ravines, gullies, narrow valleys and canyons. This national park boasts the densest network of hiking paths of all the protected areas in Slovakia, with a total length of more than 300 km. It also offers visitors 33 km of nature trails and 110 km of cycle trails. There is a very specific atmosphere to hiking in the Slovak Paradise, which is created by the various built-in ladders, foot-bridges, duck-boards, steps and chains, without which it would be practically impossible to get up most of the ravines. This national park is formed for the most part from limestones and dolomites, and it contains 350 caves, which represents a concentration of 1.8 caves per square kilometre. Not all parts of the Slovak Paradise area are open to hikers, however. The closed parts are called “quiet zones”, and their purpose is to protect and preserve the original natural environment of the park.

> VEDELI STE, ŽE

sezóna v Slovenskom raji sa nikdy nekončí a turisti ho môžu spoznávať aj počas zimných mesiacov?

> DID YOU KNOW THAT

the tourist season in the Slovak Paradise never ends, and that visitors can get to know it during the winter months as well?



3 4



> VEDELI STE, ŽE

že obec Smičany ležiaca v Slovenskom raji je najväčšou slovenskou obcou?

> DID YOU KNOW THAT

the village of Smičany lying at the edge of the Slovak Paradise area is the largest village in Slovakia?

Prielom Hornádu 🌿 3

Národná prírodná rezervácia, asi 16 km dlhý úsek horného toku rieky Hornád, na ktorom rieka vytvorila najdlhší slovenský riečny kaňon, brehy ktorého spadajú z bočných hrebeňov a vrchov miestami s výšou 300 m výškovým rozdielom. Historicky prvý prechod Prielomom Hornádu sa uskutočnil v zime v roku 1906 po zamrznutej hladine rieky. V tom istom roku v júli bol Prielom Hornádu pokorený aj na primitívnej plti. Po celej svojej dĺžke nebol tento úsek pre peších turistov priechodný až do roku 1974, keď sa ukončila výstavba chodníka Horskej služby. Súčasťou chodníka je 7 mostíkov, asi 320 m reťazí v skalných stenách, 140 stúpačiek a približne 70 m drevených lávok.

Suchá Belá 4

Tiesňava, ktorá je považovaná za najromantickejšiu roklinu Slovenského raja. Voda, ktorá ňou preteká, napomohla vytvoriť unikátne geomorfologické prvky, je príkladom spätnej erózie s bizarnými vodopádmi, skalnými oknami, prahmi, perejami či obrymi miskami. V roku 1908 bol vyznačený turistický chodník k Misovým vodopádom, v roku 1910 sa uskutočnil prvý zimný prechod tiesňavou a od roku 1957 je Suchá Belá úplne prístupná verejnosti po jednosmernom chodníku, ktorý vedie v protismere toku potoka.

The Hornád Gorge 🌿 3

This national nature reserve consists of a nearly 16 km long stretch of the upper course of the River Hornád in which the river has formed the longest river canyon in Slovakia, the banks dropping down from the adjacent ridges and peaks with a height difference of more than 300 metres in some places. The historic first passage of the Hornád Gorge took place during the winter of 1906, using the frozen surface of the river. In July of the same year the Hornád Gorge was negotiated on a primitive raft. This section of the river valley was not accessible or passable for hikers along its whole length until 1974, when the building of the Mountain Rescue Path was completed. This path includes 7 footbridges, around 320 metres of chains fixed to the rock walls, 140 metal steps, and about 70 m of duck-boards.

Suchá Belá 4

This ravine is considered the most romantic in the Slovak Paradise. The water flowing down it has helped to create many unique geomorphological features through the action of reverse erosion, with bizarre waterfalls, rock windows, thresholds, rapids and giant bowls. In 1908 the hiking trail was marked up as far as the Bowl Waterfall, in 1910 the first winter ascent of the ravine was achieved, and since 1957 Suchá Belá has been fully accessible to the public, with a one-way path leading upwards, against the stream.



5



6

Tomášovský výhľad 5

Skalná galéria vo výške 680 m n. m., ktorá poskytuje nezabudnuteľné výhľady do doliny Bieleného potoka, na Prielom Hornádu, Čertovu sihoť a za priaznivé počasia aj na Vysoké Tatry. Od roku 1983, keď bola stena Tomášovského výhľadu po prvýkrát zlezená, je stále vyhľadávanou lezeckou oblasťou. Je to jeden z najnavštevovanejších turistických cieľov v Slovenskom raji.

Palcmanová Maša

Najväčšia vodná nádrž na území Slovenského raja s plochou 85 ha, vytvorená na hornom toku rieky Hnilec, je dôležitou súčasťou energetického systému. Stavba bola ukončená v roku 1956, dnes na jej brehoch vyrástli ubytovacie, športové a rekreačné zariadenia a je obľúbeným strediskom aj pre rybárov.

Stratená

Už od roku 1964 bola vyhlásená za chránený prírodný výtvor, od roku 1995 nesie označenie Národná prírodná rezervácia. Chránené územie prechádza katastrami obcí Stratená, Dobšiná a Dedinky, súčasťou rezervácie sú aj Dobšinská ľadová jaskyňa a verejnosti neprístupná Stratenská jaskyňa. Nachádzajú sa tu vzácne geomorfologické formy, podzemné krasové útvary, lesné a skalné spoločenstvá, v ktorých rastie viacero chránených rastlín. Rezerváciu Stratená je možné prejsť po červenom turistickom chodníku.

Stratenský kaňon 6

I keď krátky, ale veľmi pôsobivý kaňon horného toku Hnilca medzi Dobšinskou ľadovou jaskyňou a obcou Stratená. V minulosti kaňonom viedla cesta, no po výstavbe tunela pri Stratenej sa väčšia časť kaňonu stala prístupná iba pre peších návštevníkov.

Tomášovce Lookout 5

This flat rock gallery at an altitude of 680 metres above sea-level provides unforgettable views up the Biely potok (White Brook) valley, along the Hornád Gorge, over to Čertova sihoť (Devil's Lea) hill, and in favourable weather also as far as the High Tatras. Since 1983, when the cliff face was climbed for the first time, Tomášovce Lookout has always been a very popular rock-climbing place, and the top is one of the most visited destinations for hikers in the Slovak Paradise.

Palcmanová Maša

This is the largest reservoir within the Slovak Paradise, covering an area of 85 hectares. It was created by damming the upper course of the River Hnilec, and it is an important part of the electricity generating system. Construction was completed in 1956, and since then accommodation, sports and recreation facilities have sprung up around its shores. It is also a popular place for anglers.

Stratená Reserve

Back in 1964 this was declared a protected natural formation, and since 1995 it has been a National Nature Reserve. The protected area takes in the areas of the villages Stratená, Dobšiná and Dedinky, and it also includes the Dobšinská Ice Cave and Stratená Cave, which is not open to the public. In the reserve there are rare geomorphological features, underground karst formations, and tree and rock flora including several protected plant species. The red-marked hiking trail passes through Stratená Reserve.

Stratená Canyon 6

This is a short, but very impressive canyon in the upper course of the River Hnilec between Dobšinská Ice Cave and the village of Stratená. In the past the road led through the canyon, but once Stratená Tunnel was built, most of the canyon was made accessible only for hikers and cyclists.



7

Markušovský skalný hrb 7

Pozoruhodný prírodný útvar neživej prírody, učebnicový príklad v publikáciách venujúcich sa geológii na Slovensku. Že sa jedná o poriadny hrb dokazujú aj jeho parametre: vysoký je skoro 8 m a priemer klobúka má asi 3 m. Vznik tohto nevšedného dubáka umožnil fakt, že sa tu stretávajú dve rôzne geologické vrstvy – drobnivý hrubozrnný zlepenec tvoriaci „nohu“ a tvrdší, jemnozrnný zlepenec „klobúk“. Pod vplyvom vonkajších podmienok dochádza k rýchlejšiemu zvetrávaniu a obrusovaniu spodnej vrstvy, teda „nohy“, zatiaľ čo tá vrchná tvoriaca „klobúk“ zvetráva pomalšie. Táto zaujímavosť sa nachádza asi 5 km od obce Markušovce.

Kláštorko 8

Jediné turistické stredisko vo vnútri Národného parku Slovenský raj. Prvá turistická útulňa bola na tomto mieste postavená v roku 1923. Miesto však má oveľa bohatšiu históriu. Archeologické nálezy potvrdili stavbu hrádiska ľudí z mladšej doby kamennej (12. – 11. st. p. n. l.). V roku 1299 sa na pamiatku záchranu obyvateľstva zakladá kartuziánsky kláštor, od ktorého bolo odvodené aj súčasné pomenovanie. Život asketických mníchov tu utíchol v roku 1543 a dnes sú ruiny kláštora zrekonštruované a je možné si ich prehliadkou spestriť túru. Prístup na Kláštorko je možný iba peši, okrem ubytovacích a stravovacích služieb je tu aj objekt záchrannej stanice horskej služby.

Markušovce Rock Mushroom 7

This remarkable feature of inanimate nature is used as a textbook example in books and magazines on geology in Slovakia. This is the mother of all mushrooms too, as its dimensions suggest: it is nearly eight metres high, and the cap is about three metres across. This unusual boletus originated due to the fact that two quite different geological strata meet here – a friable, coarse-grained kind of pudding-stone forms the “stem”, and a harder, fine-grained puddingstone the “cap”. The effect of external conditions is such that the lower stratum is eroded and ground away more rapidly, forming the “stem”, while the upper one resists erosion, leaving the “cap”. This interesting sight is located about 5 km from the village of Markušovce.

Kláštorko 8

This is the only tourist centre within the Slovak Paradise National Park. The first hut for hikers was built in this location in 1923, but the place has a much longer and richer history. Archeological finds have confirmed the building of fortifications here by people in the late Stone Age (12 to 11 centuries BC). In 1299 a Carthusian monastery was established here, commemorating the deliverance of local inhabitants from the Tartars, and this is what the present-day name is derived from (kláštor = monastery). Life for the ascetic monks here came to an end in 1543, but today the monastery ruins are being reconstructed, and it is possible to liven up a hike here with a guided tour. Normal access to Kláštorko is only on foot, and in addition to accommodation and catering services there is a Mountain Rescue Service station here as well.

> DID YOU KNOW THAT

during the Tartar incursions into the Spiš region, Kláštorko was used as a hiding-place by local people, who were often able to save their lives by fleeing here?

Dreveník 9

This important archeological locality stands right opposite Spiš Castle. Dreveník is an upland plateau, the largest travertine outcrop in Slovakia with “rock city” extending over 40 hectares, and it is a mute witness to turbulent geological developments. It was declared a nature reserve back in 1925, and later in 1953 due to its priceless botanical, zoological, archeological, historical and paleontological value, it was reclassified as a national nature reserve. Typical features of this area are karst formations such as pavements or caves, around 30 of which have been identified underground here, some of them frozen all year round and many containing remains of prehistoric habitation.

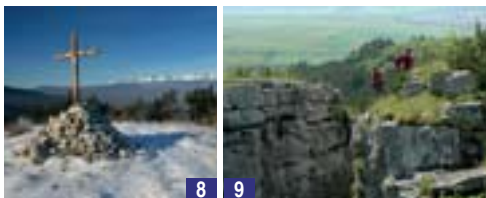
> VEDELI STE, ŽE

Kláštorko sa počas vpádu Tatárov na územie Spiša stalo úkrytom a časťokrát i záchranou pre miestne obyvateľstvo?

Dreveník 9

Významná archeologická lokalita stojaca hneď oproti Spišskému hradu. Dreveník, náhorná plošina a najväčšie slovenské travertínové územie so skalným mestom o rozlohe 40 ha je nemým svedkom búrlivého geologického vývoja. Prírodnou rezerváciou bol vyhlásený už v roku 1925 a ne-

skôr v roku 1953 bol pre svoju neoceniteľnú botanickú, zoológickú, archeologickú, historickú a paleontologickú hodnotu preklasifikovaný na Národnú prírodnú rezerváciu. Súčasťou územia sú krasové útvary ako škrapy alebo jaskyne, v podzemí je známych okolo 30 jaskýň, niektoré celoročne zamrznuté a s mnohými pozostatkami pravekého osídlenia.



Mlynky

Stredisko Mlynky ležiace v nadmorskej výške 795 m n. m. je dôležitým centrom cestovného ruchu v južnej časti Národného parku Slovenský raj. Tomuto postaveniu vďaka najmä svojej polohe – zo západu zasahuje Slovenský raj, na severovýchode leží Chránený areál Knola a na severozápade v časti Mlynky Biele Vody nadväzujú na Národnú prírodnú rezerváciu Zejmská roklina. Mlynky patria z pohľadu životného prostredia k najmenej narušeným územiám v Košickom samosprávnom kraji.

Dedinky 10

Ďalším dôležitým turistickým strediskom v objatí krásnej prírody Slovenského raja sú Dedinky. Atraktívna poloha na brehu Palcmanskej Maše pod Gačovskou skalou, ktorá je súčasťou planiny Geravy dodáva Dedinkám ich osobitú čaro. V lete je stredisko obľúbeným východným bodom na pešiu turistiku alebo cykloturistiku a blízka Palcmanová Maša je v horúcich dňoch miestom kúpania, vodných športov, člnkovania, či rybolovu. V zime stredisko láka návštevníkov najmä lyžiarskym vlekom.

Dobšinská ľadová jaskyňa UNESCO 11

Jaskyňa, ktorá je od roku 2000 zaradená do Svetového prírodného dedičstva UNESCO. Najväčšia slovenská ľadová jaskyňa, ktorej monumentálne zaľadnenie už po tisícročia pretrváva v nadmorskej výške iba 920 až 950 m, čo jej dodáva svetový punc výnimočnej ľadovej jaskyne mimo alpskú oblasť. Je dlhá 1483 m a hlboká 112 m. Teploty v jaskyni sa pohybujú medzi - 3,8°C až + 3,5°C. Podmienky v jaskyni vyhovujú aj netopierom, doteraz tu bolo nájdených 9 druhov. Z histórie jaskyne vieme, že otvor do jaskyne pod názvom „Ľadová diera“ bol ľuďom známy odpradáva. Jaskyňu však objavili až v roku 1870 a už rok po jej objavení bola prístupná. V roku 1887 sa stala prvou elektricky osvetlenou jaskyňou na území Uhorska a jednou z prvých v Európe i na svete.

Mlynky

Mlynky is a group of hamlets lying at 795 metres above sea level, and it is a significant tourist centre in the southern part of the Slovak Paradise National Park. It has its location to thank for this status – the Slovak Paradise adjoins it from the west, the village of Mlynky Biele - Vody links it with the Zejmská Ravine National Nature Reserve to the north-west, and to the north-east rises the Knola protected area. From the point of view of the environment, Mlynky is one of the least damaged areas in the Košice Self-governing Region.

Dedinky 10

This is another important tourist centre embraced by the beautiful scenery of the Slovak Paradise. The village has an attractive location on the shore of Palcmanová Maša reservoir below Gačovská Crag, which is part of the Geravy plateau, and this gives Dedinky its special charm. In summer this is a popular starting-point for hiking or cycling trips, and on hot days the nearby lake is a place for swimming, water sports, boating or angling. In winter a big attraction for visitors is the local ski slope.

Dobšinská Ice Cave UNESCO 11

Since the year 2000 this cave has been registered in UNESCO's World Natural Heritage List. It is Slovakia's largest ice cave, and its monumental packing of ice has persisted for thousands of years at an altitude of just 920 to 950 metres, giving it the world-class quality of an exceptional ice cave outside the Alpine area. It is 1483 metres long and 112 metres deep, and the temperature in the cave ranges from - 3.8 to + 3.5°C. Conditions in the cave are also very suitable for bats, and so far nine species have been identified here. From the history of the cave we know that the opening to it was known to people from ancient times, and it was called the "Ice Hole". The way through the cave, though, was not discovered until 1870, but it was made accessible for the public a year later. In 1887 it became the first cave to be fitted with electric lighting in Greater Hungary, and one of the first in all of Europe and even the world.





12

> Kultúra a pamiatky

Región Spiša je okrem unikátnych prírodných pomerov bohatý aj na kultúrne dedičstvo s množstvom umelecko-historických pamiatok. Ich koncentrácia je naozaj vysoká, pamiatky svetového či aspoň národného významu nájdeme temer v každej dedine. V reči čísel je Dolný Spiš domovom 5 svetových prírodných a kultúrnych pamiatok UNESCO a štatistika hovorí, že takmer polovica z mestských pamiatkových rezervácií Slovenska leží na Spiši. Pre každého obdivovateľa pamiatok a histórie je Spiš regiónom, ktorý sa neobchádza.

Spišský hrad UNESCO 12

Historický klenot a poznávací značka Spiša, najväčší hradný komplex strednej Európy, od roku 1993 ako súčasť Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Majestátno sa týčiaci hrad na travertínovom brale vo výške 634 m n. m. už po stáročia vzbudzuje rešpekt v širokom okolí. Samotné územie hradného kopca bolo osídľované už v neolitickom období, prvé zmienky o stavbe ako o župnom hrade pochádzajú z 12. st. Hrad ako ho poznáme dnes, bol postavený na mieste staršieho slovenského hradiska. Najstaršou a najvýznamnejšou časťou hradného komplexu je Románsky palác postavený v čase tatárskych vpádov (r. 1241), ktorým odolal aj vďaka vtedajšiemu kamennému opevneniu. Najnovšou a poslednou časťou dobudovanou v polovici 15. st. je dolné nádvorie. Pri požiari v roku 1780 utrpel hrad obrovské škody, nebol už obnovený a postupne začal jeho múry nahľadávať zub času. Rozsiahle výskumy, konzervácia a vybudovanie stálej expozície pomohli túto pamiatku sprístupniť verejnosti a navrátiť jej zašlú slávu. Hrad môžu návštevníci navštíviť nielen cez deň, ale aj v nočných hodinách a zažiť tak hradné múry zahalené pod rúskom tmy.

> Culture and heritage

The Spiš region is not only rich in unique natural features, but also in cultural heritage, with a great many places of artistic and historical interest. Their concentration is truly high, and heritage items of either world or national significance can be found in almost every village. In numerical terms, Lower Spiš is home to five items on UNESCO's World Natural and Cultural Heritage List, and the statistics show that nearly half of all the urban heritage reserves in Slovakia are in Spiš. For every admirer of heritage and history, Spiš is a region that should not be missed.

Spiš Castle UNESCO 12

This historic gem, the identifying mark of Spiš, is the largest castle complex in Central Europe, and it has been part of UNESCO's World Natural and Cultural Heritage List since 1993. The castle, rearing majestically on its travertine crag at an height of 634 metres above sea-level, has commanded respect over a wide area for many centuries. The top of the castle hill itself was settled in the Neolithic period, and the first mention of a building known as the "shire castle" dates from the 12th century. The castle as we know it today was built on top of an older Slavic fort. The oldest and most important part of the castle complex is the Romanesque palace, built at the time of the Tartar incursions (1241-42), which it resisted thanks to its stone fortifications. The most recent and the last part to be completed in the mid-15th century was the extensive lower bailey. The castle suffered massive damage in a fire in 1780, and when it was subsequently not renovated, the ravages of time started making themselves evident in the walls. Wide-ranging research, conservation and the development of a permanent exhibition in the castle in the later 20th century helped make it accessible for the public and started restoring its faded glory. Visitors can not only look round the castle during the day, but they can experience it during night-time as well, with the interplay of floodlights and deep shadow bathing the castle walls.

Spišský Jeruzalem

V strednej Európe sa v období neskorého stredoveku rozšírilo budovanie kalvárií, ktoré predstavovali miesta a udalosti spojené s Kristovým umučením. Tieto často niesli podobu originálnych miest v Jeruzaleme a to hlavne, čo sa týka ich polohy v teréne, topografiou a vzdialenosťami medzi siedmimi zastaveniami. Pre Uhorskú však tento trend nebol typický s výnimkou jezuitov žijúcich v Spišskej Kapitule. Bývalá kalvária s centrom na Sivej brade na pozadí Spišského hradu bola postavená, aby pripomínala utrpenie Krista. Drevené kríže, obrazy, náznakové zobrazenie miest historického Jeruzalema v mierke 1:1. Do tohto komplexu patrila aj zaniknutá kópia Getsemanskej záhrady a pravdepodobne aj ruiny kláštora benediktínov. Genius loci tohto miesta sa stal veľkou výzvou pre rekonštrukciu a obnovu tohto významného duchovného a pútnického miesta.

> VEDELI STE, ŽE

charakteristický ráz Spišského Jeruzalema je zvýraznený aj výsadbou borovice čiernej, ktorá sa ponáša na blízkovýchodný céder?

Najvyššia veža na Slovensku 13

Týmto prívlastkom sa môže popýšiť 87 metrov vysoká veža rímskokatolíckeho kostola Nanebovzatia Panny Márie z druhej polovice 14. st. v Spišskej Novej Vsi. Veža je dominantou mesta a usporadúvajú sa na ňu aj turistické výstupy.

Žehra UNESCO 14

Táto spišská obec sa tiež môže pochváliť pamiatkou zapísanou do zoznamu Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Je ňou vzácný rímskokatolícky kostol Ducha Svätého, ktorý je ukážkou nenásilného skĺbenia románskej a ranogotickej architektúry. Mladšia klenba v lodi kostola bola vybudovaná v roku 1433, charakteristická cibulovitá kupola kostolnej veže, ktorá tvorí jej typickú siluetu bola dostavaná v roku 1769. Interiér kostola zdobia chrámové maľby vynikajúce umeleckou kvalitou a pestrosťou vyobrazených tém. Dominantnou maľbou je Strom života zobrazujúci Krista na kríži, Starý a Nový zákon s vyobrazením Adama a Evy po stranách maľby.

Jerusalem in Spiš

The late medieval period in Central Europe saw the spread of an urge to build Calvary monuments, which represented places and events associated with Christ's Passion. These often bore a resemblance to the original places in Jerusalem, particularly in terms of their location in the terrain, their topography, and the distances between the seven stations. While this trend was not typical of Greater Hungary, there was an exception in the Jesuits living at the Spiš Chapter. The former Calvary with its focal point up at Sivá Brada hill, looking across to Spiš Castle in the background, was created to recall the suffering of Christ. There were wooden crosses, pictures, and symbolic portrayals of places in the historical Jerusalem in a scale of 1:1. This complex also included a now disappeared copy of the Gethsemane Garden, and probably also the ruins of a Benedictine monastery. The genius loci here has become a great challenge for the reconstruction and renewal of this significant place of spiritual pilgrimage.

> DID YOU KNOW THAT

the special character of the Spiš Jerusalem is enhanced through the planting of black pine trees, which resemble Middle Eastern cedars?

The tallest spire in Slovakia 13

This title is given with pride to the 87-metre high spire of the late-14th century Roman Catholic church of the Assumption of the Virgin Mary in Spišská Nová Ves. The spire is the dominant feature of the town, and visitors can go up the tower at arranged times.

Žehra UNESCO 14

This traditional Spiš village can also boast a fine piece of heritage entered in UNESCO's World Natural and Cultural Heritage List. This is the Roman Catholic church of the Holy Spirit, a priceless example of the subtle merging of Romanesque with early-Gothic architecture. The later of the vaults in the nave was built in 1433, and the characteristic onion-shaped wooden spire above the tower which gives the church its typical silhouette was added in 1769. The church interior is decorated with religious murals which are outstanding for their artistic quality and the variety of topics they portray. The dominant painting is the Tree of Life, depicting Christ on the cross in the centre, Adam and Eve on either side of the picture, and symbols of the Old and New Testaments between them.



13



14

Kaštieľ Hodkovce 15

Pamiatka postavená v barokovo – klasicistickom slohu, kaštieľ zo 17. st. s francúzskym parkom, rodinným cintorínom rodu Csákyovcov a rôznymi hospodárskymi objektmi. Kaštieľ dal v roku 1702 postaviť Štefan Csáky. Pôvodný kaštieľ bol v barokovom slohu a pôdorys mal tvar písmena U. V roku 1780 prebehla pod vedením Emanuela Csákyho rozsiahla prestavba, pribudol rozsiahly park a po požiarí Spišského hradu nechal vtedajší majiteľ preniesť značnú časť zbraní, interiérového zariadenia z hradu práve do kaštieľa v Hodkovciach. V roku 1860 bolo dobudované ďalšie krídlo, čím kaštieľ získal uzavretú štvorkrídlovú dispozíciu. V súčasnosti kaštieľ slúži ako zariadenie sociálnych služieb, ktorý je v pôsobnosti Košického samosprávneho kraja a je bežne prístupný verejnosti.

Kaštieľ Markušovce 16

Meno úzko späté s kaštieľom v Markušovciach patrí Františkovi Máriássymu, ktorý ho dal v roku 1643 postaviť. Stavba je pôvodne renesančná s rokokovou prestavbou. 50. roky 20. st. priniesli ďalšiu zmenu – kaštieľ začal slúžiť pre účely múzea. Po rozsiahlej rekonštrukcii v rokoch 1983 – 1994 bola v jeho útrobách sprístupnená expozícia historického nábytku, ktorý pochádza z kaštieľa v Hodkovciach ako aj zo samotného Markušovského kaštieľa. Výstava je koncipovaná s cieľom demonštrovať vývoj nábytkového umenia a interiérových doplnkov tak ako sa vyvíjali od 17. až do začiatku 20. st.. Okolie kaštieľa je upravené na spôsob francúzskeho parku s tromi stupňovitými terasami. Na poslednej z nich stojí letohrádkod Dardanely.

Hodkovce Mansion 15

This stately home built in the 18th century in Baroque and neoClassical styles has a French-type park around it, with the Csáky family graveyard and various farm buildings nearby. The house was commissioned in 1702 by Istvan Csáky. The original style was Baroque, and the ground-plan was U-shaped. In 1780 extensive reconstruction was undertaken, supervised by Emanuel Csáky, the large park was added, and after the great fire at Spiš Castle the then owner had a large part of the weapons and interior furnishings brought from the castle right here to the stately home at Hodkovce. In 1860 another wing was added, giving the house its present closed, four-wing arrangement. The mansion now serves as a social-services facility run by the Košice Self-governing Region, but it is also open to the public in the usual way.

Markušovce Mansion 16

The name most closely linked with the stately home at Markušovce is that of Ferenc Máriássy, who had it built in 1643. The style is originally Renaissance with Rococo alterations. The 1950's produced another change – the house started serving as a museum. After extensive reconstruction between 1983 and 1994, its interior was opened to the public, containing an exhibition of historical furniture coming from the stately home at Hodkovce and from Markušovce Mansion itself. The exhibition is designed to show how furniture and interior accessories developed from the 17th up to the early-20th century. The surroundings of the House are landscaped in the fashion of a French park with three terraces rising like steps, and on the last of these stands the Dardanelles Villa.



15



16



17 18



Letohrádok Dardanely 17

Jedným z dôvodov výstavby letohrádku bola plánovaná návšteva kaštieľa v Markušovciach cisárskym dvorom Jozefa II., ktorá sa však nakoniec neuskutočnila. Postavený v poslednej tretine 18. st. je letohrádok Dardanely významnou pamiatkou rokokovej architektúry. Z tohto obdobia však pochádza iba jeho stredná časť, bočné krídla boli pristavené počas rozsiahlej rekonštrukcie v 80. rokoch 20. st.. Od roku 1983 slúžia priestory letohrádku ako stála expozícia klávesových hudobných nástrojov so zameraním na domácich výrobcov, ktorá je jedinou svojho druhu na Slovensku. Okrem stálej expozície je letohrádok aj pracoviskom múzea, ktoré tu často usporadúva rôzne hudobné podujatia, verejnosť si už tradične priestory letohrádku spája s koncertami vážnej hudby a tradičnými Vianočnými koncertmi.

Drevený cestný most Kluknava – Štefanská Huta 18

Unikátna technická pamiatka – jediný zachovalý pôvodný krytý most na Slovensku, jeden z najkrajších slovenských drevených mostov postavený na transport stavebného materiálu potrebného na stavbu továrne. Jeho unikátnosť spočíva najmä v jedinečnom technickom riešení. Most zo smrekového dreva spája brehy rieky Hornád a nikdy nebol vážnejšie poškodený. Dôležité údaje viažuce sa k mostu: postavený v roku 1832, dĺžka 27 m, šírka skoro 3,5 m, výška 6 m, k svojej storočnici v roku 1932 dostal šindľovú krytinu a bočné debnenie, rozsiahla rekonštrukcia, keď bol celý most rozobratý sa uskutočnila v roku 1981.

Dardanelles Villa 17

One of the reasons for building this villa was the planned visit to Markušovce Mansion by the Imperial court of Joseph II, which in fact never took place. Built in the later 18th century, the Dardanelles Villa is a significant piece of heritage in Rococo architecture. Only the central part dates from that period, however, and the lateral wings were added on during the extensive reconstruction in the 1980's. Since 1983 the villa premises have served for a permanent exhibition of keyboard musical instruments focusing on local producers, which is the only one of its kind in Slovakia. In addition to housing the permanent exhibition, the Dardanelles Villa is also a working place for the museum, which often puts on various types of musical events. The villa premises are now traditionally linked in the public eye with classical music recitals and traditional Christmas concerts.

Wooden road bridge in Kluknava – Štefanská Huta 18

This unique piece of technical heritage, the only preserved original covered bridge in Slovakia and one of the most beautiful of all wooden bridges in this country, was built for the transport of construction material required for building factories in this area. Its uniqueness lies mainly in the technicality of its design. Made from spruce wood, the bridge joins the banks of the River Hornád, and it has never been seriously damaged. Important figures connected with the bridge: built in 1832, length 27 metres, width almost 3.5 m, height 6 m. For its 100th birthday in 1932 it was given new shingle roofing and side boarding, and in 1981 it was extensively reconstructed, involving the complete dismantling and reassembly of the bridge.

> VEDELI STE, ŽE

v roku 2000 bola podobizeň mosta zvečnená aj na poštovej známke?

> DID YOU KNOW THAT

in 2000 a likeness of this bridge was immortalized on a postage stamp?



19



19

Gotická cesta

Prvá tematická turistická cesta slúžiaca na spoznávanie kultúry na Slovensku. Má podobu 276 km okruhu brázdiaceho Spiš a Gemer s možnosťou vytvárania menších okruhov. Pri jej zdolávaní turistom predstaví skvosty a zaujímavosti oboch regiónov, majestátne hradné komplexy, zachované historické centrá miest, múzeá, katedrály, dedinské kostolíky, meštianske a remeselné domy, či romantické kamenné mosty. Dôležitými míľnikmi Gotickej cesty na území Dolného Spiša sú Spišská Nová Ves, Spišský hrad, Žehra, Gelnica, Spišské Vlachy, Kropachy, Markušovce, Smolník a časť územia Slovenského raja. Zorientovať sa na tejto púťavej ceste pomáhajú aj hnedé informačné tabule.

Gelnica

Historické stredisko baníctva na Spiši, s viacerými gotickými pamiatkami, najznámejšia z nich je Kostol Nanebovzatia Panny Márie a symbolickou sochou modliaceho sa baníka na námestí.

Spišské Vlachy 19

Ďalšie centrum gotiky na Spiši, mestečko s gotickým katolíckym farským kostolom Sv. Jána Krstiteľa, gotickou radnicou s vežou a katolíckou farou postavenou taktiež v gotickom slohu.

Kropachy

I v tomto rázovitom meste gotika zanechala svoje stopy. Súčasný rímsko - katolícky kostol stojí na mieste pôvodného gotického, ktorý bol dokončený v roku 1424. Dnes v kostole zaujímú vitrážne okná majstra Rifessera z Tirolska, drevené rokokové lavice, či organ, ktorý v roku 1915 zostavil Otto Rieger. Súčasťou kostola je i pamätná izba Mikuláš Šprinca a ďalších významných rodákov.

The Gothic Road

This was the first thematic tourist route serving for getting to know the cultural background of Slovakia. It takes the form of a 276-kilometre circuit passing through Spiš and Gemer, with possibilities for making shorter circuits. Tourists undertaking this venture are presented with the Gothic treasures and attractions of both regions, including majestic castle complexes, preserved historical town centres, museums, cathedrals, village churches, merchants' and craftsmen's houses, and romantic stone bridges. Important milestones along the Gothic Road in Lower Spiš are Spišská Nová Ves, Spiš Castle, Žehra, Gelnica, Spišské Vlachy, Kropachy, Markušovce, Smolník, and part of the Slovak Paradise area. To help visitors find their way along this fascinating route, there are brown roadside signposts.

Gelnica

The historic centre of mining in Spiš, with several Gothic heritage items, the best known of which are the church of the Assumption of the Virgin Mary and the symbolic statue of a praying miner in the town square.

Spišské Vlachy 19

Another centre of the Gothic in Spiš, this small town features the Catholic parish church of St. John the Baptist, the parochial house and a town hall with a tower, all built in Gothic style.

Kropachy

The Gothic left its traces in this characteristic town as well. The present-day Roman Catholic church stand on the site of the original Gothic one, which was completed in 1424. Today the church is interesting for its stained-glass windows by Master Rifesser of Tirol, its wooden Rococo pews, and its organ, assembled here in 1915 by Otto Rieger. Part of the church is a memorial room to Mikuláš Šprinc and other important Kropachians.

Železná cesta 20

Slovenská Via Magna je súčasťou stredoeurópskej železnej cesty a je ďalšou z tematických turistických ciest. Železná cesta spája miesta v minulosti vychýrené ťažbou a spracovaním železných rúd a mapuje historicky významné baníctvo a hutnícky priemysel na Slovensku. Technická i technologická úroveň tohto odvetvia hospodárstva bola na Slovensku veľmi vysoká. Žili tu majstri svojho remesla a fachu. Najvýznamnejšími zastávkami na Železnej ceste v regióne Spiš sú Smolník, Prakovce, Gelnica, Dobšiná a Stratená. Cesta sa neviaže len na región Spiša a Košický kraj, významným regiónom je pri putovaní cestou Gemer, ale aj kraj okolo Banskej Bystrice.

Múzeum Spiša - Spišská Nová Ves

Od roku 1964 sídli múzeum v historickej budove stredovekej radnice, v tzv. Provinčnom dome na námestí v Spišskej Novej Vsi. Stála expozícia ponúka návštevníkom prierez prírodou a históriou Spiša s akcentom na Slovenský raj, Volovské vrchy, Hornádsku kotlinu a Levočské vrchy, paleontológiu, archeológiu a baníctvo.

Banické múzeum Gelnica 21

História banického múzea v Gelnici siaha až do roku 1938, keď boli verejnosti sprístupnené jeho prvé expozície, toho času ešte v budove bývalej stajne. Základy zbierky predmetov úzko spätých s vývojom baníctva zhromaždili Leopold Gruss a Samuel Fabriczy z miestnej meštianskej školy. Tradičia zbierania banických predmetov v Gelnici siaha až do čias Márie Terézie. Od roku 1963 je múzeum presťahované do historickej budovy mestskej radnice, ktorej múry tvoria kamene hradiieb Gelnického hradu.

The Iron Road 20

The Slovakian Via Magna forms part of the Central European Iron Road, and is another of the thematic tourist routes. The Iron Road links places renowned in the past for the mining and working of iron ores, and maps the historical significance the mining and metallurgical industries in this country. The technical and technological standards of this branch of the economy in Slovakia have always been very high, with many masters of their craft and trade living here. The most important stops on the Iron Road in the Spiš region are Smolník, Prakovce, Gelnica, Dobšiná and Stratená. This route is not only closely bound with Spiš and the Košice region, but Gemer and the area around Banská Bystrica also form significant parts of this historical quest.

The Spiš Museum - Spišská Nová Ves

Since 1964 this museum has been housed in the medieval town hall building, the so-called Provincial House on the square in Spišská Nová Ves. The permanent exhibition offers visitors a cross-section of the nature and history of Spiš, with emphasis on the Slovak Paradise, Volovské Hills, Hornád Basin and Levoča Hills, covering paleontology, archaeology and mining.

The Mining Museum Gelnica 21

The history of the mining museum in Gelnica goes back to 1938, when its first exhibitions were opened to the public, at that time still in a former stables building. The basic collection of objects closely connected with the development of mining was gathered together by Leopold Gruss and Samuel Fabriczy from the local civic school. In fact the tradition of collecting mining objects in Gelnica reaches back to the times of Maria Theresa. Since 1963 the museum has been housed in the historical town hall building, whose walls consist of stones taken from the ruins of Gelnica Castle.





> Kam za športom a oddychom

Región Spiša ponúka pre svojich návštevníkov pestrú paletu športového využitia. Vďaka Slovenskému raju dominuje pešia turistika a cykloturistika s množstvom unikátnych chodníkov a výhľadov. Kto je v teplom počasí radšej pri vode alebo má rád rybárčenie, ten nájde svoj relax pri vodných nádržiach tohto kraja. Počas zimy, keď sú podmienky na turistiku obmedzené, prichádza čas pre lyžovačku v obľúbených lyžiarskych strediskách.

Priehrada Ružín **22**

Ružín je umelo vytvorená priehrada v tvare „V“, ktorá vznikla prehradením rieky Hornád a dodnes patrí medzi najkrajšie vodné plochy na Slovensku. Technicky je tvorená dvomi nádržami, tá prvá a väčšia bola dokončená v roku 1967, druhá, tzv. vyrovnávací nádrž je z roku 1972. Priehrada je úzka a dlhá, keďže vedie v hornatej doline rieky Hornád. Ružín je už dávno obľúbeným miestom na rekreáciu, aktívny oddych a dobrú rybačku. Brehy Ružína sú spletené s množstvom čarovných zákutí a člnkovanie po tejto 14 km dlhej vodnej ploche je vskutku nezabudnuteľným zážitkom.

Vodná nádrž Úhorná **23**

Vodná nádrž s rovnakým názvom ako obec, pred ktorou sa nachádza, bola postavená v roku 1768 za účelom zadržiavania dažďovej vody ako forma ochrany pred povodňami. Neskôr sa začala využívať aj na banské účely, na pohon vodných kolesových čerpadiel. Hĺbka vodného diela je približne 13 m a jeho plocha sa blíži k 5 ha.

V súčasnosti je rajom pre rybárov, tento revír je bohatý najmä na pstruhy, ktoré tu Slovenský rybársky zväz vysádza trikrát ročne. Na prvý pohľad táto nádrž pripomína skôr horské jazero s množstvom vodných vtákov, rýb a rakov obkolesenú krásnymi lesmi. Rekrečné stredisko vybudované na brehoch Úhornej ponúka návštevníkom ubytovacie a reštauračné služby.

> Where to go for sport & relaxation

The Spiš region offers visitors a varied palette of sporting enjoyment. Thanks to the Slovak Paradise this is dominated by hiking and cycling, with a great number of inimitable trails and view-points. Whoever prefers spending hot weather time near water, or who enjoys angling, will find better relaxation at one of the reservoirs in this area. During winter, when hiking and cycling opportunities are limited, it's time for skiing, downhill or cross-country, at the popular skiing centres.

Ružín Reservoir **22**

Ružín is a narrow, V-shaped artificial lake which was created by the damming of the River Hornád, and today it is still one of the most beautiful stretches of water in Slovakia. Technically speaking it consists of two reservoirs: the first and larger was created in 1967, and the second or so-called compensatory reservoir in 1972. The main reservoir is long and thin, because it has to fit in the upland valley of the River Hornád. For decades now, Ružín has been a favourite place for recreation, active relaxation and good angling. The shores of Ružín are indented with a great many charming nooks and creeks, and boating along this 14-km stretch of water is truly an unforgettable experience.

Úhorná Reservoir **23**

This reservoir bears the same name as the village it is situated below, and it was created in 1768 with the aim of catching rainwater as a form of anti-flood protection. Later it started being used for mining purposes, for driving water-wheel pumps. The reservoir is around 13 metres deep, and the surface area is almost five hectares.

At present this is a paradise for anglers, a preserve which is especially rich in trout, which the Slovak Angling Association restocks with three times a year. At first sight this reservoir looks rather like a mountain tarn, home to many water fowl, fish and crayfish, and surrounded by superb forests. The recreation centre built on the shores of Úhorná offers visitors accommodation and restaurant services.

Relax Center Plejisy **24**

Špičkové lyžiarske stredisko ležiace len 2 km od mesta Krompachy ponúka svojim návštevníkom v zimnej sezóne kvalitnú lyžovačku s tradíciou, ktorá siaha v prípade Plejsov až do roku 1952.

Kvalitu strediska potvrdzujú aj čísla: 9 násobné dejisko Európskeho pohára v lyžovaní, 9 zjazdoviek rôznej náročnosti v celkovej dĺžke 10 km, 11 km bežeckých tratí, 8 vlekov, 1 dvojsedačková lanová dráha, priemerná kapacita 6 000 osôb za hodinu, priemerná výška snehovej pokrývky 80 cm, priemerná dĺžka sezóny 123 dní. Je oficiálnym strediskom olympijskej prípravy slovenskej reprezentácie.

Lyžiarske stredisko Mlynky – Biele Vody

Kvalitnú lyžovačku na Spiši ponúka aj ďalšie lyžiarske stredisko v južnej časti Slovenského raja, Mlynky - Biele Vody. Je obľúbeným miestom aj pre začiatočníkov alebo rodiny s deťmi, celková dĺžka zjazdoviek je 450 m, prilaťá bežec-ká trať má dĺžku 14 km. V sezónach skúpych na prírodný sneh je stredisko vybavené aj zariadením na umelé zasnežovanie a vďaka klimatickým podmienkam sa tu lyžuje od decembra až do marca.

Lyžiarske stredisko Spišská Nová Ves - Rittenberg

V blízkosti centra Spiša, Spišskej Novej Vsi, je situované lyžiarske stredisko s tromi vlekmí, zjazdovkami s celkovou dĺžkou zhruba 1 km a umelým zasnežovaním, ktoré pomáha udržiavať prevádzku od decembra do marca. Vhodná kombinácia obtiažnosti terénov láka nielen skúsených lyžiarov, ale i tých menej pokročilých. K dispozícii je aj detský vlek a 400 m osvetlených tratí zjazdných počas večerných lyžovaní.

Relax Center Plejisy **24**

This top-quality skiing centre located just 2 km from the town of Krompachy offers its visitors excellent skiing throughout the winter season, with a tradition reaching in the case of Plejisy back to 1952. The quality of the centre is confirmed by these numbers: 9 times the venue for European Cup alpine skiing events, 9 ski slopes with different levels of difficulty and a combined length of 10 km, 11 km of cross-country skiing tracks, 8 ski-lifts, 1 two-seater chair-lift with an average capacity of 6 000 persons per hour, 80 cm average depth of snow cover, and 123 days average season length. Plejisy is an official preparation centre for the Slovak national alpine skiing team.

Ski Center Mlynky – Biele Vody

Top-quality skiing in Spiš is also on offer at another skiing centre on the southern edge of the Slovak Paradise, Mlynky – Biele Vody. This is a popular place for beginners or for families with children, with a total piste length of 450 metres and cross-country tracks nearby covering 14 km. For seasons which are short on natural snow, this centre is fitted out with technical snowing equipment, and the local climatic conditions then make skiing possible from December to March.

Ski Center Spišská Nová Ves – Rittenberg

Close to Spišská Nová Ves in the centre of Spiš there is a skiing centre with three ski-lifts, a total length of pistes of about 1 km, and technical snowing capability which helps to keep it operating from December to March. The appropriate combination of difficulty levels at Rittenberg attracts both experienced skiers and the less advanced. There is a children's lift available, and 400 m of floodlit slopes prepared for evening skiing.

24



24





25 28

Lyžiarske stredisko Poráč - Brodok 25

Obec Poráč s písomnými zmienkami už z roku 1247 je starou horskou baníckou obcou, kde sa v minulosti ťažilo zlato, striebro, meď, železná ruda a ortuť. V Poráčskej doline sa nachádza rekreačné a lyžiarske stredisko Brodok s tromi zjazdovkami v celkovej dĺžke 1,23 km a s kompletným umelým zasnežovaním. Fanúšikovia bežeckého lyžovania si prídu na svoje na 5 km dlhých udržiavaných tratiach. Pre deti prevádzkuje stredisko detský vleč a lyžiarsku škôlku.

Geravy

Vo výške 1 000 m n. m., nad nádržou Palcmanová Maša sa vypína rozsiahla planina plná krasových útvarov. Na Geravách je možnosť pre aktívny oddych viac než dosť a to počas celého roka. Stretáva sa tu 5 turistických chodníkov, je tu spleť lyžiarskych bežeckých tratí, ako aj trate na zjazdové lyžovanie.

Agro & Hipoturistika 26

Prírodné podmienky na Spiši prajú nielen klasickej turistike, cyklistike, či lyžovačke, ale darí sa tu aj špecifickým formám turizmu akými sú agroturistika a hipoturistika. Šikovní miestni ľudia prevádzkujú svoje farmy a ranče, kde poskytnú návštevníkovi nefalšovaný návrat k prírode a zvyklostiam tohto regiónu. Vychádzky na koňoch, spoznávanie vidieckeho spôsobu života, lov zveri, ochutnávky domácich produktov a vín potešia dušu každého milovníka prírody a dedičstva našich predkov. Prevádzky, ktoré stoja za návštevou sú napr. Ranč pod ostrou skalou pri Dobšinskej ľadovej jaskyni, Ranč Hodkovce neďaleko Spišského hradu, Ranč pod Spišským hradom a Ranč u Traperu pri turistickom centre Podlesok.

Ski Center Poráč – Brodok 25

Poráč is a very old upland mining village which is first mentioned in writing in the year 1247. At different times in the past, gold, silver, copper, iron ore and mercury were mined here. In Poráč Valley there is the Brodok recreation and skiing centre with three downhill pistes with a combined length of 1.23 km and complete technical snowing capability. Cross-country skiing fans come into their own here as well, with 5 km of maintained tracks. For children the centre runs a children's lift and a ski-school.

Geravy

At a height of 1 000 metres above sea-level, a large plateau full of karst formations rises up above Palcmanová Maša reservoir. Up at Geravy there are more than enough opportunities for active relaxation all year round. Five hiking trails meet here, and there is a network of cross-country skiing tracks, as well as downhill skiing pistes.

Agro & Hipotourism 26

The natural conditions in Spiš not only favour classical hiking, cycling or skiing, but also support other specific forms of tourism such as agrotourism or hippotourism. Skillful local people run their farms and ranches also as recreational facilities, offering visitors an authentic return to nature and to the customs of this region. Horse-trekking, getting to know the rural way of life, game hunting, or tasting local foods and wines will cheer the soul of every lover of nature and the heritage of our ancestors. Places worth visiting in this area include the Ranč pod ostrou skalou (Sharp Rock Ranch) near Dobšinská Ice Cave, Hodkovce Ranch near Spiš Castle, the Ranch below Spiš Castle and Traper's Ranch near the Podlesok tourist centre.

Pešia turistika 27

- Úhornianske sedlo → Osadník → Štós, kúpele
- Kojšov → Strieborná → Kojšovská hoľa
- Teplička nad Hornádom, zast. → Závadka → Bukovec → Krompachy (opačný smer)
- Zejmarská roklina, ústie → Geravy
- Čingov, Durkovec → Tomášovský výhľad → Spišské Tomášovce, zast.
- Priesmyk Branisko → Krompachy, ústred. orientácia
- Podlesok, ATC → Suchá Belá, záver
- Stratená → Občasný prameň
- Spišská Nová Ves, nám. → Poľana pod Muráňom
- Krompachy, ústredná orientácia → Teplička nad Hornádom, zast. (opačný smer)
- Čingov, centrum → Lesnica, ústie → Podlesok
- Kláštorská roklina, ústie → Kláštorisko, chata
- Krompachy, ústredná orientácia → Biela Skala
- Margecany, stanica → Roháčka
- Sokolia dolina, ústie → Sokolia dolina, záver
- Stratenský kaňon → Geravy
- Sokol, hor. → Glacká cesta
- Píla → Piecky → Palc, rázcestie

Cyklotrasy 28

- Cyklotrasa Dedinky → Hnilec
- Cyklotrasa Hajdúková lúka → Novoveská Huta → Spišská Nová Ves
- Cyklotrasa Mlynky → Prostredný Hámor
- Cyklotrasa Podlesok → Kláštorisko
- Cyklotrasa Smižany → Hrabušice
- Cyklotrasa Spišská Nová Ves → Spišské Tomášovce
- Cyklotrasa Hrabušice → Krivian
- Cyklotrasa Ranč → Dobšinská ľadová jaskyňa → Dobšinský kopec → Palcmanská Maša

Hiking trails 27

- Úhorná Pass → Osadník → Štós, bath
- Kojšov → Strieborná → Kojšovská hoľa
- Teplička nad Hornádom, station → Závadka → Bukovec → Krompachy (opposite direction)
- Zejmarská roklina, collar → Geravy
- Čingov, Durkovec → Tomášovský Lookout → Spišské Tomášovce, station
- Col Branisko → Krompachy, central orientation
- Podlesok, ATC → Suchá Belá, finish
- Stratená → Občasný prameň
- Spišská Nová Ves, square. → Poľana pod Muráňom
- Krompachy, central orientation → Teplička nad Hornádom, station (opposite direction)
- Čingov, center → Lesnica, collar → Podlesok
- Kláštorská roklina, collar → Kláštorisko, hut
- Krompachy, central orientation → Biela Skala
- Margecany, station → Roháčka
- Sokolia dolina, collar → Sokolia dolina, finish
- Stratenský Canyon → Geravy
- Sokol → Glacká Road
- Píla → Piecky → Palc, cross-road

Cycle trails 28

- Cycle trail Dedinky → Hnilec
- Cycle trail Hajdúková lúka → Novoveská Huta → Spišská Nová
- Cycle trail Mlynky → Prostredný Hámor
- Cycle trail Podlesok → Kláštorisko
- Cycle trail Smižany → Hrabušice
- Cycle trail Spišská Nová Ves → Spišské Tomášovce
- Cycle trail Hrabušice → Krivian
- Cycle trail Ranč → Dobšinská Ice Cave → Dobšinský Hill → Palcmanská Maša



26



27



Kalendár podujatí

> Abov

Dni mesta Košice	Košice, Hlavná ulica	máj	Mesto Košice, www.kosice.sk
Cassovia folkfest	Košice	jún	Kultobin, s.r.o., www.folkfest.sk
Gurmán fest	Košice	jún	Gurmán na Slovensku a visitKošice.eu , www.visitkosice.eu
Abovské folklórne slávnosti	Rozhanovce	jún	Kultúrne centrum Abova, Obec Rozhanovce, www.kulturaabova.sk
Festival divadiel strednej Európy	Košice	september	Občianske združenie Košické divadlo, www.kosicefest.eu
Grand PRIX, súťaž vo varení a Výstava veteránov	Kúpele Štós	september	Kúpele Štós, www.kupele-stos.sk
Medzinárodný maratón mieru	Košice	október	Maratónsky klub Košice, www.kosicemarathon.com
Košické Vianoce a Silvester	Košice	december	Mesto Košice, www.kosice.sk

> Dolný Zemplín

Tokajský festival	Borša, kaštieľ	jún	Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia Kráľovský Chlmec, www.kcmap.lepsiweb.sk
Motozraz Zemplínska šírava	Zemp. šírava, Hôrka	august	Svet motocyklov, (World of motorcycles) www.svetmotocyklov.sk
Tokajské vinobranie	Čerhov	september	Obec Čerhov a Regionálne osvetové stredisko Trebišov, www.cerhov.sk , www.rostv.sk
Sobranský deň sv. Huberta	Sobrance	október	Mesto Sobrance, www.sobrance.sk

> Gemer

Májové Hrušovské dni	Hrušovské rybníky	máj	Občianske združenie Krasturist, www.krasturist.sk
Krásnohorské hradné hry	Krásnohorské Podhradie	august	Občianske združenie Tri ruže, www.krasnohorskepodhradie.sk

Gemerský folklórny festival	Rejdová	august	Gemerské osvetové stredisko v Rožňave a Obec Rejdová, www.gos.sk , www.rejdova.ocu.sk
Preteky automobilov do vrchu	Dobšiná	august	Mesto Dobšiná, www.dobsina.sk
Festival vyberania desiatok z úrody	Jablonov nad Turňou	september	Občianske združenie Krasturist, www.krasturist.sk
Jazda sv. Huberta	Betliar	október	Obec Betliar a Múzeum Betliar, www.betliar.ocu.sk , www.snm.sk
Deň vidieckych piecok	Jablonov nad Turňou	november	Občianske združenie Krasturist, www.krasturist.sk

Spiš

Spišské folklórne slávnosti	Spišské Podhradie, Spišský salaš	jún	Spišské osvetové stredisko Spišská Nová Ves, www.osvetasnv.sk
Spišský trh	Spišská Nová Ves	júl	Spiš view trading, s.r.o., www.svt.sk
Galafest – festival hudby a remesiel	Markušovce, kaštieľ	júl/august	Múzeum Spiša a Obec Markušovce, www.muzeumspisa.com , www.markusovce.sk
Gelnický jarmok	Gelnica	august	Mesto Gelnica, www.gelnica.sk
Doneba fest – hudobný festival	Krompachy	august	Mesto Krompachy, www.krompachy.sk
Musica Nobilis – medzinárodný hudobný festival	Spišská Nová Ves	október	Mesto Spišská Nová Ves, www.spisskanovaves.eu
Silvestrovský výstup na Roháčku	Margecany	31. december	Klub slovenských turistov Margecany, www.kstmargecany.wgz.cz





Events Calendar

► Abov

Košice City Days	Košice, Main Street	May	Košice City, www.kosice.sk
Cassovia folkfest	Košice	June	Kultobin, www.folkfest.sk
Gurmán fest	Košice	June	Gurmán in Slovakia and visitKošice.eu , www.visitkosice.eu
Abov folklore festival	Rozhanovce	June	Cultural Centre of Abov, Rozhanovce Community, www.kulturaabova.sk
Festival of Central Europe Theatres	Košice	September	Civic Association Košické divadlo, www.kosicefest.eu
Grand PRIX, cooking contest and vintage cars expo	Štós Bath	September	Štós Bath, www.kupele-stos.sk
Košice Peace Marathon	Košice	October	Marathon Club Košice, www.kosicemarathon.com
Christmas and New Year's Eve in Košice	Košice	December	Košice City, www.kosice.sk

► Lower Zemplín

Tokay Festival	Borša, mansion	June	Cultural Centre of Medzibodrožie and Použie, Kráľovský Chlmec www.kcmap.lepsiweb.sk
Motor-cycle Happening Zemplínska šírava	Zemp. šírava, Hôrka	August	Svet motocyklov, (World of motorcycles) www.svetmotocyklov.sk
Tokay Vintage	Čerhov	September	Čerhov Community and Region Cultural Centre Trebišov, www.cerhov.sk , www.rostv.sk
Sobrance St. Hubert Day	Sobrance	October	Sobrance City, www.sobrance.sk

► Gemer

May days of Hrušov	The Hrušov Fishpools	May	Civic Association Krasturist, www.krasturist.sk
Krásna Hôrka Castle Games	Krásnohorské Podhradie	August	Civic Association Tri ruže (Three roses), www.krasnohorskepohradie.sk

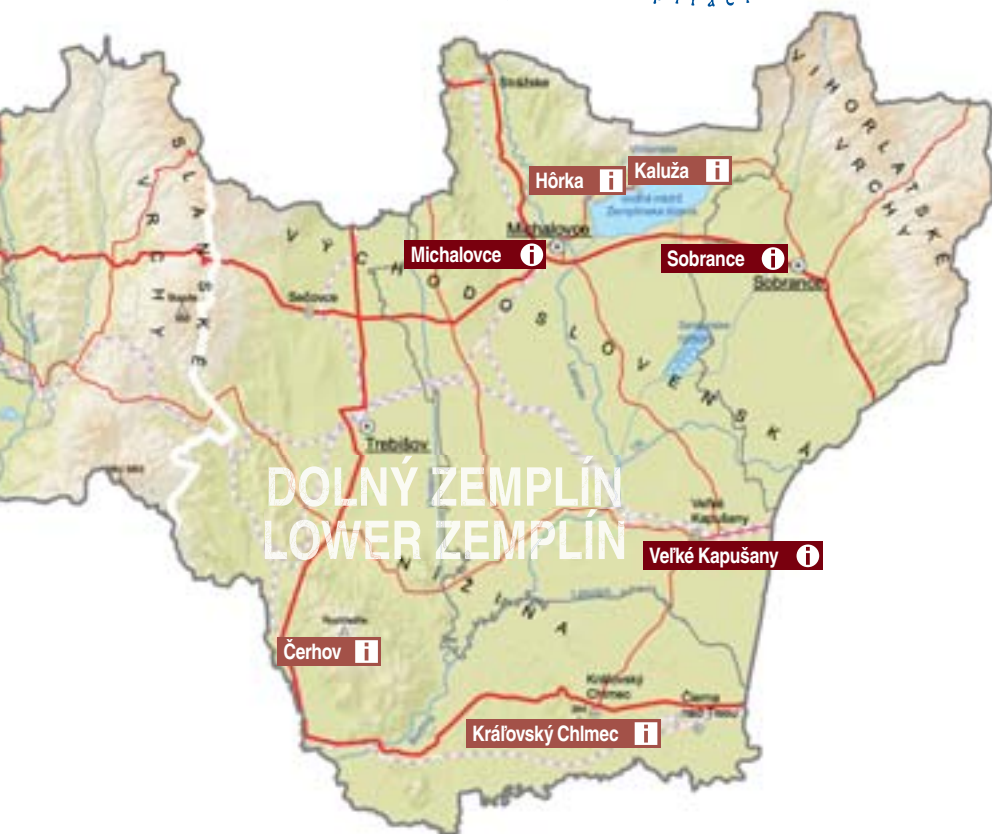
Gemer folklore festival	Rejdová	August	Gemer Cultural Centre in Rožňava and Rejdová Community, www.gos.sk , www.rejdova.ocu.sk
Uphill Motor race	Dobšiná	August	Dobšiná City, www.dobsina.sk
Festival of picking the „tens“ from harvest	Jablonov nad Turňou	September	Civic Association Krasturist, www.krasturist.sk
St. Hubert Ride	Betliar	October	Betliar Community and Betliar Museum, www.betliar.ocu.sk , www.snm.sk
Day of rural ovens	Jablonov nad Turňou	November	Civic Association Krasturist, www.krasturist.sk

Spiš

Spiš folklore festival	Spišské Podhradie, Spišský salaš	June	Spiš Cultural Centre in Spišská Nová Ves, www.osvetasnv.sk
Spiš Market	Spišská Nová Ves	July	Spiš view trading, www.svt.sk
Galafest – music and handicrafts festival	Markušovce, mansion	July/August	Museum of Spiš and Markušovce Community, www.muzeumsписа.com , www.markusovce.sk
Gelnica Market	Gelnica	August	Gelnica City, www.gelnica.sk
Doneba fest – music festival	Krompachy	August	Krompachy City, www.krompachy.sk
Musica Nobilis – international Music festival	Spišská Nová Ves	October	Spišská Nová Ves City, www.spisskanovaves.eu
New Year's Eve climb on Roháčka	Margecany	December, 31	Slovak Tourists Club Margecany, www.kstmargecany.wgz.cz







➤ **Košický kraj · Košice Region**

Rozloha · Area

6 755 km²

Počet obyvateľov · Population

780 000 (2010)

Počet miest a obcí · Cities and Communities

17 / 440

i Informačné centrá · Information Centers

i Sezónne otvorené informačné centrá · Seasonal Information Centers



INDEX



**KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ**

plný inšpirácie

> Dôležité telefónne čísla Important phone numbers

Hasičská a záchranná služba, polícia Fire - Rescue Department, Police	☎ 112
Hasičská služba Fire Department	☎ 150, 112
Záchranná služba Rescue Department	☎ 155, 112
Polícia Police	☎ 158, 112
Mestská polícia Metropolitan Police	☎ 159
Pohotovostná služba prvej pomoci First Aid Emergency Service	☎ +421 55 16183 ☎ +421 55 6434165
Havarijná služba Emergency Service (gas, water, electricity breakdowns)	☎ 0123
Letecká záchranná služba Air Rescue Service	☎ 18155
Horská záchranná služba Mountain Rescue Service	☎ 18300
Cestná záchranná služba – odstraňovanie následkov dopravných nehôd Road Rescue Service – road accidents cleanup	☎ 154
Havarijná a núdzová služba pre motoristov Emergency Service for motorists	☎ 18128 ☎ 18154

> Odťahová a asistenčná služba Vehicles rescue and car towing

Global assistance Slovakia	☎ 18118
Slovenský autoturist klub (SATC)	☎ 18124
Autoklub Slovakia Assistance	☎ 18120, 18112
Dopravný servis Traffic Hot Line	☎ *75 (z mobilného telefónu) ☎ *75 (for cell phones)

> Ďalšie užitočné telefónne čísla Other useful phone numbers

Informácie o telefónnych číslach v SR National Telephone Enquiries	☎ 1181
Info asistent - informácie 24 hodín denne, cestovné poriadky, letové poriadky, ubytovanie, zdravotnícke zariadenia, pracovné ponuky a iné Info Assistant - 24 hours, timetables (bus, train, plane), accommodation, ambulance...	☎ 12111
Univerzálna hlasová informačná služba Universal Voice Information Service	☎ 1180
Informácie o telefónnych číslach v zahraničí International Telephone Enquiries	☎ 12149
Presný čas Accurate time	☎ 12110
Budenie telefónom Telephone wake up call service	☎ 12125
Telefonické podávanie telegramov Phonogram Service	☎ 12127
Poruchy Telephone line breakdown	☎ 12129
Medzinárodné volanie prostredníctvom operátora International calls via operator	☎ 12131
Železničná spoločnosť Slovensko – Zákaznícke telefónne číslo Slovak Rail Call Centre	☎ 18188
Detská linka záchrany Children Rescue Line	☎ 0800 112112
Sloboda zvierat Animal Rescue	☎ 16187
Linka pomoci obetiam násillia Home Violence	☎ 0850 111321
Linka Pomoc.sk Help.sk Line	☎ 0800 500500
Elektrina – hlásenie poruchy Electricity Faults Report	☎ 0800 111567 ☎ 0800 123332
Voda – hlásenie poruchy Water Faults Report	☎ 0800 121333
Plyn – hlásenie poruchy Gas Faults Report	☎ 0850 111727

> **Informácie o stratených cestovných dokladoch**
Lost travel documents information

Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru
Foreigner Police Department
📍 Trieda SNP 35, Košice ☎ +421 961 931208 (nonstop)

Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru
National Telephone Enquiries
📍 Štúrova 1, Michalovce ☎ +421 961 723220

> **Kultúra**
Culture

KOŠICE

Dóm sv. Alžbety
📍 Hlavná 28, Košice ☎ +421 908 355800 (nonstop)

Kaplnka sv. Michala
📍 Hlavná 28, Košice ☎ +421 55 6221078

Seminárny kostol - Františkánsky
📍 Hlavná 87, Košice

Synagóga
📍 Zvonárska 5, Košice ☎ +421 55 6221272
🌐 www.kehilakosice.sk

Dominikánsky kostol
– **Kostol nanebovzatia Panny Márie**
📍 Dominikánske námestie 8, Košice ☎ +421 904 738595
🌐 www.dmc.sk/konvent

Miklušova väznica
📍 Pri Miklušovej väznici 10, Košice ☎ +421 55 6220309
🌐 www.vsmuzeum.sk

Podzemné archeologické múzeum - Dolná brána
📍 Pod Hlavnou ulicou, Košice

Historická radnica
📍 Hlavná 59, Košice ☎ +421 55 6258888
🌐 www.visitkosice.eu

Štátne divadlo
📍 Hlavná 58, Košice ☎ +421 55 2452200
🌐 www.sdke.sk

Štátna filharmónia Košice
📍 Moyzesova 66, Košice ☎ +421 55 6224509
🌐 www.sfk.sk

Divadlo Romathan
📍 Štefánikova 4, Košice ☎ +421 55 6224980
🌐 www.romathan.sk

Divadlo Thália Színház
📍 Mojmirova 1, Košice ☎ +421 55 6225866
🌐 www.thaliaszinhaz.sk

Bábkové divadlo Košice
📍 Tajovského 4, Košice ☎ +421 55 6220049
🌐 www.bdke.sk

Divadlo CASSIA
📍 Masarykova 2, Košice ☎ +421 944 437855
🌐 www.divadlocassia.sk



Abov
Abov

> **Príroda**
Nature

JASOV

Jasovská jaskyňa
☎ +421 55 4664165
🌐 www.ssj.sk

HERLANY

Herlianský gejzír
📍 Herľany 54 ☎ +421 55 6964122
🌐 www.herlany.ocu.sk

Divadlo na Peróne

🏠 Nižná úvrať 25, Košice ☎ +421 910 998602
 🌐 www.naperone.sk

Múzeum Vojtecha Löfflera

🏠 Alžbetina 20, Košice ☎ +421 55 6223073
 🌐 www.lofflermuzeum.sk

Múzeum voskových figurín Košice

🏠 Hlavná ulica, Košice ☎ +421 55 6232534
 🌐 www.waxmuseum.sk

Slovenské technické múzeum

🏠 Hlavná 88, Košice ☎ +421 55 6224035
 🌐 www.stm-ke.sk

Slovenské technické múzeum - Múzeum letectva

🏠 Letisko Košice ☎ +421 55 6832272
 🌐 www.stm-ke.sk/vysunute/letectvo.htm

Východoslovenské múzeum

🏠 Hviezdoslavova 3, Košice ☎ +421 55 6220181
 🌐 www.vsmuzeum.sk

Východoslovenská galéria Košice

🏠 Hlavná 27, Košice ☎ +421 55 6817511
 🌐 www.vsg.sk

**Východoslovenská galéria Košice
 - expozícia Alžbetina 22**

🏠 +421 55 6222647
 🌐 www.vsg.sk

MOLDAVA NAD BODVOU
Mestská galéria Rovás

🏠 Severná 25, Moldava nad Bodvou ☎ +421 55 4602173

**Slovenské technické múzeum - Kováčska vyhňa
 v Moldave nad Bodvou**

🏠 Hlavná 130, Moldava nad Bodvou ☎ +421 55 4899421
 🌐 www.stm-ke.sk/vysunute/moldava.htm

MEDZEVE
**Slovenské technické múzeum - Múzeum kinematografie
 rodiny Schusterovej v Medzeve a Hámor v Medzeve**

🏠 Štösska 16, Medzev ☎ +421 918 965701
 🌐 www.stm-ke.sk

JASOV
Premonštrátsky kláštor

☎ +421 55 4668100 (121)
 🌐 www.opatstvojasov.sk

BUDIMÍR
Kaštieľ Budimír – Expozícia historických hodín

🏠 Budimír ☎ +421 55 6958294
 🌐 www.stm-ke.sk

NIŽNÁ MYŠĽA
Mýšľanské obecné múzeum

🏠 Obchodná 4, Nižná Myšľa ☎ +421 55 6980124
 🌐 www.niznamysla.sk

SVINICA
Kostol

🏠 Svinica 54 ☎ +421 905 325 989

**➤ Šport a relax
 Sport & Relax**
**KOŠICE A OKOLIE
 KOŠICE & NEIGHBOURHOOD**
Mestská krytá plaváreň

🏠 +421 55 6222316 🌐 www.plavarenkosice.sk

Mestská Plaváreň

🏠 Rumanova 19, Košice ☎ +421 55 6230322

Kúpalisko Ryba

🏠 Pod šiancom 5, Košice ☎ +421 55 6339901
 🌐 www.rybaanicka.sk

Kúpalisko Triton

🏠 Rastislavova 69, Košice ☎ +421 55 6250678

Jahodná - športovo rekreačné stredisko

🏠 Jahodná ☎ +421 55 7994161
 🌐 www.jahodna.sk

Kavečany – športovo rekreačné stredisko

🏠 Kavečany ☎ +421 903 621077
 🌐 www.kavecany.sk

Lyžiarske stredisko Kojšovská hoľa

☎ +421 55 7995578
 🌐 www.skiparkerika.sk

Paintball Alpinka

🏠 Čermelské údolie, Košice ☎ +421 905 861321
 🌐 www.paintballkosice.sk

Paintball Baňa – Bankov a Červený Breh

🏠 Stará spišská cesta, Košice ☎ +421 907 951896

ZOO Košice

🏠 Široká 31, Košice ☎ +421 55 7968011
 🌐 www.zookosice.sk

Bobová dráha Kavečany

📍 Kavečany 📞 +421 55 6334901

Botanická záhrada Univerzity Pavla Jozefa Šafárika

📍 Mánesova 23, Košice 📞 +421 55 2341667
🌐 www.bz.upjs.sk

Ďetská železnica v Čermeli

📍 Čermeľské údolie, Alpinka 📞 +421 902 126020
🌐 www.detskazeleznica.sk

Rekreačná oblasť Aplinka – Golfové ihrisko

📞 +421 55 6331471
🌐 www.golf-alpinka.sk

Vyhliadková veža Hradová

📞 +421 55 6770015 (16)
🌐 www.meleskokosice.sk

Jazdecký klub ESCADA

📍 Tešedíková 60, Košice – Barca 📞 +421 917 639031
🌐 www.jk-escada.sk

MEDZEVI

Ranč Šugov

📍 Šugovská dolina 7 📞 +421 911 466763
🌐 www.rancsugov.sk

ŠTÓS

Kúpele Štós

📍 Štós 235 📞 +421 55 4667525
🌐 www.kupele-stos.sk

Lyžiarske stredisko Štós - Šikmá stráň

📞 +421 55 6323565

PLOSKÉ

Ranč Ortáše

📍 Ortáše - Ploské 📞 +421 903 732747
🌐 www.rancortase.sk

DRIENOVEC

ART Farm Drienovec

📍 Drienovec 337 📞 +421 55 4604257
🌐 www.artfarm.sk

Informačné centrá Information Centers

KOŠICE

Návštevnícke centrum Košice

📍 Hlavná 59, Košice 📞 +421 55 6258888
🌐 www.visitkosice.eu

MiC Košice (OC Cassovia)

📍 Pri prachárni 4, Košice 📞 +421 55 6229904
🌐 www.mickosice.sk

MiC Košice (OD Dargov)

📍 Hlavná 2, Košice 📞 +421 55 6230909
🌐 www.mickosice.sk

MOLDAVA NAD BODVOU

Informačné centrum Moldava nad Bodvou

📍 Hlavná 58, Moldava nad Bodvou 📞 +421 55 4899421
🌐 www.moldava.sk
🌐 www.kulturamoldava.sk

➤ Nakupovanie Shopping

KOŠICE

Aupark Shopping Centre Košice

📍 Námestie osloboditeľov, Košice
🌐 www.auparkkosice.sk

OC Optima

📍 Moldavská cesta 32, Košice 📞 +421 55 6446345
🌐 www.optimake.sk

Cassovia Obchodné centrum

📍 Pri prachárni 4, Košice 📞 +421 55 6461585
🌐 www.cassoviaoc.sk

OC Galéria

📍 Toryská 5, Košice 📞 +421 55 7895153
🌐 www.galeriakosice.sk

OD DARGOV

📍 Štúrova 1, Košice 📞 +421 55 7281111
🌐 www.oddargov.sk

OD TESCO

📍 Hlavná 111, Košice 📞 +421 55 6704810
🌐 www.itesco.sk

➤ Zmenárne Exchange Offices

KOŠICE

CK Plus

📍 Hlavná 14, Košice 📞 +421 55 6231863 🌐 www.ckplus.sk

Bom - Ex

📍 Štúrova 1, Košice (OD Dargov) 📞 +421 55 6220670
🌐 www.expresbomex.sk

Kalken

🏠 Aupark – Námestie osloboditeľov, Košice
☎ +421 903 448 988 🌐 www.kalken.sk

Kalken

🏠 Staničné námestie 11, Košice ☎ +421 55 6230365
🌐 www.kalken.sk

Lisam Group

🏠 Toryská 5, Košice (OC Galéria) ☎ +421 55 6432309
🌐 www.zmenaren-lisam.szm.sk

➤ Pošty Post Offices

BIDOVICE – PRE SVINICU

🏠 Bidovce 210 ☎ +421 55 6965217

BUDIMÍR

🏠 Budimír 19 ☎ +421 55 6958110

DRIENOVEC

🏠 Drienovec 366 ☎ +421 55 4602360

HERLANY

🏠 Herlany 69

JASOV

🏠 Jasov 347 ☎ +421 55 4664149

KOŠICE

🏠 Poštová 20 ☎ +421 55 6171300
🏠 Thurzova 1 ☎ +421 55 6813123
🏠 Pri Prachárni 4 ☎ +421 55 6460054

MEDZEV

🏠 Mariánske námestie 39 ☎ +421 55 4663290

MOLDAVA NAD BODVOU

🏠 Hlavná 61 ☎ +421 55 4602180

NIŽNÁ MYŠĽA

🏠 Obchodná 106 ☎ +421 55 6980109

ŠTÓS

🏠 Štós 143
☎ +421 55 4667215

➤ Verejná doprava Public Transport

KOŠICE**Autobusová stanica**

🏠 Staničné námestie 9, Košice ☎ +421 972 250305
☎ +421 55 6807306

Železničná stanica

🏠 Staničné námestie 11, Košice ☎ +421 18188 (nonstop)
🌐 www.zsr.sk 🌐 www.slovakrail.sk

Letisko Košice – Airport Košice

☎ +421 55 6832100 (nonstop) 🌐 www.airportkosice.sk

KYSAK**Železničná stanica Kysak**

☎ +421 18 188 (nonstop)

MOLDAVA NAD BODVOU**Autobusová stanica**

🏠 Kalvínska 13, Moldava nad Bodvou

Železničná stanica

🏠 Železničná 2, Moldava nad Bodvou
☎ +421 18 188 (nonstop)

➤ Taxislužby Taxi

KOŠICE**American VIP Taxi**

☎ +421 55 16500

City Taxi

☎ +421 55 16222

Fun Taxi

☎ +421 55 16777

Radio Taxi

☎ +421 55 16333

➤ Požičovne áut Car Rentals

KOŠICE**Buchbinder rent-a-car**

🏠 Letisko Košice ☎ +421 55 6832397
🌐 www.buchbinder.sk

Hertz

🏠 Letisko Košice 📞 +421 55 7292841-43
 🌐 www.hertz.sk/sk/

Sixt

🏠 Letisko Košice 📞 +421 55 6234949
 🌐 www.sixt.sk

➤ Zdravotnícke zariadenia Hospitals and Medical Centers

KOŠICE

Univerzitná nemocnica L. Pasteura

🏠 Rastislavova 43, Košice 📞 +421 55 6153111
 🌐 www.fnlp.sk

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice

🏠 Trieda SNP 1, Košice 📞 +421 55 6402111
 🌐 www.fnlp.sk

Detská fakultná nemocnica

🏠 Trieda SNP 1, Košice 📞 +421 55 6402111
 🌐 www.dfnkosice.sk

1. súkromná nemocnica Košice - Šaca

🏠 Lúčna 57, Košice - Šaca 📞 +421 55 7234111
 🌐 www.nemocnicasaca.sk

Letecká vojenská nemocnica

🏠 Murgašova 1, Košice 📞 +421 55 6130111
 🌐 www.lvn.sk

Poliklinika a pohotovosť Terasa

🏠 Toryská 1, Košice 📞 +421 55 2851700
 🌐 www.poliklinikaterasa.sk

Pohotovosť

🏠 Mudroňova 29, Košice 📞 +421 907 101999 (nonstop)
 🌐 www.medicalgroup.sk

MOLDAVA NAD BODVOU

Poliklinika Moldava nad Bodvou

🏠 Československej armády 11, Moldava nad Bodvou
 📞 +421 55 4602741

Pohotovosť Moldava nad Bodvou

🏠 Československej armády 11, Moldava nad Bodvou
 📞 +421 55 4602716

➤ Ubytovanie Accommodation

KOŠICE

Hotel Yasmin ****

🏠 Tyršovo nábřeží 1, Košice 📞 +421 55 7951100
 🌐 www.hotel-yasmin.sk

Hotel Doubletree by Hilton ****

🏠 Hlavná 1, Košice 📞 +421 55 3251100
 🌐 www.doubletree1.hilton.com

Hotel Ambassador ****

🏠 Hlavná 101, Košice 📞 +421 55 7203720
 🌐 www.ambassador.sk

Boutique Hotel Zlatý Dukát ****

🏠 Hlavná 16, Košice 📞 +421 55 7279333
 🌐 www.zlatydukat.sk

Boutique Hotel Bristol ****

🏠 Orlia 3, Košice 📞 +421 55 729 00 77(78)
 🌐 www.hotelbristol.sk

Golden Royal Boutique Hotel & Spa ****

🏠 Vodná 8, Košice 📞 +421 2 32553901
 🌐 www.goldenroyal.sk

Boutique Hotel Maraton ****

🏠 Strojárska 11A, Košice 📞 +421 55 7204141
 🌐 www.hotelmaraton.sk

Hotel Privilege ****

🏠 Werferova 3, Košice 📞 +421 55 2862222
 🌐 www.privilege.sk

Hotel Bankov ****

🏠 Dolný Bankov 2, Košice 📞 +421 55 63 24522(4)
 🌐 www.hotelbankov.sk

Hotel Dália ****

🏠 Löfflerova 1, Košice 📞 +421 55 799 43 21(22)
 🌐 www.hoteldalia.sk

Hotel Gloria Palac ***

🏠 Bottova 1, Košice 📞 +421 55 625 73 27-28
 🌐 www.gloriapalac.sk

Villa Regia Penzión ***

🏠 Dominikánske námestie 3, Košice 📞 +421 55 6256510
 🌐 www.villaregia.sk

Penzión Beryl

🏠 Mojmirova 2A, Košice 📞 +421 55 6998539
 🌐 www.penzionberyl.sk

Penzión Hradbová

🏠 Hradbová 9, Košice ☎ +421 55 7290666(67)
🌐 www.penzionhradbova.sk

Penzión Baránok

🏠 Čermelská cesta 67, Košice ☎ +421 55 6334318
🌐 www.baranok.sk

Pension Barca ***

🏠 Gavlovičova 1, Košice ☎ +421 55 7283100
🌐 www.pensionbarca.sk

Penzión Slamený Dom

🏠 Smreková 2, Malá Ida ☎ +421 55 7297997
🌐 www.slamenydom.sk

Hostel U.B.D. **

🏠 Tolstého 22, Košice ☎ +421 907 976146

Hostel Park

🏠 Mestský park 13, Košice ☎ +421 55 6333904

MEI Hostel **

🏠 Kysucká 16, Košice ☎ +421 55 6423511
🌐 www.meihostel.sk

Hostel K2

🏠 Štúrova 32, Košice ☎ +421 55 6255948

Hostel Lokomotíva

🏠 Jazerná 5, Košice ☎ +421 55 6743253
🌐 www.lokomotiva.sk

MOLDAVA NAD BODVOU A OKOLIE**MOLDAVA NAD BODVOU & NEIGHBOURHOOD****Penzión Bodva**

🏠 Školská 5, Moldava nad Bodvou ☎ +421 55 4602708
🌐 www.penzionbodva.sk

Penzión Ferdinand

🏠 Okružná 20, Moldava nad Bodvou ☎ +421 55 4898811
🌐 www.ferdinand.sk

Motel Orgován

🏠 Rožňavská 82, Moldava nad Bodvou
☎ +421 55 4604357 🌐 www.orgovan.sk

Ranč Šugov

🏠 Šugovská dolina 10, Medzev ☎ +421 911 466763
🌐 www.rancsugov.sk

Kúpele Štós

🏠 Štós – kúpele 235, Štós ☎ +421 55 4667532
🌐 www.kupele-stos.sk

Penzión Réva

🏠 Pri futbalovom štadióne 654, Turňa nad Bodvou
☎ +421 55 4666245 🌐 www.penzionreva.sk

**Autokempingy
Campings****KOŠICE****ATC Salaš Barca**

🏠 Alejová 24, Košice ☎ +421 55 6258309

ČAŇA**Autocamping Tajvan Čaňa – rekreačné stredisko**

🏠 Rekreačná 1, Čaňa ☎ Tel: +421 918 252522
🌐 www.tajvan.sk

JASOV**ATC Jasov**

🏠 Jasov ☎ +421 55 4664242
🌐 www.autocampingjasov.com

VYŠNÝ MEDZEV**Kemping Sokol**

🏠 Hrdinov SNP 64, Vyšný Medzev ☎ +421 55 4667488
🌐 www.sokol2.sk

**Reštaurácie
Restaurants****KOŠICE****Bamboo – Sushi & Grill Bar**

🏠 Hlavná 78, Košice ☎ +421 55 6225895
🌐 www.bamboo-ke.sk

Budějovická hospoda – Budvarka

🏠 Hrnčiarska 25, Košice ☎ +421 907 283827
🌐 www.budvarka.sk

Cafe restaurant Le Colonial

🏠 Hlavná 8, Košice ☎ +421 55 7296126
🌐 www.lecolonial.sk

Camelot Plzeňská restaurace

🏠 Kováčska 19, Košice ☎ +421 55 6854039

Camelot restaurant & café

🏠 Kováčska 19, Košice ☎ +421 55 6854039
🌐 www.restaurant-camelot.sk

Karczma Mlyn

🏠 Hlavná 82, Košice ☎ +421 55 6220547
🌐 www.karczmaamlyn.sk

Keltská krčma

🏠 Hlavná 80, Košice ☎ +421 55 6225328
🌐 www.keltskakrcma.sk

Krčma Letná

🏠 Letná 1, Košice ☎ +421 55 798 3813
 🌐 www.krcmaletna.sk

La Ventana - Tapas Bar

🏠 Hlavná 90, Košice ☎ +421 948 003104

Pablo Restaurant

🏠 Kováčska 49, Košice ☎ +421 915 273113
 🌐 www.cultclub.sk/pablo

Piano Cafe

🏠 Hlavná 92, Košice ☎ +421 55 3810697
 🌐 www.piano-cafe.sk

Pivovar Golem

🏠 Dominikánske námestie 15, Košice
 ☎ +421 55 7289102
 🌐 www.pivovar-golem.sk

Pizza Cucabamba

🏠 Másiarska 8, Košice ☎ +421 55 6221340
 🌐 www.cucabamba.sk

Pizza Zlatý Zvon

🏠 Zvonárska 4, Košice ☎ +421 55 7899666
 🌐 www.donaskazlatyzvon.sk

Reštaurácia 12 apoštolov

🏠 Kováčska 51, Košice ☎ +421 55 7295105
 🌐 www.12apostolov.sk

Restaurant, Cafe & Vinoteque Mediterran

🏠 Alžbetina 24, Košice ☎ +421 55 6252240
 🌐 www.restauraciamediterran.sk

Reštaurácia Koliba

🏠 Za priekopou 1, Košice – Myslava
 ☎ +421 55 6857092 🌐 www.kolibake.sk

Reštaurácia Med Malina

🏠 Hlavná 81, Košice ☎ +421 55 6220397
 🌐 www.medmalina.sk

Rosto Steak House

🏠 Orlia 6, Košice ☎ +421 55 7289820
 🌐 www.rosto.sk

Reštaurácia Villa Regia

🏠 Dominikánske námestie 3, Košice
 ☎ +421 55 6256510
 🌐 www.villaregia.sk

MOLDAVA NAD BODVOU

Pizza Restaurant Margerita

🏠 Okružná 15, Moldava nad Bodvou
 ☎ +421 55 4602380
 🌐 www.margerita.sk

Reštaurácia u Valacha

🏠 Hlavná 51, Moldava nad Bodvou
 ☎ +421 918 550999

➤ Bary a kaviarne Bar & Café

KOŠICE

Caffe Trieste

🏠 Uršulínska 2, Košice ☎ +421 911 123433

Carpano

🏠 Hlavná 42, Košice ☎ +421 55 6230003
 🌐 www.carpano.sk

Cavearia Theatru

🏠 Hlavná 76, Košice ☎ +421 55 6223837
 🌐 www.cavearia.sk

Cosmopolitan Coctail Bar

🏠 Kováčska 9, Košice ☎ +421 55 6258419

Irish Pub

🏠 Hlavná 92, Košice ☎ +421 55 6222186
 🌐 www.irishpubkosice.sk

Jazz Club

🏠 Kováčska 39, Košice ☎ +421 55 6230467
 🌐 www.jazzclub-ke.sk

Kaviareň Nech sa páči

🏠 Hlavná 27, Košice
 🌐 www.nechsapaci.com

Little Havana Cafe bar

🏠 Kováčska 13, Košice ☎ +421 903 959088
 🌐 www.littlehavana.sk

Retro Cult Club

🏠 Kováčska 49, Košice ☎ +421 55 6223862
 🌐 www.cultclub.sk

Shalkhaz

🏠 Hlavná 74, Košice ☎ +421 911 348770



Dolný Zemplin Lower Zemplin



Kultúra
Culture

MICHALOVCE

Katolícky gotický kostol

📍 Farská 3, Michalovce ☎ +421 56 6420898
🌐 www.michalovce.rimkat.sk

Chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky

📍 Jána Hollého 4, Michalovce ☎ Tel: +421 56 6883431

Zemplínske múzeum Michalovce

📍 Kostolné námestie 8/1, Michalovce ☎ +421 56 6441093
🌐 www.zemplinskemuzeum.sk

BÁNOVCE NAD ONDAVOU

Literárne múzeum Pavla Horova

📍 Bánovce nad Ondavou ☎ +421 56 6495311

SOBRANCE

Múzeum gitár

📍 Gorkého 7, Sobrance ☎ +421 56 6523356
🌐 www.gitarovemuzeum.sk

ZEMPLÍN

Zemplínsky hrad

📍 Obec Zemplin ☎ +421 56 6286115
🌐 www.zemplin.ocu.sk

VINNÉ

Viniarsky hrad

📍 Obec Vinné ☎ +421 56 6871040
🌐 www.vinne.sk

BORŠA

Kaštieľ Borša

📍 Rákocziho 34, Borša ☎ +421 918 551870
🌐 www.obecborsa.szm.sk

PRIBENÍK

Kaštieľ Majláthovcov

📍 J. Majlátha 2, Pribeník ☎ +421 56 6285020
🌐 www.soupopribenik.edu.sk

TREBIŠOV

Kaštieľ Andrassyovcov – Vlastivedné múzeum Trebišov

📍 M. R. Štefánika 65, Trebišov ☎ +421 56 6722234
🌐 www.muzeumtv.sk

PODHOROĎ

Chrám Prenesenia ostatkov svätého Mikuláša

📍 Ruský Hrabovec 119, Podhorod' ☎ +421 911 812 216

Gréckokatolícky drevený Kostol sv. Michala Archanjela

📍 Inovce 28, Podhorod' ☎ +421 56 6582514
🌐 www.inovce.sk

LELES

Kláštor premonštrátov

📍 Leles 3 ☎ +421 56 6362323



Šport a relax
Sport & Relax

MICHALOVCE

Mestská krytá plaváreň Michalovce

📍 Ulica Saleziánov 10, Michalovce ☎ +421 56 6425372

TREBIŠOV

Krytá plaváreň Trebišov

📍 Škultétyho ulica, Trebišov ☎ +421 56 6727366
🌐 www.trebisov.sk

Letné kúpalisko Trebišov – Areál vodných športov

📍 Škultétyho ulica, Trebišov ☎ +421 56 6727366

VINNÉ

Hipocentrum Hôrka

🏠 Vinné 14 📞 +421 905 539508

🌐 www.hipocentrum.sk

REMETSKÉ HÁMRE

Chata Morské Oko

🏠 +421 905 138331 🌐 www.morske-oko.sk

BLATNÁ POLIANKA

Ranč Nová zem

🏠 Blatná Polianka 📞 +421 908 179255

🌐 www.rancnovazem.sk

➤ Informačné centrá Information Centers

MICHALOVCE

Turistická informačná kancelária mesta Michalovce

🏠 Námestie osloboditeľov 28, Michalovce

📞 +421 56 6281429

🌐 www.michalovce.sk

VELKÉ KAPUŠANY

Informačné centrum Veľké Kapušany

🏠 Hlavná 32, Veľké Kapušany 📞 +421 56 6384317

🌐 www.tic.vkapusany.sk

SOBRANCE

Turisticko-informačné centrum Sobrance

🏠 Štefánikova 21, Sobrance 📞 +421 56 6522214

🌐 www.sobrance.sk

➤ Sezónne otvorené informačné centrá Seasonal Information Centers

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA – HÔRKA

Informačné centrum Vinné-Hôrka

🏠 Zemplínska širava – Hôrka 📞 +421 56 6492132

🌐 www.sirava.net 🌐 www.vinne.sk

🌐 www.sirava.sk

KALUŽA

Turisticko-informačná kancelária Kaluža

🏠 Kaluža 270 📞 +421 56 6492110

🌐 www.kaluza.sk

ČERHOV

Turistické informačné centrum Čerhov

🏠 Dlhá 34, Čerhov 📞 +421 56 6793214

🌐 www.tvc.sk

KRÁLOVSKÝ CHLMEC

Turistické informačné centrum Bodrogtour

🏠 Ulica Kossutha 101, Kráľovský Chlmec

📞 +421 56 6396610

🌐 www.bodrog-tisa.sk

➤ Nakupovanie Shopping

MICHALOVCE

OC Zemplín

🏠 Andreja Sládkoviča 5, Michalovce

📞 +421 918 805611 🌐 www.oczemplin.sk

➤ Zmenárne Exchange Offices

MICHALOVCE

Olymp

🏠 Humenská cesta, Michalovce

📞 +421 56 6426643

Zmenárň Bomex

🏠 Okružná 3, Michalovce 📞 +421 56 6421621

VELKÉ KAPUŠANY

Olymp

🏠 Zelená 36, Veľké Kapušany

📞 +421 56 6383645

➤ Pošty Post Offices

BORŠA

🏠 Školská 19 📞 +421 56 6792339

ČERHOV

🏠 Toroňská 100 📞 +421 56 6793225

KALUŽA

🏠 Kaluža 6 📞 +421 56 6492553

KRÁLOVSKÝ CHLMEC

🏠 L. Kossutha 1270 ☎ +421 56 6321766

LADMOVCE

🏠 Ladmovce 45 ☎ +421 56 6376112

LELES

🏠 Hlavná 62 ☎ +421 56 6362420

MICHALOVCE

🏠 Špitálska 1 ☎ +421 56 6868126

🏠 Staničná 10 ☎ +421 56 6423214

PODHOROĎ

🏠 Podhorod' 10 ☎ +421 56 6584080

PRIBENÍK

🏠 Pribeník 276 ☎ +421 56 6321491

SOBRANCE

🏠 Kpt Nálepku 1 ☎ +421 56 6522282

TREBIŠOV

🏠 M. R. Štefánika 1832 ☎ +421 56 672860

VELKÉ KAPUŠANY

🏠 Istvána Dobia 4 ☎ +421 56 6382115

VINNÉ

🏠 Vinné 570 ☎ +421 56 6492552

➤ **Verejná doprava**
Public Transport

KRÁLOVSKÝ CHLMEC**Autobusová stanica**

🏠 Pribenícka ulica, Kráľovský Chlmec

☎ +421 56 6321514

Železničná stanica

🏠 Kráľovský Chlmec

☎ +421 18188 (nonstop)

MICHALOVCE**Autobusová stanica**

🏠 Michalovce ☎ +421 56 6423211

Železničná stanica

🏠 Staničná 10, Michalovce ☎ +421 18188 (nonstop)

SOBRANCE**Autobusová stanica**

🏠 Kúpeľská ulica, Sobrance ☎ +421 56 6523590

TREBIŠOV**Autobusová stanica**

🏠 Šrobárova ulica, Trebišov ☎ +421 56 6722358

Železničná stanica

🏠 Šrobárova 1, Trebišov ☎ +421 18188 (nonstop)

VELKÉ KAPUŠANY**Autobusová stanica**

🏠 Staničná ulica, Veľké Kapušany

Železničná stanica

🏠 Staničná ulica, Veľké Kapušany

☎ +421 18 188 (nonstop)

➤ **Taxislužby**
Taxi

MICHALOVCE**Prima taxi**

☎ +421 908 987866

Alfa Taxi

☎ +421 905 261051

Taxi Družba nonstop

☎ +421 56 6442533

➤ **Zdravotnícke zariadenia**
Hospitals and Medical Centers

MICHALOVCE**Nemocnica s poliklinikou Štefana Kukuru**

🏠 Špitálska 2, Michalovce ☎ +421 56 6416111

🌐 www.nskmi.sk

Lekárska služba prvej pomoci pre dospelých

🏠 Námestie osloboditeľov 25, Michalovce

☎ +421 56 6443333

Lekárska služba prvej pomoci pre deti a dorast

🏠 Námestie slobody 1, Michalovce
 ☎ +421 56 6421627

SOBRANCE

Regionálna nemocnica Sobrance

🏠 Ulica mieru 12, Sobrance ☎ +421 56 652 2396
 🌐 www.rns.webconsult.sk

TREBIŠOV

Nemocnica s poliklinikou Trebišov

🏠 SNP 76, Trebišov ☎ +421 56 6660111
 🌐 www.nspvtv.sk

KRÁLOVSKÝ CHLMEC

Nemocnica s poliklinikou Kráľovský Chlmec

🏠 Nemocničná 8, Kráľovský Chlmec ☎ +421 56 6321563
 🌐 www.nspkch.sk

VEĽKÉ KAPUŠANY

Poliklinika Veľké Kapušany

🏠 Zoltána Fábryho 20, Veľké Kapušany
 ☎ +421 56 6382227
 🌐 www.polikap.sk

**➤ Ubytovanie
 Accommodation**

MICHALOVCE

Hotel Družba ****

🏠 J. Hollého 1, Michalovce ☎ +421 56 6421241
 🌐 www.bdruzba.sk

Hotel Jalta ****

🏠 Námestie osloboditeľov 70, Michalovce
 ☎ +421 56 642 6086-8
 🌐 www.jalta.sk

Hotel Mousson ****

🏠 Ulica T.J. Moussona 1, Michalovce
 ☎ +421 56 6419800
 🌐 www.hotelmousson.sk

MEDVEDIA HORA

Hotel Euro Penzión Salaš ***

🏠 Zemplínska širava - Medvedia hora
 ☎ +421 56 6492120
 🌐 www.salas.sirava.sk

KALUŽA

Hotel Glamour ***

🏠 Kaluža 744, Zemplínska širava ☎ +421 56 6880555(99)
 🌐 www.hotelglamour.sk

Hotel Eurobus

🏠 Zemplínska širava ☎ +421 56 6492129
 🌐 www.eurobus.sirava.sk

Hotel Felícia

🏠 Kaluža 444, Zemplínska širava ☎ +421 56 6492577
 🌐 www.hotelfelicia.sk

Hotel Chemes

🏠 Kaluža 219, Zemplínska širava ☎ +421 910 948941
 🌐 www.chemes.sirava.sk

Vojenská zotavovňa a hotel

🏠 Kaluža 218, Zemplínska širava ☎ +421 56 6492571(2)
 🌐 www.vzsirava.sk

Penzión Hedera

🏠 Zemplínska širava - Kaluža ☎ +421 56 6492114
 🌐 www.hedera.sirava.sk

Penzión Slniečko

🏠 Zemplínska širava - Kaluža ☎ +421 56 6492519
 🌐 www.slniecko-sirava.sk

HÔRKA

Penzión Slnecný Lúč

🏠 Zemplínska širava – Hôrka ☎ +421 907 287608
 🌐 www.slnecnyluc.sirava.sk

Penzión Terasa

🏠 Zemplínska širava – Hôrka ☎ +421 905 666102
 🌐 www.penzionterasa.sirava.sk

Penzión Tília

🏠 Zemplínska širava – Hôrka ☎ +421 905 252 188
 🌐 www.tilia.sirava.sk

KLOKOČOV

Penzión Family

🏠 Zemplínska širava - Klokočov ☎ +421 910 948941
 🌐 www.family.sirava.sk

KAMENEC

Penzión Juliana

🏠 Zemplínska širava - Kamenec ☎ +421 56 6492479
 🌐 www.juliana.sirava.sk

BIELA HORA**Penzión Breza**

🏠 Zemplínska šírava – Biela Hora 📞 +421 56 6442182
 🌐 www.breza.sirava.sk

SOBRANCE**Penzión Maňa**

🏠 Štefániková 1, Sobrance 📞 +421 56 6522364

Chata Bílecová

🏠 Hollého 29, Sobrance

REMetskÉ HÁMRE**Kaštielik Morské Oko**

🏠 Remetské Hámre 📞 +421 56 6523330

VYŠNÁ RYBNICA**Penzión Valéria**

🏠 Vyšná Rybnica 153 📞 +421 907 144012

VINNÉ**Penzión Stefanie**

🏠 Vinné 488 📞 +421 903 492412
 🌐 www.stefanie.sk

Hotel Jazero

🏠 Vinianske Jazero 📞 +421 56 6888900
 🌐 www.jazero.sirava.sk

Penzión Lucus

🏠 Vinianske Jazero 📞 +421 905 282669
 🌐 www.penzionlucus.sk

Penzión Prameň

🏠 Vinianske jazero 📞 +421 56 6887388
 🌐 www.penzionpramen.sk

KRÁLOVSKÝ CHLMEC**Penzión Italia**

🏠 Hlavná 112, Kráľovský Chlmec 📞 +421 905 262067
 🌐 www.penzionitalia.sk

VELKÉ KAPUŠANY**Reformovaný Farský Úrad a Mládežnícke Centrum**

🏠 Hlavná 68, Veľké Kapušany 📞 +421 56 6382559

ČIČAROVCE**Ubytovanie Čičarovce**

🏠 Obecný úrad, Čičarovce 90 📞 +421 56 6383170
 🌐 www.cicarovce.sk

DRAHŇOV**Konferenčné Centrum Reformovaná cirkev Drahňov**

🏠 Drahňov 📞 +421 56 6282560

TREBIŠOV**Hotel Zemplín ***

🏠 M. R. Štefánika 50, Trebišov 📞 +421 56 6724381
 🌐 www.hotelzemplin.sk

VELKÁ TRŇA**Penzión Tokaj – Ostrožovič**

🏠 Nižná 233, Veľká Trňa 📞 +421 56 6793322
 🌐 www.ostrozovic.sk

VINIČKY**SOŠ Viničky**

🏠 Hlavná 232, Viničky 📞 +421 907 530064
 🌐 www.svosvinicky.sk

➤ **Autokempingy**
Campings

KLOKOČOV**ATC Klokočov**

🏠 Klokočov 📞 +421 56 6492112
 🌐 www.atcklokocov.sirava.net

HÔRKA**Camping Hôrka**

🏠 Zemplínska šírava - Hôrka 📞 +421 910 222321
 🌐 www.campinghorka.sk

Camp Rybarik

🏠 Zemplínska šírava - Hôrka 📞 +421 56 6492317
 🌐 www.rybarik.sirava.sk

VELATY**Autocamping Mária**

🏠 Veľaty 📞 +421 56 6700506
 🌐 www.autocampingmaria.sk

➤ **Reštaurácie**
Restaurants

MICHALOVCE**Stadio**

🏠 P. O. Hviezdoslava 46, Michalovce 📞 +421 918 188866
 🌐 www.stadio.sk

U Švejka

🏠 Námestie osloboditeľov 19, Michalovce
 ☎ +421 56 6420510

Wiking PG Pub & Restaurant

🏠 Nám. Osloboditeľov 72, Michalovce
 ☎ +421 56 6871085
 🌐 www.wiking.sk

TRNAVA PRI LABORCI

Déjã Vu Restaurant

🏠 Križovatka Trnava pri Laborci ☎ +421 907 959450
 🌐 www.dejavurestaurant.sk

KRÁĽOVSKÝ CHLMEC

Privat Cafe & Restaurant

🏠 Petófiho 6, Kráľovský Chlmec ☎ +421 915 857484
 🌐 www.privatcafe.sk

Perényi Pince

🏠 Podhradská 6, Kráľovský Chlmec
 ☎ +421 905 321960

VEĽKÉ KAPUŠANY / KRÁĽOVSKÝ CHLMEC

Reštaurácia Oáza

🏠 Pri moste Latorica na ceste z Veľkých Kapušian
 do Kráľovského Chlmca ☎ +421 905 505715

OBORÍN

Varga Tanya Reštaurácia a Vináreň

🏠 Agroturistické Centrum, Oborín
 ☎ +421 917 462777 🌐 www.vargatanya.sk

SOBRANCE

Pizzeria Kendy

🏠 Štefániková 12, Sobrance ☎ +421 907 222202

Reštaurácia Tibava

🏠 Michalovská 115, Sobrance ☎ +421 56 6522281

VYŠNÁ RYBNICA

Motorest Rybnička

🏠 Vyšná Rybnica ☎ +421 56 6595262

MALÁ TRŇA

Tokaj Macik Winery

🏠 Medzipivničná 174, Malá Trňa ☎ +421 56 6793466
 🌐 www.tokajmacik.sk

Tokaj & CO.

🏠 Medzipivničná 202, Malá Trňa ☎ +421 56 6792688
 🌐 www.tokaj.sk

VINIČKY

Zlatý stravec

🏠 Tokajská 118, Viničky ☎ +421 56 6373975
 🌐 www.tokaj-zlatystravec.sk

LUHYŇA

Motorest Koliba

🏠 Hlavná ulica, Luhyňa ☎ +421 915 947955



Gemer Gemer

➤ **Príroda**
 Nature

SLOVENSKÝ KRAS

Jaskyňa Domica

☎ +421 58 7882010
 🌐 www.ssj.sk

Krásnohorská jaskyňa

☎ +421 58 7343426
 🌐 www.krasnohorskajaskyna.sk

Gombasecká jaskyňa

☎ +421 58 7882020
 🌐 www.ssj.sk

Ochtinská aragonitová jaskyňa

☎ +421 58 4881051-52
 🌐 www.ssj.sk

> Kultúra Culture

KRÁSNOHORSKÉ PODHRADIE

Hrad Krásna Hôrka

🏠 Krásnohorské Podhradie ☎ +421 58 7324769
🌐 www.hradkrasnahorka.sk

Andrássyovská obrazáreň

🏠 Lipová 122, Krásnohorské Podhradie
☎ +421 58 7343710
🌐 www.banmuz.sk

BETLIAR

Kaštieľ Betliar

🏠 Kaštieľna 6, Betliar ☎ +421 58 7983197
🌐 www.snm.sk

Mauzóleum Andrássyovcov

🏠 Kaštieľna 6, Betliar ☎ +421 58 7322034
🌐 www.snm.sk

Barokový evanjelický kostol v Betliari

🏠 Betliar 260 ☎ +421 58 7325066

ROŽŇAVA

Banické múzeum v Rožňave

🏠 Šafárikova 31, Rožňava ☎ +421 58 7343710
🌐 www.banmuz.sk

KOCELOVCE

Kostolík v Koceľovciach

🏠 Koceľovce 31 ☎ +421 58 7931909

OCHTINÁ

Kostolík v Ochtinej

🏠 Ochtiná ☎ +421 905 874096

ŠTÍTNIK

Kostolík v Štítniku

🏠 Teplická 208, Štítnik ☎ +421 948 222509

Pamätná izba Júliusa Bottu

🏠 Rozložná 81, Štítnik ☎ +421 58 7931438

HRHOV

Kostol reformovanej cirkvi v Hrhove

🏠 Hrhov 264 ☎ +421 58 7961593

Kostol sv. Jána Krstiteľa v Hrhove

🏠 Hrhov 128 ☎ +421 58 7961120

KOBELIAROVO

Pamätný dom Pavla Jozefa Šafárika

🏠 Kobeliarovo ☎ +421 58 7951243

SLAVOŠOVCE

Pamätná izba Pavla Emanuela Dobšinského

🏠 Slavošovce ☎ +421 58 788 26 00-02

VYŠNÁ SLANÁ

Pamätná izba Fraňa Kráľa

🏠 Vyšná Slaná 29 ☎ +421 58 7940116
🌐 www.vysnaslana.sk

GOČOVO

Pamätný dom Jura Hronca

🏠 Gočovo ☎ +421 58 7883280
🌐 www.gocovo.sk

ČIERNA LEHOTA

Pamätná izba Slovenského národného povstania

🏠 Čierna Lehota ☎ +421 58 7883770

> Šport a relax Sport & Relax

ROŽŇAVA

Kúpalisko Rožňava

🏠 Štítnická ulica, Rožňava ☎ +421 58 7324676
🌐 www.roznava.sk

VYŠNÁ SLANÁ

Lyžiarske stredisko Július

🏠 Skalná 891, Vyšná Slaná ☎ +421 903 654626
🌐 www.julius.sk

REJDOVÁ

Lyžiarske stredisko Ski Rejdová

🏠 Rejdová 190 ☎ +421 905 515202
🌐 www.skirejdova.sk

BRZOTÍN

U bieleho koňa v Brzotíne - Penzión Korský Dvor

🏠 Kružníanska 514, Brzotín ☎ +421 907 947668
🌐 www.konskydvor.sk

KRÁSNOHORSKÁ DLHÁ LÚKA

Remeselnický dvor - Krásnohorská Dlhá Lúka

🏠 Krásnohorská Dlhá Lúka 2

☎ +421 58 7331158

DEDINKY

Lyžiarske stredisko Dedinky

🏠 Dedinky 96 ☎ +421 58 798 1189

🌐 www.dedinky.sk

STRATENÁ

Ranč pod Ostrou skalou

🏠 Dobšinská ľadová jaskyňa, Stratená

☎ +421 911 298208 🌐 www.ranc-ladova.sk

➤ Informačné centrá Information Centers

ROŽŇAVA

Turistické informačné centrum Rožňava

🏠 Námestie baníkov 32, Rožňava ☎ +421 58 7328101

🌐 www.ticroznava.sk

DOBŠINÁ

Turistické informačné centrum Dobšiná

🏠 Námestie Baníkov 384, Dobšiná ☎ +421 58 7941154

🌐 www.dobsina.sk

➤ Nakupovanie Shopping

ROŽŇAVA

Obchodné centrum Rožňava

🏠 Alej Jána Pavla II., Rožňava

➤ Zmenárne Exchange Offices

ROŽŇAVA

Turistické informačné centrum Rožňava

🏠 Námestie baníkov 32, Rožňava ☎ +421 58 7328101

🌐 www.ticroznava.sk

Zmenáreň pri Hoteli Čierny orol

🏠 Námestie baníkov 17, Rožňava ☎ +421 58 7881212

DOBŠINÁ

Turistické informačné centrum Dobšiná

🏠 Námestie baníkov 384, Dobšiná

☎ +421 58 7941154 🌐 www.dobsina.sk

➤ Pošty Post Offices

BETLIAR

🏠 Nová 18 ☎ +421 58 7983296

BZRZOTÍN

🏠 Smreková 215 ☎ +421 58 7327438

DEDINKY

🏠 Dedinky 123 ☎ +421 58 7981134

DLHÁ VES

🏠 Hlavná 48 ☎ +421 58 7928228

DOBŠINÁ

🏠 Námestie baníkov 381, Dobšiná

☎ +421 58 7941035

HRHOV

🏠 Hrhov 361 ☎ +421 58 7961580

KRÁSNOHORSKÁ DLHÁ LÚKA

🏠 Krásnohorská Dlhá Lúka 265

☎ +421 58 7326689

KRÁSNOHORSKÉ PODHRADIE

🏠 Hradná 156 ☎ +421 58 7325529

OCHTINÁ

🏠 Ochtiná 54 ☎ +421 58 7931020

PLEŠIVEC

🏠 Okružná 374 ☎ +421 58 7921263

ROŽŇAVA

🏠 Zakarpatská 19 ☎ +421 58 7322289

🏠 Šafárikova 62 ☎ +421 58 7322004

SLAVOŠOVCE

🏠 Slavošovce 268 📞 +421 58 7999170

STRATENÁ

🏠 Dobšinská Ladová jaskyňa 4 📞 +421 58 7981210

ŠTÍTNIK

🏠 Družstevná 126 📞 +421 58 7931521

➤ **Verejná doprava**
Public Transport

DOBŠINÁ**Autobusová stanica**

🏠 Dobšiná 📞 +421 58 7941317

ROŽŇAVA**Autobusová stanica - Eurobus**

🏠 Ul. zeleného stromu, Rožňava
📞 +421 58 7343151

Železničná stanica

🏠 Šafárikova 452, Rožňava
📞 +421 18188 (nonstop)

➤ **Taxislužby**
Taxi

ROŽŇAVA**RK Taxi**

📞 +421 58 7331313

Čiko Taxi

📞 +421 915 444973

➤ **Zdravotnícke zariadenia**
Hospitals and Medical Centers

ROŽŇAVA

Nemocnica s poliklinikou a pohotovosť
sv. Barbory

🏠 Špitálska 1, Rožňava 📞 +421 58 7771111
🌐 www.nsproznava.sk

➤ **Ubytovanie**
Accommodation

ROŽŇAVA**Boutique Hotel Empress ******

🏠 Košická 1, Rožňava 📞 +421 58 7329829
🌐 www.hotelempress.sk

Hotel Kras ***

🏠 Šafárikova 52, Rožňava 📞 +421 58 7324243
🌐 www.hotel-kras.sk

Selfness hotel

🏠 Kasárenská 36, Rožňava 📞 +421 917 497497
🌐 www.selfness.sk

DEDINKY**Hotel Priehrada**

🏠 Dedinky 107 📞 +421 58 7981212
🌐 www.lokomotiva.sk

STRATENÁ**Penzión Šafran**

🏠 Stratená 5 📞 +421 53 4440555
🌐 www.stonline.sk/safran

BETLIAR**Penzión pri kaštieli *****

🏠 Kašielna 16, Betliar 📞 +421 58 7882002
🌐 www.kastielbetliar.sk

GEMERSKÁ HÔRKA**Penzión Skalná ruža**

🏠 Gemerská Hôrka 104 📞 +421 58 7921458
🌐 www.penzionskalnaruzka.sk

DOBŠINÁ**Penzión Calisto**

🏠 Zimná 121, Dobšiná 📞 +421 58 3810079
🌐 www.penzioncalisto.sk

➤ **Reštaurácie**
Restaurants

ROŽŇAVA**Inkuba**

🏠 Zakarpatská 19, Rožňava 📞 +421 58 7329121
🌐 www.inkuba.sk

Penzión Rebeca

🏠 Slnecná 18, Rožňava ☎ +421 905 450169
🌐 www.penzionrebeca.sk

Reštaurácia Tri Ruže

🏠 Námestie baníkov, Rožňava
☎ +421 58 7344954
🌐 www.triruze.sk

Castello

🏠 Námestie baníkov 13, Rožňava ☎ +421 58 7328040
🌐 www.castellorv.sk

VYŠNÁ SLANÁ

Rekreačné stredisko Július

🏠 Vyšná Slaná ☎ +421 58 7941310

STRATENÁ

Penzión Borovica

🏠 Stratená 12 ☎ +421 58 7882043
🌐 www.slovenskyraj.sk/borovica

KRÁSNOHORSKÉ PODHRADIE

Reštaurácia u Železného grófa

🏠 Rožňavská 635, Krásnohorské Podhradie
☎ +421 58 7329980
🌐 www.ubytovaniekrasnahorka.sk

BRZOTÍN

Reštaurácia u Bieleho koňa

🏠 Kružnianska 514, Brzotín
☎ +421 58 7321620
🌐 www.konskydvor.sk

SOROŠKA

Koliba Soroška

🏠 Lipovník ☎ +421 58 7971229

DOBŠINÁ

Ranč pod Ostrou skalou

🏠 Dobšinská ľadová jaskyňa ☎ +421 58 7981117
🌐 www.adagio.home.sk

Pizzeria Vináreň Dobšiná

🏠 Zimná 173, Dobšiná ☎ +421 949 609409

Hostinec Bujak

🏠 Hronská 454, Dobšiná ☎ +421 58 7941532



Spiš Spiš

➤ Príroda Nature

SLOVENSKÝ RAJ

Správa Národného parku Slovenský raj

☎ +421 53 4422010 🌐 www.sopsr.sk

Dobšinská ľadová jaskyňa

☎ +421 58 788 14 70(1) 🌐 www.ssj.sk

Kláštorská – Chatová osada

🏠 Hrabušice ☎ +421 53 4493307

➤ Kultúra Culture

SPIŠSKÉ PODHRADIE

Spišský hrad

☎ +421 53 4541336
🌐 www.snm.sk 🌐 www.spiskyhrad.com

Spišská kapitula

☎ +421 904 021788 🌐 www.kapitula.sk

SPIŠSKÁ NOVÁ VES**Kostol nanebovzatia Panny Márie**

Turistické informačné centrum Spišská Nová Ves
☎ +421 53 16 186 ☎ +421 53 4298293
🌐 www.spisskanovaves.eu

Múzeum Spiša

🏠 Letná 50, Spišská Nová Ves ☎ +421 53 4423757
🌐 www.muzeumspisa.com

GELNICA**Banické múzeum Gelnica**

🏠 Banické námestie 8, Gelnica ☎ +421 53 4281468

HODKOVCE**Kaštieľ Hodkovce**

🏠 Hodkovce 1, Žehra ☎ +421 53 4495232
🌐 www.dssdomovina.szm.sk

ŽEHRA**Rímskokatolícky kostol Ducha Svätého**

🏠 Žehra 87 ☎ +421 53 4485027

MARKUŠOVCE**Kaštieľ Markušovce**

🏠 Michalská 56, Markušovce ☎ +421 53 4498212
🌐 www.kastielmarkusovce.eu

Letohrádok Dardanely

🏠 Michalská 55, Markušovce ☎ +421 53 4498212
🌐 www.kastielmarkusovce.eu

KROMPACHY**Rímsko-katolícky kostol**

🏠 Mikuláša Šprinca 2, Krompachy ☎ +421 53 4472506
🌐 www.krompachy.fara.sk

SPIŠSKÉ VLACHY**Katolícky farský kostol sv. Jána Krstiteľa**

🏠 Spišské Vlachy 34 ☎ +421 53 4495205
🌐 www.spisskevlachy.sk

➤ **Šport a relax**
Sport & Relax

SPIŠSKÁ NOVÁ VES**Krytá plaváreň Spišská Nová Ves**

🏠 Za Hornádom 13, Spišská Nová Ves
☎ +421 53 4166351 🌐 www.stez.sk

Letné kúpalisko Spišská Nová Ves

🏠 Za Hornádom 15, Spišská Nová Ves
☎ +421 53 4166361 🌐 www.stez.sk

Lyžiarske stredisko Spišská Nová Ves – Rittenberg

🏠 Radlinského 17A, Spišská Nová Ves
☎ +421 53 4424740
🌐 www.elsro.sk/skilab

KROMPACHY**Relax Center Plejsy**

🏠 Cintorínska 3, Krompachy ☎ +421 53 4298015
🌐 www.plejsy.sk

MLYNKY**Lyžiarske stredisko Mlynky – Biele Vody**

🏠 Obecný úrad, Mlynky 324 ☎ +421 53 4493209
🌐 www.obecmlynky.sk

PORÁČ**Lyžiarske stredisko Poráč - Brodok**

🏠 Poráč ☎ +421 53 4463089
🌐 www.brodok.ecomp.sk

HODKOVCE**Agrofarma – Ranč F&A&H pri Spišskom hrade**

🏠 Hodkovce 14 ☎ +421 53 4495129 🌐 www.ranch-fah.sk

HRABUŠICE**Ranč U Trapera**

🏠 Podlesok 16, Hrabušice ☎ +421 911 987231
🌐 www.slovenskyraj.sk/utrapera

➤ **Informačné centrá**
Information Centers

SPIŠSKÁ NOVÁ VES**Turistické informačné centrum Spišská Nová Ves**

🏠 Letná 49, Spišská Nová Ves ☎ +421 53 16186
☎ +421 53 4298293 🌐 www.spisskanovaves.eu

GELNICA**Turistická informačná kancelária Gelnica**

🏠 Banické námestie 4, Gelnica ☎ +421 53 4814127
🌐 www.gelnica.sk

SMIŽANY**Informačná kancelária Smižany**

🏠 Tatranská 105, Smižany ☎ +421 53 4433666
🌐 www.okcsmižany.sk

KLUKNAVA

Informačná kancelária Via Mirabilis

🏠 Kluknava 178 (SV veža kaštieľa) ☎ +421 911 013625
🌐 www.viamirabilis.eu

➤ Sezónne otvorené informačné centrá Seasonal Information Centers

HRABUŠICE

Informačné stredisko Autocamping Podlesok

🏠 Podlesok, Hrabušice ☎ +421 53 4299164(5)
🌐 www.podlesok.sk

Turistické informačné centrum Hrabušice

🏠 Hlavná 171, Hrabušice ☎ +421 53 4490206
🌐 www.podlesok.sk 🌐 www.hrabusice.sk

➤ Nakupovanie Shopping

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Madaras Shopping center

🏠 Mlynská 39, Spišská Nová Ves
☎ +421 53 4150100

➤ Zmenárne Exchange Offices

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

CK Inatour Slovakia

🏠 Letná 42, Spišská Nová Ves ☎ +421 53 4426748

Cestovná agentúra Hornád

🏠 Zimná 61, Spišská Nová Ves ☎ +421 53 4297970

➤ Pošty Post Offices

GELNICA

🏠 Slovenská ulica 40 ☎ +421 53 4821235

HRABUŠICE

🏠 Slovenského Raja 239 ☎ +421 53 4490200

KROMPACHY

🏠 Hlavná 1 ☎ +421 53 4472004

MARKUŠOVCE

🏠 Michalská 20 ☎ +421 53 4498116

MLYNKY

🏠 Prostredný Hámor 324 ☎ +421 53 4493290

SMIŽANY

🏠 Tatranská 107 ☎ +421 53 4425034

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

🏠 Šafárikovo námestie 22 ☎ +421 53 4421303
🏠 Štefanikovo námestie 7 ☎ +421 53 4421000
🏠 Lipová 230 ☎ +421 53 4421000

SPIŠSKÉ VLACHY

🏠 SNP 34 ☎ +421 53 4495121

➤ Verejná doprava Public Transport

GELNICA

Autobusová doprava – Eurobus

🏠 Hlavná 100, Gelnica ☎ +421 53 4821389

Železničná stanica

🏠 Hlavná ulica, Gelnica ☎ +421 18188 (nonstop)

KROMPACHY

Železničná stanica

🏠 Družstevná ulica, Krompachy
☎ +421 18188 (nonstop)

SPIŠSKÉ VLACHY

Železničná stanica

🏠 Slnecná ulica, Spišské Vlachy
☎ +421 18 188 (nonstop)

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Autobusová stanica

🏠 Chrapčiakova ulica, Spišská Nová Ves

Železničná stanica

🏠 Tomášikova 27, Spišská Nová Ves
☎ +421 18188 (nonstop)

> Taxislužby Taxi

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

ABC-Taxi service
☎ +421 53 16333

Albert Taxi
☎ +421 903 411111

ALFA Taxi
☎ +421 905 666222

GELNICA

Aba Taxi
☎ +421 53 482 2222

KROMPACHY

ABA Taxi
☎ +421 905 126801

> Zdravotnícke zariadenia Hospitals and Medical Centers

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves
☎ Jánskeho 1 ☎ +421 53 4199111 🌐 www.nspnvas.sk

Poliklinika Pri Hornáde Spišská Nová Ves
☎ Chrapčiakova 1 ☎ +421 53 4166122

Pohotovosť Spišská Nová Ves
☎ Námestie SNP 2 ☎ +421 53 4425307

Nemocnica s poliklinikou Gelnica
☎ Nemocničná 33 ☎ +421 53 4821444-8

Nemocnica Krompachy
☎ +421 53 4186211 🌐 www.nemkrompachy.sk

Zdravotné stredisko Dobšiná
☎ Nová 814 ☎ +421 58 7941447

> Ubytovanie Accommodation

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Hotel Metropol ***
☎ Štefánikovo námestie 2, Spišská Nová Ves
☎ +421 53 442 22 41-3 🌐 www.hotel-metropol.sk

Penzión Venuša ***
☎ Zimná 93, Spišská Nová Ves ☎ +421 53 2333706
🌐 www.penzionvenusa.sk

ČINGOV

Park Hotel ***
☎ Čingov – Hradisko, Smižany ☎ +421 53 4422022
🌐 www.parkhotelcingov.sk

Hotel Flóra ***
☎ Čingov ☎ +421 53 4491129
🌐 www.hotelfloraslovenskyraj.sk

HRABUŠICE

Hotel Slovenský Raj
☎ Hrabušice – Majer 492 ☎ +421 53 4490494
🌐 www.hotelslovenskyraj.sk

Ranč U Trapera
☎ Podlesok 16, Hrabušice ☎ +421 911 987231(2)
🌐 www.rancutraperas.sk

Ranč Podlesok
☎ Podlesok 5, Hrabušice ☎ +421 918 407077
🌐 www.rancpodlesok.sk

Penzión Anton
☎ Hlavná 832, Hrabušice ☎ +421 53 4490281(270)
🌐 www.penzionanton.eu

Chata Piecky
☎ Hrabušická pila, Hrabušice ☎ +421 907 389852
🌐 www.chatapiecky.sk

SMIŽANY

Penzión Spišský Dvor
☎ Pajdušáka 16, Smižany ☎ +421 53 4433469
🌐 www.spisskydvor.sk

Penzión Stefani
☎ Tatranská 393, Smižany ☎ +421 53 4431735
🌐 www.stefani.sk

Penzión Lesnica
☎ Čingov 113, Smižany ☎ +421 53 4491518
🌐 www.slovenskyraj.sk/lesnica 🌐 www.stefani.sk

Koliba Biely Potok
☎ Hrabušice, Podlesok ☎ +421 903 633778
🌐 www.bielypotok.sk

GELNICA

Penzión Erihof
☎ Turzovská 1822, Gelnica ☎ +421 53 4822138
🌐 www.erihof.sk

JAKLOVCE

Penzión Skinautique Club

🏠 Rovné 887, Jaklovce – Ružínska priehrada
☎ +421 53 4425920
🌐 www.web.stonline.sk/skinautique.club

ŽAKAROVCE

Privat Ondana

🏠 Žakarovce 132 ☎ +421 907 507342
🌐 www.ondana.sk

KROMPACHY

Hotel Plejsy ***

🏠 Cintorínska 3, Krompachy ☎ +421 53 298015
🌐 www.hotelplejsy.sk

Horský hotel Hutník *

🏠 Ul. 29. augusta 586, Krompachy ☎ +421 53 4470698
🌐 www.hutnik.sk

Penzión Piller Kaštieľ

🏠 Zemanská 1, Krompachy ☎ +421 53 4173220
🌐 www.piller.sk

Penzión Plejsy

🏠 Sadová 14, Krompachy ☎ +421 53 4471715
🌐 www.penzionplejsy.sk

Chata Energetik

🏠 Plejsy-Krompachy ☎ +421 53 4472595
🌐 www.energetikplejsy.sk

MLYNKY

Hotel Mlynky ***

🏠 Biele Vody 252, Mlynky ☎ +421 53 4493523
🌐 www.hotelmlynky.sk

Penzión Salamander

🏠 Palcmanská Maša 293, Mlynky
☎ +421 53 4493545 🌐 www.penzion-salamander.sk

Hostel Nita

🏠 Palcmanská Maša 295, Mlynky
☎ +421 53 4493279 🌐 www.slovenskyraj.sk/nita

➤ Reštaurácie Restaurants

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Sottopassaggio Ristorante

🏠 Školská 10, Spišská Nová Ves ☎ +421 534 299273
🌐 www.sottopassaggio.sk

Nostalgie

🏠 Letná 49, Spišská Nová Ves ☎ +421 53 44141444

SMIŽANY

Wimbach

🏠 Iľiašovská 2, Smižany ☎ +421 53 443 4472
🌐 www.wimbach.sides.sk

Vyšná

🏠 Tatranská 118, Smižany ☎ +421 53 44313 90
🌐 www.vysna.sk

HRABUŠICE

Reštaurácia Rumanka

🏠 Podlesok 817, Hrabušice ☎ +421 907 289262
🌐 www.podlesok.com/ru/rumanka4.html

Hostinec Raj

🏠 Hlavná 171, Hrabušice ☎ +421 53 4490280
🌐 www.hostinecraj.sk

ESPRESSO – Zdeno Jendrál

🏠 Slov. Raja 14, Hrabušice ☎ +421 53 4490392
🌐 www.expresso.okinfo.sk

GELNICA

Insomnia pizza

🏠 Baničné námestie 6, Gelnica
☎ +421 907 931301
🌐 www.insomnia.tym.sk

HELCMANOVCE

Zlatý orol

🏠 Helcmanovce 151 ☎ +421 53 3810664
🌐 www.zlatyorol.com

PRAKOVCE

Reštaurácia pod vlekom

🏠 Prakovce 207 ☎ +421 918 041962

KROMPACHY

Europa Restaurant

🏠 SNP 88, Krompachy ☎ +421 53 4299329

Reštaurácia Galéria

🏠 Nám. Slobody 28, Krompachy
☎ +421 53 4471712

Pizzeria Giulia

🏠 Hlavná 26, Krompachy
☎ +421 53 4471234

Vydal - Issued by Košický samosprávny kraj · 2011
Vydanie - Edition prvé - first edition
Dizajn - Design by Progress Promotion Košice
Tlač - Print Rotaprint Košice

Fotografie - Photos by

Košický samosprávny kraj (archív), Botanická záhrada UPJŠ (archív), J. & J. Ostrožovič (archív),
Lyžiarske stredisko Július (archív), Múzeum Gitár (archív), Obec Ochtiná (archív), Obec Rejdová (archív),
Obec Smolník (archív), Obec Šitník (archív), Obec Uhorná (archív), Portál www.apsida.sk (archív),
Ranč Nová zem (archív), Relax Center Plejsy (archív), Slovenské kníhkupectvo Praha (archív),
TIC Dobšiná (archív), TIC Rožňava (archív), Vlastivedné múzeum Trebišov (archív), R. Adamcová,
T. Čizmárnik, M. Dibák, Š. Kesi, J. Klamo, R. Lukáč, A. Mačej, T. Mačej, P. Olekšák, R. Petro, M. Rengevič,
J. Rovňák - EXCEL (archív), S. Szabó, Teslaton, M. Vacula, J. Vaško, F. Záborský, P. Zelizňák

NEPREDAJNÉ - NOT FOR SALE

Košický samosprávny kraj · Košice Self-governing Region

Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice, Slovenská republika · Slovak Republic

Tel. +421 55 7268111
Fax +421 55 7268149
E-mail tourism@vucke.sk
Internet www.vucke.sk



**KOŠICE
REGION**

full of inspiration



Viac informácií nájdete na
More information available at

WWW.VUCKE.SK
WWW.REGIONKOSICE.COM
WWW.TERRAINCOGNITA.SK



full of inspiration